

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ 9

Ֆինանսական գործիքներ

Գլուխ 1 Նպատակը

1.1 Սույն ստանդարտի նպատակն է սահմանել ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման սկզբունքներ, որոնք ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին կներկայացնեն տեղին և օգտակար տեղեկատվություն կազմակերպության դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գումարները, ժամկետներն ու անորոշությունը գնահատելու համար:

Գլուխ 2 Գործողության ոլորտը

2.1 Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն «Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ի գործողության ոլորտում գտնվող բոլոր հոդվածների նկատմամբ:

Գլուխ 3 Ճանաչումը և ապաճանաչումը

3.1 Սկզբնական ճանաչումը

3.1.1 Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունն իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում պետք է ճանաչի այն և միայն այն դեպքում, երբ դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ (տե՛ս Բ3.1.1 և Բ3.1.2 պարագրաֆները): Երբ կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ապա պետք է այն դասակարգի 4.1.1 - 4.1.5 պարագրաֆների, իսկ չափի՝ 5.1.1 և 5.1.2 պարագրաֆների համապատասխան: Երբ կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, ապա պետք է այն դասակարգի 4.2.1 - 4.2.2 պարագրաֆների, իսկ չափի՝ 5.1.1 պարագրաֆի համաձայն:

Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքը

3.1.2 Ֆինանսական ակտիվների *կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքը* պետք է ճանաչվի և ապաճանաչվի՝ օգտագործելով առևտրի ամսաթվի հաշվառումը կամ վերջնահաշվարկի ամսաթվի հաշվառումը՝ ըստ կիրառելիության (տե՛ս Բ3.1.3-Բ3.1.6 պարագրաֆները):

3.2 Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումը

3.2.1 Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում 3.2.2-3.2.9, Բ3.1.1, Բ3.1.2 և Բ3.2.1-Բ3.2.17 պարագրաֆները կիրառվում են համախմբված հաշվետվությունների մակարդակով: Հետևաբար, կազմակերպությունը նախ և առաջ համախմբում է բոլոր դուստր կազմակերպությունները՝ «Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ» ՖՀՄՍ 10-ին համապատասխան, իսկ այնուհետև կիրառում այդ պարագրաֆները խմբի նկատմամբ:

3.2.2 Մինչև գնահատելը, թե արդյոք և ինչ չափով է տեղին *ապաճանաչումը*՝ համաձայն 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆների, կազմակերպությունը որոշում է, թե արդյոք այդ պարագրաֆները պետք է կիրառվեն ֆինանսական ակտիվի մի մասի (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասի), թե ամբողջական ֆինանսական ակտիվի (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի) նկատմամբ, ինչպես ներկայացված է ստորև:

(ա) 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են ֆինանսական ակտիվի մի մասի (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասի) նկատմամբ այն և միայն այն դեպքում, եթե ապաճանաչման համար դիտարկվող մասը համապատասխանում է հետևյալ երեք պայմաններից որևէ մեկին.

- (i) այդ մասը բաղկացած է միայն ֆինանսական ակտիվից (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբից) առաջացող հստակ որոշված դրամական միջոցների հոսքերից: Օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը մտնում է «տոկոսադրույքի սթրիպ» գործարքի մեջ, որով գործարքի մյուս կողմն իրավունք է ստանում պարտքային գործիքի տոկոսավճարների, բայց ոչ հիմնական գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ, 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են տոկոսավճարի գծով դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ:
- (ii) այդ մասը բաղկացած է միայն ֆինանսական ակտիվից (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբից) առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի լիովին համամասնական (pro rata) բաժնից: Օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը պայմանավորվածության մեջ է մտնում, որով մյուս կողմն իրավունք է ստանում պարտքային գործիքի բոլոր դրամական միջոցների հոսքերի 90 տոկոսը կազմող մասի նկատմամբ, 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են այդ դրամական միջոցների հոսքերի 90 տոկոսի նկատմամբ: Եթե մյուս կողմերը մեկից ավելի են, ապա չի պահանջվում, որ այդ կողմերից յուրաքանչյուրն ունենա դրամական միջոցների հոսքերի համամասնական բաժին՝ պայմանով, որ փոխանցող կազմակերպությունն ունի լիովին համամասնական բաժին:
- (iii) այդ մասը բաղկացած է միայն ֆինանսական ակտիվից (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբից) հստակ որոշված դրամական միջոցների հոսքերի լիովին համամասնական (pro rata) բաժնից: Օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը պայմանավորվածության մեջ է մտնում, որով մյուս կողմը իրավունք է ստանում ֆինանսական ակտիվից տոկոսավճարի գծով դրամական միջոցների հոսքերի 90 տոկոսը կազմող մասի նկատմամբ, 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են տոկոսավճարի գծով դրամական միջոցների այդ հոսքերի 90 տոկոսի նկատմամբ: Եթե մյուս կողմերը մեկից ավելի են, ապա չի պահանջվում, որ կողմերից յուրաքանչյուրն ունենա հստակ որոշված դրամական միջոցների հոսքերի համամասնական բաժին՝ պայմանով, որ փոխանցող կազմակերպությունն ունի լիովին համամասնական բաժին:
- (բ) բոլոր այլ դեպքերում 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են ամբողջական ֆինանսական ակտիվի (կամ ամբողջ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի) նկատմամբ: Օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը փոխանցում է (i) ֆինանսական ակտիվից (կամ ֆինանսական ակտիվների խմբից) հավաքված դրամական միջոցների առաջին կամ վերջին 90 տոկոսի նկատմամբ իրավունքները, կամ (ii) դեբիտորական պարտքերի խմբից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի 90 տոկոսի նկատմամբ իրավունքները, սակայն դեբիտորական պարտքերի հիմնական գումարի մինչև 8 տոկոսը կազմող ցանկացած պարտքային կորուստները փոխհատուցելու երաշխիք է տրամադրում գնորդին, 3.2.3-3.2.9 պարագրաֆները կիրառվում են ամբողջական ֆինանսական ակտիվի (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի) նկատմամբ:
- 3.2.3-3.2.12 պարագրաֆներում «ֆինանսական ակտիվ» տերմինը վերաբերում է ինչպես ֆինանսական ակտիվի մի մասին (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասին), ինչպես նկարագրված է վերոնշյալ (ա) կետում, այնպես էլ ամբողջական ֆինանսական ակտիվին (կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբին):
- 3.2.3 Կազմակերպությունը պետք է ապաճանաչի ֆինանսական ակտիվը այն և միայն այն դեպքում, երբ
- (ա) ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ
- (բ) այն փոխանցում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպես ներկայացված է 3.2.4 և 3.2.5 պարագրաֆներում, և այդ փոխանցումը բավարարում է ապաճանաչման պահանջներին՝ 3.2.6 պարագրաֆի համաձայն:
- (տես՝ 3.1.2 պարագրաֆում ներկայացված՝ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով վաճառքը)

- 3.2.4 Կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվը այն և միայն այն դեպքում, երբ՝
- (ա) փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, կամ
 - (բ) պահպանում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, սակայն ստանձնում է այդ դրամական միջոցների հոսքերը մեկ կամ մեկից ավելի ստացողների վճարելու պայմանագրային պարտականություն՝ ըստ պայմանավորվածության, որը համապատասխանում է 3.2.5 պարագրաֆի պայմաններին:
- 3.2.5 Երբ կազմակերպությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվից («սկզբնական ակտիվ») դրամական միջոցների հոսքերը ստանալու պայմանագրային իրավունքները, սակայն ստանձնում է այդ դրամական միջոցների հոսքերը մեկ կամ մեկից ավելի կազմակերպությունների («վերջնական ստացողներ») վճարելու պայմանագրային պարտականություն, ապա կազմակերպությունն այդ գործարքը հաշվառում է որպես ֆինանսական ակտիվի փոխանցում այն և միայն այն դեպքում, եթե բավարարվում են հետևյալ բոլոր երեք պայմանները.
- (ա) կազմակերպությունը վերջնական ստացողներին գումարներ վճարելու որևէ պարտականություն չունի, քանի դեռ սկզբնական ակտիվից չի հավաքել համարժեք գումարներ: Կազմակերպության կողմից մայր գումարի և շուկայական տոկոսադրույքով հաշվեգրված տոկոսի՝ ամբողջությամբ հետ ստանալու իրավունքով տրված կարճաժամկետ կանխավճարները չեն խախտում այս պայմանը.
 - (բ) կազմակերպությանը, փոխանցման պայմանագրի պայմաններով, արգելվում է վաճառել կամ գրավադրել սկզբնական ակտիվը՝ բացառությամբ, երբ այն տրամադրվում է վերջնական ստացողներին որպես դրամական միջոցների հոսքերը նրանց վճարելու պարտականության դիմաց ապահովում:
 - (գ) կազմակերպությունը պարտավոր է, առանց էական ուշացման, փոխանցել վերջնական ստացողների անունից իր կողմից հավաքված ցանկացած դրամական միջոցների հոսքերը: Ավելին, կազմակերպությունն իրավունք չունի վերաներդնել այդպիսի դրամական միջոցների հոսքերը՝ բացառությամբ դրամական միջոցներում և դրանց համարժեքներում (ինչպես սահմանված է «Հաշվետվություն դրամական միջոցների հոսքերի մասին» ՀՀՄՍ 7- ում) ներդրումների, որոնք կատարվում են հավաքման ամսաթվի և վերջնական ստացողներին պահանջվող փոխանցման ամսաթվի միջև ընկած՝ վերջնահաշվարկի կարճ ժամանակահատվածում, իսկ նման ներդրումներից վաստակած տոկոսները փոխանցվում են վերջնական ստացողներին:
- 3.2.6 Երբ կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվը (տե՛ս պարագրաֆ 3.2.4), ապա պետք է գնահատի, թե ինչ չափով է պահպանում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ռիսկերն ու հատույցները: Այս դեպքում՝
- (ա) եթե կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա կազմակերպությունը պետք է ապաճանաչի ֆինանսական ակտիվը և առանձին ճանաչի որպես ակտիվ կամ պարտավորություն փոխանցման ընթացքում առաջացած կամ պահպանված ցանկացած իրավունք և պարտականություն.
 - (բ) եթե կազմակերպությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա կազմակերպությունը պետք է շարունակի ճանաչել ֆինանսական ակտիվը.
 - (գ) եթե կազմակերպությունը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա կազմակերպությունը պետք է որոշի՝ թե արդյո՞ք պահպանել է ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Այս դեպքում՝
 - (i) եթե կազմակերպությունը չի պահպանել վերահսկողությունը, ապա պետք է ապաճանաչի ֆինանսական ակտիվը և առանձին ճանաչի որպես ակտիվ կամ պարտավորություն փոխանցման ընթացքում առաջացած կամ պահպանված ցանկացած իրավունք և պարտականություն.

(ii) **Եթե կազմակերպությունը պահպանել է վերահսկողությունը, ապա պետք է շարունակի ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով (տե՛ս պարագրաֆ 3.2.16):**

- 3.2.7 Ռիսկերի ու հատույցների փոխանցումը (տե՛ս պարագրաֆ 3.2.6) գնահատվում է՝ համեմատելով փոխանցումից առաջ և հետո կազմակերպության ենթարկվածությունը, փոխանցված ակտիվի գծով դրամական միջոցների զուտ հոսքերի գումարների և ժամկետների փոփոխականության ռիսկին: Կազմակերպությունը պահպանել է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, եթե փոխանցման արդյունքում ֆինանսական ակտիվի գծով դրամական միջոցների ապագա զուտ հոսքերի ներկա արժեքի փոփոխականությանը կազմակերպության ենթարկվածությունը նշանակալիորեն չի փոխվում (օրինակ՝ որովհետև կազմակերպությունը վաճառել է ֆինանսական ակտիվը՝ պայմանով, որ այն հետ կգնի ֆիքսված գնով կամ վաճառքի գնով՝ գումարած փոխատուի հատույցը): Կազմակերպությունը փոխանցել է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, եթե նրա ենթարկվածությունը այդ փոփոխականությանը այլևս նշանակալի չէ՝ համեմատած ֆինանսական ակտիվի գծով ապագա զուտ դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքի ընդհանուր փոփոխականության համեմատ (օրինակ՝ որովհետև կազմակերպությունը վաճառել է ֆինանսական ակտիվը միայն այն պայմանով, որ կունենա հետգնման պահի իրական արժեքով այն հետգնելու ընտրության հնարավորություն, կամ այն փոխանցել է ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի լիովին համամասնական բաժինն այնպիսի պայմանավորվածությամբ, որը բավարարում է 3.2.5 պարագրաֆի պայմանները, ինչպիսին է, օրինակ, փոխառության ենթամասնակցությունը):
- 3.2.8 Հաճախ ակնհայտ է լինում, արդյոք կազմակերպությունը փոխանցել, թե պահպանել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և հաշվարկների անհրաժեշտություն չի լինում: Այլ դեպքերում անհրաժեշտ կլինի հաշվարկել և համեմատել կազմակերպության ենթարկվածությունը դրամական միջոցների ապագա հոսքերի ներկա արժեքի փոփոխականությանը՝ փոխանցումից առաջ և փոխանցումից հետո: Հաշվարկը և համեմատությունը կատարվում են՝ օգտագործելով համապատասխան ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքը որպես զեղչման դրույք: Հաշվի է առնվում դրամական միջոցների զուտ հոսքերի ամբողջ խելամտորեն հնարավոր փոփոխականությունը՝ ավելի մեծ կշիռ տալով այն արդյունքներին, որոնց տեղի ունենալն ավելի հավանական է:
- 3.2.9 Կազմակերպության կողմից փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը պահպանելը (տե՛ս 3.2.6(գ) պարագրաֆը) կախված է ստացողի՝ այդ ակտիվը վաճառելու կարողությունից: Կազմակերպությունը վերահսկողությունը չի պահպանում, եթե ստացողը գործնականում կարող է ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել չկապակցված երրորդ կողմին, և կարող է այդ հնարավորությունն իրագործել միակողմանիորեն՝ կարիք չունենալով փոխանցման վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու: Մնացած բոլոր դեպքերում կազմակերպությունը պահպանում է վերահսկողությունը:

Ապաճանաչման պայմաններին բավարարող փոխանցումները

- 3.2.10 Եթե կազմակերպությունը փոխանցում է որևէ ֆինանսական ակտիվ այնպիսի փոխանցման գործարքով, որը, ամբողջությամբ վերցրած, բավարարում է ապաճանաչման պահանջներին, և պահպանում է այդ ֆինանսական ակտիվը վճարի դիմաց սպասարկելու իրավունքը, ապա այդ սպասարկման պայմանագրի գծով պետք է ճանաչի կամ սպասարկման ակտիվ, կամ սպասարկման պարտավորություն: Եթե չի ակնկալվում, որ ստացվելիք վճարը բավարար չափով կհատուցի կազմակերպությանը սպասարկում իրականացնելու դիմաց, ապա սպասարկման պարտականության գծով պետք է ճանաչվի սպասարկման պարտավորություն՝ դրա իրական արժեքով: Եթե ակնկալվում է, որ ստացվելիք վճարն ավելին է, քան սպասարկման դիմաց բավարար չափով հատուցումը, ապա սպասարկման իրավունքի գծով պետք է ճանաչվի սպասարկման ակտիվ այն գումարով, որը որոշվում է ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի բաշխման հիման վրա՝ համաձայն 3.2.13 պարագրաֆի:

- 3.2.11 Եթե փոխանցման արդյունքում ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ ապաճանաչվում է, սակայն փոխանցման արդյունքում կազմակերպությունը ձեռք է բերում նոր ֆինանսական ակտիվ կամ ստանձնում է նոր ֆինանսական պարտավորություն կամ սպասարկման պարտավորություն, ապա կազմակերպությունը պետք է ճանաչի այդ նոր ֆինանսական ակտիվը, ֆինանսական պարտավորությունը կամ սպասարկման պարտավորությունը իրական արժեքով:
- 3.2.12 Ֆինանսական ակտիվը ամբողջությամբ ապաճանաչելիս՝ տարբերությունը
- (ա) հաշվեկշռային արժեքի (ապաճանաչման ամսաթվով չափված) և
 - (բ) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) միջև պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:
- 3.2.13 Եթե փոխանցված ակտիվը ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվի մաս է կազմում (օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը փոխանցում է պարտքային գործիքի մաս հանդիսացող տոկոսավճարների գծով դրամական միջոցների հոսքերը, տե՛ս պարագրաֆ 3.2.2(ա)), և փոխանցված մասը, ամբողջությամբ վերցրած, բավարարում է ապաճանաչման պահանջներին, ապա ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվի նախկին հաշվեկշռային արժեքը պետք է բաշխվի դեռևս ճանաչվող և ապաճանաչված մասերի միջև՝ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ այդ մասերի հարաբերական իրական արժեքների հիման վրա: Այս նպատակով, պահպանված սպասարկման ակտիվը պետք է դիտարկվի որպես մաս, որը շարունակվում է ճանաչվել: Տարբերությունը
- (ա) ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի (ապաճանաչման ամսաթվով չափված) և
 - (բ) ապաճանաչված մասի դիմաց ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) միջև պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:
- 3.2.14 Երբ կազմակերպությունն ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվի նախկին հաշվեկշռային արժեքը բաշխում է դեռևս ճանաչվող և ապաճանաչված մասերի միջև, ապա անհրաժեշտ է որոշել այն մասի իրական արժեքը, որը շարունակում է ճանաչվել: Երբ կազմակերպությունն ունի այնպիսի մասերի վաճառքի պատմություն, որոնք համանման են դեռևս ճանաչվող մասին, կամ այդպիսի մասերի գծով գոյություն ունեն այլ շուկայական գործարքներ, ապա փաստացի գործարքների վերջին գներն իրենցից ներկայացնում են դրա իրական արժեքի լավագույն գնահատականը: Երբ չկան գնանշումներ կամ վերջերս իրականացված շուկայական գործարքներ, որոնք կարող են հիմնավորել դեռևս ճանաչվող մասի իրական արժեքը, ապա այդ իրական արժեքի լավագույն գնահատականը տարբերությունն է ամբողջությամբ վերցրած ավելի մեծ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի և դրա ապաճանաչված մասի դիմաց դրա ստացողից ստացված հատուցման միջև:

Ապաճանաչման պայմաններին չբավարարող փոխանցումները

- 3.2.15 Եթե փոխանցումը չի հանգեցնում ապաճանաչման, քանի որ կազմակերպությունը պահպանել է փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կազմակերպությունը պետք է շարունակի փոխանցված ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչել, իսկ ստացված հատուցման գծով պետք է ճանաչի ֆինանսական պարտավորություն: Հետագա ժամանակաշրջաններում կազմակերպությունը պետք է ճանաչի փոխանցված ակտիվից ստացված ցանկացած եկամուտ և ֆինանսական պարտավորության գծով կրած ցանկացած ծախս:

Փոխանցված ակտիվներում շարունակվող ներգրավվածությունը

- 3.2.16 Եթե կազմակերպությունը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել փոխանցված ակտիվն այդ ակտիվում իր ներգրավվածության չափով: Փոխանցված ակտիվում կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափն այն չափն է, որով նա ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը: Օրինակ.

- (ա) երբ կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը ստանում է փոխանցված ակտիվի երաշխավորման ձև, կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափը հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնն է՝ (i) ակտիվի արժեքի և (ii) ստացված հատուցման այն առավելագույն գումարի, որը կազմակերպությունից, հնարավոր է, պահանջվի վերադարձնել («երաշխիքի գումար»)։
- (բ) երբ կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը ստանում է փոխանցված ակտիվի գծով տրված կամ ձեռք բերված օպցիոնի (կամ երկուսը միասին) ձև, ապա կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափը փոխանցված ակտիվի այն արժեքն է, որը կազմակերպությունը կարող է հետ գնել: Այնուամենայնիվ, իրական արժեքով չափվող ակտիվի գծով տրված վաճառքի օպցիոնի դեպքում, կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափը սահմանափակված է փոխանցված ակտիվի իրական արժեքից և օպցիոնի իրագործման արժեքից նվազագույնով (տե՛ս Բ3.2.13 պարագրաֆը)։
- (գ) երբ կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը ստանում է փոխանցված ակտիվի գծով դրամական միջոցներով մարվող օպցիոնի կամ համանման այլ դրույթի ձև, կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը չափվում է նույն կերպ, ինչպես և ոչ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոնների դեպքում առաջացող շարունակվող ներգրավվածությունը՝ ըստ վերը նշված (բ) կետում ներկայացվածի:

3.2.17 Եթե կազմակերպությունը շարունակում է ակտիվը ճանաչել իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, ապա ճանաչում է նաև դրա հետ կապված պարտավորությունը: Չնայած սույն ՖՀՄՍ-ի՝ չափմանը վերաբերող այլ պահանջների, փոխանցված ակտիվը և համապատասխան պարտավորությունը չափվում են այնպիսի հիմունքով, որն արտացոլում է կազմակերպության կողմից պահպանած իրավունքներն ու պարտականությունները: Համապատասխան պարտավորությունը չափվում է այնպես, որ փոխանցված ակտիվի և համապատասխան պարտավորության գուտ հաշվեկշռային արժեքը

- (ա) կազմակերպության կողմից պահպանած իրավունքների և պարտականությունների *ամորտիզացված արժեքն* է, եթե փոխանցված ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, կամ
- (բ) հավասար է կազմակերպության կողմից պահպանած իրավունքների և պարտականությունների իրական արժեքին՝ առանձին չափվելու դեպքում, եթե փոխանցված ակտիվը չափվում է իրական արժեքով:

3.2.18 Կազմակերպությունը պետք է շարունակի ճանաչել փոխանցված ակտիվից առաջացող ցանկացած եկամուտ իր շարունակվող ներգրավվածության չափով և պետք է ճանաչի համապատասխան պարտավորության գծով առաջացող ցանկացած ծախս:

3.2.19 Հետագա չափման նպատակով՝ փոխանցված ակտիվի և համապատասխան պարտավորության իրական արժեքի ճանաչվող փոփոխությունները հաշվառվում են միանման կերպով՝ համաձայն 5.7.1 պարագրաֆի, և չպետք է հաշվանցվեն:

3.2.20 Եթե կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի միայն մի մասով է (օրինակ՝ երբ կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ակտիվի մի մասը հետգնելու իրավունքը, կամ պահպանում է մնացորդային մասնակցությունը, որը չի հանգեցնում սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերի և հատույցների պահպանման, սակայն կազմակերպությունը պահպանում է վերահսկողությունը), ապա կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվի նախկին հաշվեկշռային արժեքը բաշխում է այն մասի, որն այն շարունակում է ճանաչել շարունակվող ներգրավվածության ներքո, և այն մասի միջև, որն այն այլևս չի ճանաչում՝ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ այդ մասերի հարաբերական իրական արժեքների հիման վրա: Այս նպատակով կիրառվում են 3.2.14 պարագրաֆի պահանջները: Տարբերություն

(ա) այլևս չճանաչվող մասին վերագրվող հաշվեկշռային արժեքի (սպաճանաչման ամսաթվով չափված), և

(բ) այլևս չճանաչվող մասի դիմաց ստացված հատուցման

միջև պետք է ճանաչվի շահություն կամ վնասում:

3.2.21 Եթե փոխանցվող ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, ապա սույն ՖՀՄՍ-ով առաջարկվող հնարավորությունը՝ նախորոշել ֆինանսական պարտավորությունը որպես «իրական արժեքով` շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» չի կիրառվում առնչվող պարտավորության նկատմամբ:

Բոլոր փոխանցումները

3.2.22 Եթե փոխանցված ակտիվը շարունակում է ճանաչված լինել, ապա ակտիվը և համապատասխան պարտավորությունը չպետք է հաշվանցվեն: Նմանապես, կազմակերպությունը չպետք է հաշվանցի փոխանցված ակտիվից առաջացող ցանկացած եկամուտ համապատասխան պարտավորության գծով կրած ցանկացած ծախսի հետ (տե՛ս «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում» ՀՀՄՍ 32-ի 42-րդ պարագրաֆը):

3.2.23 Եթե փոխանցողը ստացողին տրամադրում է ոչ դրամական գրավ (օրինակ՝ պարտքային կամ բաժնային գործիք), ապա ստացողի և փոխանցողի մոտ գրավի հաշվառումը կախված է այն բանից, թե արդյոք ստացողը իրավունք ունի վաճառելու կամ վերագրավադրելու գրավը, և թե արդյոք փոխանցողը չի կատարել իր պարտականությունները: Փոխանցողը և ստացողը գրավը պետք է հաշվառեն հետևյալ կերպ.

- (ա) եթե ստացողը, ըստ պայմանագրի կամ ըստ սովորույթի, իրավունք ունի վաճառելու կամ վերագրավադրելու գրավը, ապա փոխանցողը իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ պետք է այդ ակտիվը վերադասակարգի (օրինակ, որպես փոխառության գծով ակտիվ, գրավադրված բաժնային գործիք կամ հետգնման դեբիտորական պարտք) մյուս ակտիվներից առանձին.
- (բ) եթե ստացողը վաճառում է իր մոտ գրավադրված գրավը, ապա նա պետք է ճանաչի վաճառքից մուտքերը, ինչպես նաև գրավը վերադարձնելու իր պարտականության գծով պարտավորություն՝ չափված իրական արժեքով.
- (գ) եթե փոխանցողը չի կատարել իր պարտականությունները ըստ պայմանագրի պայմանների և այլևս իրավունք չունի հետ գնելու գրավը, ապա նա պետք է ապաճանաչի գրավը, իսկ ստացողը պետք է ճանաչի գրավը որպես իր ակտիվ, որը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով, կամ եթե այն արդեն վաճառել է գրավը՝ ապաճանաչի գրավի վերադարձման իր պարտականությունը.
- (դ) բացառությամբ (գ) կետում նշվածի, փոխանցողը պետք է շարունակի հաշվառել գրավը որպես իր ակտիվ, իսկ ստացողը չպետք է ճանաչի գրավը որպես ակտիվ:

3.3 Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչումը

3.3.1 Կազմակերպությունը պետք է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից հանի ֆինանսական պարտավորությունը (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասը) այն ու միայն այն դեպքում, երբ այն մարվում է, այսինքն, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է:

3.3.2 Առկա փոխառուի և փոխատուի միջև նշանակալիորեն տարբերվող պայմաններով պարտքային գործիքների փոխանակությունը պետք է հաշվառվի որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում: Նմանապես, գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորության կամ դրա մի մասի պայմանների նշանակալի վերափոխումը (անկախ այն բանից՝ այն պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, թե ոչ) պետք է հաշվառվի որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում:

3.3.3 Մարված կամ այլ կողմի փոխանցված ֆինանսական պարտավորության (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասի) հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամական ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

- 3.3.4 Եթե կազմակերպությունը հետ է գնում ֆինանսական պարտավորության մի մասը, ապա կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական պարտավորության նախկին հաշվեկշռային արժեքը բաշխի դեռևս ճանաչվող մասի և ապաճանաչված մասի միջև՝ հաշվի առնելով հետգնման ամսաթվի դրությամբ այդ մասերի հարաբերական իրական արժեքները: Տարբերությունը՝ (ա) ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի և (բ) ապաճանաչված մասի համար վճարված հատուցման, ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամական ակտիվի կամ ստանձնած պարտավորության, միջև պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Գլուխ 4 Դասակարգումը

4.1 Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը

- 4.1.1 Բացառությամբ, 4.1.5 պարագրաֆի կիրառման դեպքի, կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական ակտիվները դասակարգի որպես հետագայում կամ ամորտիզացված արժեքով, կամ իրական արժեքով չափվող՝ հիմնվելով երկու ստորև բերվածների վրա.
- (ա) ֆինանսական ակտիվների կառավարման կազմակերպության բիզնես մոդելի, և
 - (բ) ֆինանսական ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերի պայմանագրային բնութագրի:
- 4.1.2 Ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները
- (ա) ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքման համար ակտիվներ պահելը.
 - (բ) ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներն են:
- Բ4.1.1-Բ4.1.26 պարագրաֆները ուղեցույց են տրամադրում առ այն, թե ինչպես կիրառել այդ պայմանները:
- 4.1.3 4.1.2 (բ) պարագրաֆի կիրառման նպատակով՝ տոկոսը փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չվճարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի փոխհատուցումն է:
- 4.1.4 Ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով, եթե միայն այն չի չափվում ամորտիզացված արժեքով՝ 4.1.2 պարագրաֆի համաձայն:
- Ֆինանսական ակտիվը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», նախորոշելու հնարավորություն
- 4.1.5 Չնայած 4.1.1–4.1.4 պարագրաֆներին, կազմակերպությունը կարող է, սկզբնական ճանաչման պահին, ֆինանսական ակտիվն անշրջելիորեն նախորոշել որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» եթե դա կվերացնի կամ էապես կնվազեցնի չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունը (երբեմն դա անվանվում է «հաշվառման անհամապատասխանություն»), որը հակառակ դեպքում կառաջանա, երբ ակտիվները կամ պարտավորությունները չափվում են, կամ դրանց գծով օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում են տարբեր հիմունքներով (տե՛ս Բ4.1.29-Բ4.1.32 պարագրաֆները)
- 4.1.6 «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ» ՖՀՄՍ 7-ը պահանջում է, որ կազմակերպությունը բացահայտումներ տրամադրի ֆինանսական ակտիվների վերաբերյալ, որոնք նախորոշել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:

4.2 Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը

- 4.2.1 Կազմակերպությունը պետք է դասակարգի բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ.

- (ա) *Ֆինանսական պարտավորությունների՝ են «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:* Այդպիսի պարտավորությունները, ներառյալ պարտավորություն հանդիսացող ածանցյալ գործիքները, պետք է հետագայում չափվեն իրական արժեքով:
- (բ) Ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմաններին, կամ երբ կիրառվում է շարունակական ներգրավվածության մոտեցումը: 3.2.15 և 3.2.17 պարագրաֆները կիրառվում են այդպիսի ֆինանսական պարտավորությունների չափման համար:
- (գ) *Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի, ինչպես սահմանված է Հավելված Ա-ում: Սկզբնական ճանաչումից հետո այդպիսի պայմանագիր թողարկողը պետք է (բացառությամբ, երբ կիրառելի է 4.2.1 (ա) կամ (բ) պարագրաֆը) հետագայում չափի այն ստորն բերվածներից ավելի բարձրով՝*
- (i) «Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ» ՀՀՄՍ 37-ի համաձայն որոշված գումարով, և
- (ii) սկզբնապես ճանաչված գումարով (տե՛ս 5.1.1 պարագրաֆը)՝ հանած, երբ տեղին է, «Հասույթ» ՀՀՄՍ 18-ի համաձայն ճանաչված կուտակային ամորտիզացիան:
- (դ) շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառություն տրամադրելու հանձնառությունների: Սկզբնական ճանաչումից հետո այդպիսի հանձնառություն թողարկողը պետք է (բացառությամբ, երբ կիրառելի է 4.2.1 (ա) պարագրաֆը) հետագայում չափի այն ստորն բերվածներից ավելի բարձրով՝
- (i) ՀՀՄՍ 37-ի համաձայն որոշված գումարով, և
- (ii) ի սկզբանե ճանաչված գումարով (տե՛ս 5.1.1 պարագրաֆը)՝ հանած, երբ տեղին է, ՀՀՄՍ 18-ի համաձայն ճանաչված կուտակային ամորտիզացիան:

Ֆինանսական պարտավորության՝ որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու հնարավորություն

4.2.2 Կազմակերպությունը կարող է, սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ֆինանսական պարտավորությունն անշրջելիորեն նախորոշել որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե դա թույլատրվում է 4.3.5 պարագրաֆով, կամ եթե դրա արդյունքում ձեռք է բերվում ավելի տեղին տեղեկատվություն, որովհետև.

- (ա) այն վերացնում կամ էապես նվազեցնում է չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունը (երբեմն դա անվանվում է «հաշվառման անհամապատասխանություն»), որը հակառակ դեպքում կառաջանա, երբ ակտիվները կամ պարտավորությունները չափվում են կամ դրանց գծով օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում են տարբեր հիմունքներով, կամ
- (բ) ֆինանսական պարտավորությունների խումբը կամ ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները կառավարվում են և դրանց արդյունքները գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով՝ համաձայն ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային փաստաթղթավորված ռազմավարության, և այդ խմբի վերաբերյալ ներքին տեղեկատվությունն այդ նույն հիմունքով տրամադրվում է կազմակերպության առանցքային կազմակերպչական անձնակազմին (ինչպես սահմանված է «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ՀՀՄՍ 24-ում), օրինակ՝ կազմակերպության տնօրենների խորհրդին և գլխավոր գործադիր տնօրենին:

4.2.3 ՖՀՄՍ 7-ը պահանջում է, որ կազմակերպությունը բացահայտումներ տրամադրի ֆինանսական պարտավորությունների վերաբերյալ, որոնք նախորոշել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:

4.3 Պարունակվող ածանցյալ գործիքները

4.3.1 Պարունակվող ածանցյալ գործիքը բաղկացուցիչ մասն է հիբրիդային պայմանագրի, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ «հիմնական» պայմանագիր, որի ազդեցությամբ համակցված գործիքի դրամական

միջոցների որոշ հոսքեր փոփոխվում են ինչպես ինքնուրույն ածանցյալ գործիքինը: Պարունակվող ածանցյալ գործիքը պատճառ է հանդիսանում, որպեսզի որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրով, ձևափոխվեն համապատասխան սահմանված տոկոսադրույքի, ֆինանսական գործիքի գնի, ապրանքի գնի, արտարժույթի փոխարժեքի, գների կամ դրույքների ինդեքսի, պարտքային վարկանիշի կամ պարտքային ինդեքսի կամ այլ փոփոխականի՝ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում, պայմանով, որ այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից որևէ մեկին: Ածանցյալ գործիքը, որը կցված է *ֆինանսական գործիքին*, բայց որը պայմանագրի համաձայն փոխանցելի է այդ գործիքից անկախ, կամ որն ունի այլ կոնտրագենտ, պարունակվող ածանցյալ գործիք չէ այլ առանձին ֆինանսական գործիք:

Ֆինանսական ակտիվների «հիմնական» պայմանագրերով հիբրիդային պայմանագրերը

4.3.2 Եթե հիբրիդային պայմանագիրը պարունակում է «հիմնական» պայմանագիր, որը սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում հանդիսանում է ակտիվ, ապա կազմակերպությունը պետք է կիրառի 4.1.1-4.1.5 պարագրաֆների պահանջները ամբողջ հիբրիդային պայմանագրի նկատմամբ:

Այլ հիբրիդային պայմանագրերը

4.3.3 Եթե հիբրիդային պայմանագիրը պարունակում է «հիմնական» պայմանագիր, որը սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում չի հանդիսանում ակտիվ, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքը պետք է առանձնացվի «հիմնական» պայմանագրից և հաշվառվի որպես ածանցյալ գործիք սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում այն և միայն այն դեպքում, եթե

- (ա) պարունակվող ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնույթագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն «հիմնական» պայմանագրի տնտեսական բնույթագրերի և ռիսկերի հետ (տե՛ս Բ4.3.5 և Բ4.3.8 պարագրաֆները).
- (բ) առանձին գործիքը, որի պայմանները նույնն են, ինչ պարունակվող ածանցյալ գործիքինը, բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը. և
- (գ) հիբրիդային պայմանագիրը չի չափվում իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչելով շահույթում կամ վնասում (այսինքն՝ ածանցյալ գործիքը, որը պարունակվում է «իրական արժեքով՝ շահույթում կամ վնասում չափվող» ֆինանսական պարտավորության մեջ, չի առանձնացվում):

4.3.4 Եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքն առանձնացվում է, ապա «հիմնական» պայմանագիրը պետք է հաշվառվի համապատասխան ՖՀՄՍ-ների համաձայն: Սույն ստանդարտը չի անդրադառնում այն հարցին, թե արդյոք պարունակվող ածանցյալ գործիքը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ ներկայացվի առանձին:

4.3.5 Չնայած 4.3.3 և 4.3.4. պարագրաֆներին, եթե պայմանագիրը ներառում է մեկ կամ ավելի պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, և «հիմնական» պայմանագիրը սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում չի հանդիսանում ակտիվ, ապա կազմակերպությունը կարող է ամբողջ հիբրիդային պայմանագիրը նախորոշել որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», բացառությամբ, երբ՝

- (ա) պարունակվող ածանցյալ գործիքը (գործիքները) նշանակալիորեն չի (չեն) փոփոխում դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրով, կամ
- (բ) համանման հիբրիդային գործիքի սկզբնական դիտարկման ժամանակ գրեթե կամ ընդհանրապես առանց վերլուծության ակնհայտ է, որ պարունակվող ածանցյալ գործիքի (գործիքների) առանձնացումն արգելված է, օրինակ՝ փոխառության մեջ պարունակվող վաղաժամկետ վճարման օպցիոնը, որը տիրապետողին թույլ է տալիս վաղաժամկետ մարել փոխառությունը դրա մոտավոր ամորտիզացված արժեքով:

4.3.6 Եթե սույն ստանդարտով կազմակերպությունից պահանջվում է առանձնացնել պարունակվող ածանցյալ գործիքը «հիմնական» պայմանագրից, սակայն ի վիճակի չէ առանձին չափել պարունակվող ածանցյալ գործիքը կամ ձեռքբերման պահին կամ հետագա ֆինանսական հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, ապա պետք է ամբողջ հիբրիդային պայմանագիրը նախորոշի որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:

4.3.7 Եթե կազմակերպությունը անկարող է արժանահավատորեն չափել պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը դրա պայմանների հիման վրա, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հիբրիդային պայմանագրի իրական արժեքի և «հիմնական» պայմանագրի իրական արժեքի միջև տարբերությունն է: Եթե կազմակերպությունն անկարող է չափել պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը՝ օգտագործելով այս մեթոդը, ապա կիրառվում է 4.3.6 պարագրաֆը, և հիբրիդային պայմանագիրը նախորոշվում է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:

4.4 Վերադասակարգումը

4.4.1 Այն և միայն այն դեպքում, երբ կազմակերպությունը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, ապա պետք է վերադասակարգի բոլոր առնչվող ֆինանսական ակտիվները՝ համաձայն 4.1.1-4.1.4 պարագրաֆների:

4.4.2 Կազմակերպությունը չպետք է վերադասակարգի որևէ ֆինանսական պարտավորություն:

4.4.3 4.4.1 և 4.4.2 պարագրաֆների նպատակներով՝ հանգամանքների հետևյալ փոփոխությունները չեն համարվում վերադասակարգում.

- (ա) ածանցյալ գործիքը, որը նախկինում հանդիսացել է հեջավորման նախորոշված և արդյունավետ գործիք դրամական միջոցների հոսքերի հեջում կամ զուտ ներդրման հեջում, այլևս չի որակվում որպես այդպիսին.
- (բ) ածանցյալ գործիքը դառնում է հեջավորման նախորոշված և արդյունավետ գործիք՝ դրամական միջոցների հոսքերի հեջում կամ զուտ ներդրման հեջում.

Գլուխ 5 Չափումը

5.1 Սկզբնական չափումը

5.1.1 Սկզբնական ճանաչման պահին կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափի իր իրական արժեքով՝ գումարած կամ հանած, երբ դա «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական պարտավորություն չէ, գործարքի հետ կապված այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

5.1.1Ա Այնուամենայնիվ, եթե ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին տարբերվում է գործարքի գնից, կազմակերպությունը պետք է կիրառի Բ5.1.2Ա պարագրաֆը:

5.1.2 Երբ կազմակերպությունը վերջնահաշվարկի ամսաթվով հաշվառում է վարում մի ակտիվի համար, որի հետագա չափումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով, ապա այդ ակտիվի սկզբնական ճանաչումն իրականացվում է առևտրի ամսաթվի դրությամբ՝ դրա իրական արժեքով (տե՛ս Բ3.1.3-Բ3.1.6 պարագրաֆները):

5.2 Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

5.2.1 Սկզբնական ճանաչումից հետո կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական ակտիվը չափի իրական արժեքով կամ ամորտիզացված արժեքով՝ 4.1.1-4.1.5 պարագրաֆների համապատասխան (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 9-րդ և ԿՈՒ5-ԿՈՒ8 պարագրաֆները):

5.2.2 Կազմակերպությունը պետք է կիրառի ՀՀՄՍ 39-ի 58-65-րդ և ԿՈՒ84-ԿՈՒ93 պարագրաֆներում սահմանված արժեգրկման պահանջները ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ:

5.2.3 Կազմակերպությունը պետք է կիրառի ՀՀՄՍ 39-ի 89-102-րդ պարագրաֆներում սահմանված՝ հեջի հաշվառման պահանջները այն ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ, որը նախորոշված է որպես հեջավորված հոդված (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 78-84-րդ և ԿՈՒ98-ԿՈՒ101 պարագրաֆները):

5.3 Ֆինանսական պարտավորությունների հետագա չափումը

- 5.3.1 Սկզբնական ճանաչումից հետո կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական պարտավորությունը չափի 4.2.1-4.2.2 պարագրաֆների համապատասխան (տե՛ս 5.4.1-5.4.3 և Բ5.4.1-Բ5.4.17 պարագրաֆները, ինչպես նաև ՀՀՄՍ 39-ի 9-րդ և ԿՈՒ5-ԿՈՒ8 պարագրաֆները):
- 5.3.2 Կազմակերպությունը պետք է կիրառի ՀՀՄՍ 39-ի 89-102-րդ պարագրաֆներում սահմանված՝ հեջի հաշվառման պահանջները այն ֆինանսական պարտավորության նկատմամբ, որը նախորոշված է որպես հեջավորված հոդված (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 78-84-րդ և ԿՈՒ98-ԿՈՒ101 պարագրաֆները):

5.4.1-5.4.3 [Հանված է]

5.5 Ամորտիզացված արժեքի չափումը – չի օգտագործվում

5.6 Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը

- 5.6.1 Եթե կազմակերպությունը վերադասակարգում է ֆինանսական ակտիվները 4.4.1 պարագրաֆի համաձայն, ապա պետք է այդ վերադասակարգումը կիրառի առաջընթաց կերպով՝ *վերադասակարգման ամսաթվից* սկսած: Կազմակերպությունը չպետք է վերաներկայացնի նախկինում ճանաչված որևէ օգուտ, կորուստ կամ տոկոսավճար:
- 5.6.2 Եթե կազմակերպությունը, համաձայն 4.4.1 պարագրաֆի, վերադասակարգում է ֆինանսական ակտիվն այնպես, որ այն չափվում է իրական արժեքով, ապա նրա իրական արժեքը չափվում է վերադասակարգման ամսաթվով: Նախկին հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի միջև տարբերությունից առաջացած օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:
- 5.6.3 Եթե, համաձայն 4.4.1 պարագրաֆի, կազմակերպությունը վերադասակարգում է ֆինանսական ակտիվն այնպես, որ այն չափվում է ամորտիզացված արժեքով, ապա նրա իրական արժեքը վերադասակարգման ամսաթվով դառնում է նրա նոր հաշվեկշռային արժեքը:

5.7 Օգուտները և կորուստները

- 5.7.1 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության գծով օգուտը կամ կորուստը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում՝ բացառությամբ, երբ
- (ա) այն հեջավորման փոխհարաբերության մաս է (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 89-102-րդ պարագրաֆները).
 - (բ) այն ներդրում է *բաժնային գործիքում*, և կազմակերպությունն ընտրել է այդ ներդրման գծով օգուտներն ու վնասները ներկայացնել այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ համաձայն 5.7.5 պարագրաֆի. կամ
 - (գ) այն ֆինանսական պարտավորություն է, որը նախորոշված է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» և կազմակերպությունից պահանջվում է ներկայացնել պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ համաձայն 5.7.7 պարագրաֆի:
- 5.7.2 Ամորտիզացված արժեքով չափվող և հեջավորման փոխհարաբերության մաս չհանդիսացող ֆինանսական ակտիվի գծով օգուտը կամ կորուստը (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 89-102 պարագրաֆները) պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում, երբ այդ ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում, արժեզրկվում կամ վերադասակարգվում է՝ համաձայն 5.6.2 պարագրաֆի, և ամորտիզացման գործընթացում:
- 5.7.3 Հեջավորված հոդված հանդիսացող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների գծով օգուտը կամ կորուստը (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 78-84-րդ և ԿՈՒ 98-ԿՈՒ101 պարագրաֆները) պետք է ճանաչվի ՀՀՄՍ 39-ի 89-102-րդ պարագրաֆների համաձայն:
- 5.7.4 Եթե կազմակերպությունը ճանաչում է ֆինանսական ակտիվները՝ օգտագործելով վերջնահաշվարկի ամսաթվով հաշվառումը (տե՛ս 3.1.2 պարագրաֆը և Բ3.1.3 և Բ3.1.6 պարագրաֆները), ապա առևտրի և վերջնահաշվարկի ամսաթվերի միջև ընկած ժամանակահատվածում ստացվելիք ակտիվի իրական արժեքի փոփոխությունները չեն ճանաչվում ամորտիզացված արժեքով չափվող

ակտիվների դեպքում (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների): Իրական արժեքով չափվող ակտիվների դեպքում, սակայն, իրական արժեքի փոփոխությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ համաձայն 5.7.1 պարագրաֆի:

Ներդրումները բաժնային գործիքներում

- 5.7.5 Սկզբնական ճանաչման ժամանակ կազմակերպությունը կարող է կատարել անդառնալի ընտրություն՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում *առևտրական նպատակով չպահվող* բաժնային գործիքում ներդրման իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները:
- 5.7.6 Եթե կազմակերպությունը կատարում է 5.7.5 պարագրաֆի ընտրությունը, նա պետք է շահույթում կամ վնասում ճանաչի այդ ներդրումից առաջացող շահաբաժինները, եթե շահաբաժինների վճարում ստանալու՝ կազմակերպության իրավունքը սահմանվում է ՀՀՄՍ 18-ի համաձայն:

Պարտավորություններ՝ նախորոշված «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»

- 5.7.7 Կազմակերպությունն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող պարտավորության գծով շահույթը կամ վնասը պետք է ներկայացնի հետևյալ կերպ՝
- (ա) ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը, որը վերագրելի է այդ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին, պետք է ներկայացվի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում (տե՛ս Բ5.7.13–Բ5.7.20 պարագրաֆները), և
 - (բ) պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության մնացած գումարը պետք է ներկայացվի շահույթում կամ վնասում,
- բացառությամբ, երբ (ա) կետում նկարագրված՝ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության հաշվառումը շահույթում կամ վնասում ստեղծում է հաշվառման անհամապատասխանություն կամ այն մեծացնում է (որի դեպքում կիրառվում է 5.7.8 պարագրաֆը): Բ5.7.5–Բ5.7.7 և Բ5.7.10–Բ5.7.12 պարագրաֆները ուղեցույց են տրամադրում որոշելու համար, թե արդյոք կառաջանա հաշվառման անհամապատասխանություն կամ այն կմեծանա:
- 5.7.8 Եթե 5.7.7 պարագրաֆի պահանջները շահույթում կամ վնասում ստեղծում են հաշվառման անհամապատասխանություն կամ այն մեծացնում, ապա կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի այդ պարտավորության գծով բոլոր օգուտները կամ կորուստները (ներառյալ՝ այդ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը) շահույթում կամ վնասում:
- 5.7.9 Չնայած 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆների պահանջներին, կազմակերպությունը պետք է «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշված փոխառությունների գծով հանձնառությունների և ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի գծով բոլոր օգուտները և վնասները ներկայացնի շահույթում կամ վնասում:

Գլուխ 6 Հեջի հաշվառումը – չի օգտագործվում

Գլուխ 7 Ուժի մեջ մտնելը և անցումային դրույթները

7.1 Ուժի մեջ մտնելը

- 7.1.1 Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն 2015թ.-ի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Սակայն եթե կազմակերպությունը որոշում է կիրառել այս ՖՀՄՍ-ն ավելի վաղ և դեռևս չի կիրառել 2009թ.-ին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ը, ապա նա պարտավոր է միաժամանակ կիրառել սույն ՖՀՄՍ-ի բոլոր պահանջները (սակայն տե՛ս նաև 7.3.2 պարագրաֆը): Եթե կազմակերպությունը կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ն իր ֆինանսական հաշվետվություններում այն ժամանակաշրջանի համար, որը

սկսվում է մինչև 2015թ. հունվարի 1-ը, ապա պետք է բացահայտի այդ փաստը և միաժամանակ կիրառի Հավելված Գ-ի փոփոխությունները:

- 7.1.2 2011թ.-ի մայիսին հրապարակված ՖՀՄՍ 10-ը և «Համատեղ պայմանավորվածություններ» ՖՀՄՍ 11-ը փոփոխել են 3.2.1, Բ3.2.1-Բ3.2.3, Բ4.3.12(զ) Բ5.7.15, Գ11 և Գ30 պարագրաֆները և հանել են Գ23-Գ28 պարագրաֆներն ու համապատասխան վերնագրերը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է ՖՀՄՍ 10-ը և ՖՀՄՍ 11-ը:
- 7.1.3 2011թ.-ի մայիսին հրապարակված «Իրական արժեքի չափումը» ՖՀՄՍ 13-ը փոփոխել է 3.2.14, 4.3.7, 5.1.1, 5.2.1, 5.4.1, 5.6.2, 7.2.5, 7.2.11, 7.2.12 պարագրաֆները, փոփոխել է իրական արժեքի սահմանումը Հավելված Ա-ում, փոփոխել է Բ3.2.11, Բ3.2.17, Բ5.1.1, Բ5.2.2, Բ5.4.8, Բ5.4.14, Բ5.4.16, Բ5.7.20, Գ3, Գ11, Գ26, Գ28, Գ30, Գ49 և Գ53 պարագրաֆները, հանել է 5.4.2, Բ5.4.1-Բ5.4.13 պարագրաֆները և ավելացրել է 5.1.1Ա, Բ5.1.2Ա և Բ5.2.2Ա պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է ՖՀՄՍ 13-ը:

7.2 Անցումային դրույթները

- 7.2.1 Կազմակերպությունը պետք է սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառի հետընթաց, «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ՀՀՄՍ 8-ին համապատասխան, բացառությամբ 7.2.4-7.2.15 պարագրաֆներում նշված պահանջների: Սույն ՖՀՄՍ-ն չպետք է կիրառվի այն հոդվածների նկատմամբ, որոնք սկզբնական կիրառման ամսաթվին արդեն ապաճանաչված էին:
- 7.2.2 7.2.1 և 7.2.3 – 7.2.16 պարագրաֆների անցումային դրույթների նպատակով, սկզբնական կիրառման ամսաթիվն այն ամսաթիվն է, երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները: Սկզբնական կիրառման ամսաթիվը կարող է լինել՝
- (ա) սույն ՖՀՄՍ-ի հրապարակման և 2010թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի միջև ընկած ցանկացած ամսաթիվ այն կազմակերպությունների համար, որոնք առաջին անգամ կիրառում են սույն ՖՀՄՍ-ն մինչև 2011թ.-ի հունվարի 1-ը, կամ
 - (բ) առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկիզբը, որում կազմակերպությունը ընդունել է սույն ՖՀՄՍ-ն, այն կազմակերպությունների համար, որոնք առաջին անգամ կիրառում են սույն ՖՀՄՍ-ն 2011թ.-ի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո:
- 7.2.3 Եթե սկզբնական կիրառման ամսաթիվը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկիզբը չէ, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այդ փաստը և սկզբնական կիրառման համար այդ ամսաթիվն օգտագործելու պատճառները:
- 7.2.4 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը պետք է ուսումնասիրի, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը բավարարում է 4.1.2(ա) պարագրաֆի պայմանին՝ սկզբնական կիրառման ամսաթվին գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների հիման վրա: Արդյունքում որոշված դասակարգումը պետք է կիրառվի հետընթաց՝ անկախ նախկին հաշվետու ժամանակաշրջաններում կազմակերպության բիզնես մոդելից:
- 7.2.5 Եթե կազմակերպությունը չափում է հիբրիդային պայմանագիրն իրական արժեքով, համաձայն 4.1.4 կամ 4.1.5 պարագրաֆների, սակայն հիբրիդային պայմանագրի իրական արժեքը համադրելի հաշվետու ժամանակաշրջաններում չի չափվել, ապա հիբրիդային պայմանագրի իրական արժեքը համադրելի հաշվետու ժամանակաշրջաններում պետք է լինի բաղադրիչների (այսինքն՝ ոչ ածանցյալ «հիմնական» պայմանագրի և պարունակվող ածանցյալ գործիքի) իրական արժեքների հանրագումարը յուրաքանչյուր համադրելի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:
- 7.2.6 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը ամբողջ հիբրիդային պայմանագրի իրական արժեքի և սկզբնական կիրառման ամսաթվին հիբրիդային պայմանագրի բաղադրիչների իրական արժեքների հանրագումարի միջև որևէ տարբերությունը պետք է ճանաչի՝
- (ա) սկզբնական կիրառման հաշվետու ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդում, եթե կազմակերպությունն սույն ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառում է հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում. կամ
 - (բ) շահույթում կամ վնասում, եթե կազմակերպությունը սույն ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառում է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում:
- 7.2.7 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը կարող է նախորոշել՝

- (ա) ֆինանսական ակտիվը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» համաձայն 4.1.5 պարագրաֆի, կամ
- (բ) բաժնային գործիքում ներդրումը որպես «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող» համաձայն 5.7.5 պարագրաֆի:

Այս նախորոշումը պետք է կատարվի սկզբնական կիրառման պահին առկա փաստերի և հանգամանքների հիման վրա: Այդ դասակարգումը պետք է կիրառվի հետընթաց:

7.2.8 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը՝

- (ա) պետք է չեղյալ համարի ֆինանսական ակտիվի համար իր նախկին նախորոշումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե այդ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարում 4.1.5 պարագրաֆի պայմանին.
- (բ) կարող է չեղյալ համարել ֆինանսական ակտիվի համար իր նախկին նախորոշումը, որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե այդ ֆինանսական ակտիվը բավարարում է 4.1.5 պարագրաֆի պայմանին.

Այդպիսի չեղյալ համարումը պետք է կատարվի սկզբնական կիրառման ամսաթվին առկա փաստերի ու հանգամանքների հիման վրա: Այդ դասակարգումը պետք է կիրառվի հետընթաց:

7.2.9 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը՝

- (ա) կարող է նախորոշել ֆինանսական պարտավորությունը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» համաձայն 4.2.2(ա) պարագրաֆի.
- (բ) պետք է չեղյալ համարի իր նախկին նախորոշումը ֆինանսական պարտավորության համար որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե այդպիսի նախորոշումն արվել է սկզբնական ճանաչման ժամանակ այն պայմանին համապատասխան, որն այժմ ներառված է 4.2.2(ա) պարագրաֆում, և այդպիսի նախորոշումը չի բավարարում այդ պայմանին սկզբնական կիրառման ամսաթվին:
- (գ) կարող է չեղյալ համարել իր նախկին նախորոշումը ֆինանսական պարտավորության համար որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե այդպիսի նախորոշումը կատարվել է սկզբնական ճանաչման ժամանակ այն պայմանին համապատասխան, որն այժմ ներառված է 4.2.2(ա) պարագրաֆում, և այդպիսի նախորոշումը բավարարում է այդ պայմանին սկզբնական կիրառման ամսաթվին:

Այդպիսի նախորոշումն ու չեղյալ համարումը պետք է կատարվի սկզբնական կիրառման ամսաթվին գոյություն ունեցող փաստերի ու հանգամանքների հիման վրա: Այդ դասակարգումը պետք է կիրառվի հետընթաց:

7.2.10 Եթե կազմակերպության համար անիրագործելի է (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 8-ում) արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կամ ՀՀՄՍ 39-ի 58-65-րդ և ԿՈՒ84-ԿՈՒ93 պարագրաֆների արժեզրկման պահանջների հետընթաց կիրառումը, ապա կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքը յուրաքանչյուր համադրելի ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ դիտի որպես նրա ամորտիզացված արժեք, եթե կազմակերպությունը վերաներկայացնում է նախկին ժամանակաշրջանները: Եթե կազմակերպության համար անիրագործելի է (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 8-ում) արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կամ ՀՀՄՍ 39-ի 58-65-րդ և ԿՈՒ84-ԿՈՒ93 պարագրաֆների արժեզրկման պահանջների հետընթաց կիրառումը, ապա ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքը սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ պետք է դիտվի որպես այդ ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության նոր ամորտիզացված արժեք՝ սույն ՖՀՄՍ-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվով:

7.2.11 Եթե կազմակերպությունը բաժնային գործիքում ներդրումը, որին նմանատիպ գործիքի համար գործող շուկայում չկա գնանշված գին (այսինքն՝ 1-ին մակարդակի ելակետային տվյալ), (կամ ածանցյալ գործիք հանդիսացող ակտիվը, որը կապված է այդպիսի բաժնային գործիքի հետ և պետք է մարվի դրա մատակարարմամբ), նախկինում հաշվառել է ինքնարժեքով՝ համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի, ապա պետք է այդ գործիքը սկզբնական կիրառման ամսաթվին չափի իրական արժեքով: Նախկին հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի միջև ցանկացած տարբերություն պետք է ճանաչվի սկզբնական կիրառման ամսաթվի ներառող հաշվետու ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդում:

- 7.2.12 Եթե կազմակերպությունը ածանցյալ գործիք հանդիսացող պարտավորությունը, որը կապված է գործող շուկայում նմանատիպ գործիքի համար գնանշված գին չունեցող (այսինքն՝ 1-ին մակարդակի ելակետային տվյալ) բաժնային գործիքի հետ և պետք է մարվի դրա մատակարարմամբ, նախկինում հաշվառել է ինքնարժեքով՝ համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի, ապա պետք է այդ ածանցյալ գործիք հանդիսացող պարտավորությունը սկզբնական կիրառման ամսաթվին չափի իրական արժեքով: Նախկին հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի միջև ցանկացած տարբերություն պետք է ճանաչվի սկզբնական կիրառման ամսաթիվը ներառող հաշվետու ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդում:
- 7.2.13 Սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը պետք է որոշի, թե արդյոք 5.7.7 պարագրաֆի մոտեցումը շահույթում կամ վնասում ստեղծում է հաշվառման անհամապատասխանություն կամ այն մեծացնում այն փաստերի և հանգամանքների հիման վրա, որոնք առկա են սկզբնական կիրառման ամսաթվին: Սույն ՖՀՄՍ-ն պետք է կիրառվի հետընթաց՝ այդ որոշման հիման վրա:
- 7.2.14 Չնայած 7.2.1 պարագրաֆի պահանջներին, կազմակերպությունը, որն ընդունում է սույն ՖՀՄՍ-ի դասակարգման ու չափման պահանջները հաշվետու ժամանակաշրջանների համար,
- (ա) որոնք սկսվում են մինչև 2012թ.-ի հունվարի 1-ը, կարող է չվերաներկայացնել նախկին ժամանակաշրջանները և կարող է չտրամադրել ՖՀՄՍ 7-ի 44ԺԹ-44ԻԳ պարագրաֆներում ներկայացված բացահայտումները.
 - (բ) որոնք սկսվում են 2012թ.-ի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո՝ մինչև 2013թ.-ի հունվարի 1-ը, պետք է որոշի՝ կամ տրամադրել ՖՀՄՍ 7-ի 44ԺԹ-44ԻԳ պարագրաֆներում ներկայացված բացահայտումները, կամ վերաներկայացնել նախկին ժամանակաշրջանները, և
 - (գ) որոնք սկսվում են 2013թ.-ի հունվարի 1-ին և դրանից հետո, պետք է տրամադրի ՖՀՄՍ 7-ի 44ԺԹ-44ԻԳ պարագրաֆներում ներկայացված բացահայտումները: Կազմակերպությունը կարող է չվերաներկայացնել նախկին ժամանակաշրջանները:

Եթե կազմակերպությունը չի վերաներկայացնում նախկին ժամանակաշրջանները, ապա պետք է ցանկացած տարբերություն, որն առաջանում է նախկին հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական կիրառման ամսաթիվը ներառող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի հաշվեկշռային արժեքի միջև՝ ճանաչի սկզբնական կիրառման ամսաթիվը ներառող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդում (կամ սեփական կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչում, ըստ կիրառելիության): Այնուամենայնիվ, եթե կազմակերպությունը վերաներկայացնում է նախկին ժամանակաշրջանները, ապա վերաներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները պետք է արտացոլեն սույն ՖՀՄՍ-ի բոլոր պահանջները:

- 7.2.15 Եթե կազմակերպությունը պատրաստում է միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ՝ «Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություն» ՀՀՄՍ 34-ին համապատասխան, ապա կարող է միջանկյալ ժամանակաշրջանների նկատմամբ չկիրառել սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները մինչև սկզբնական կիրառման ամսաթիվը, եթե դա անիրագործելի է (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 8-ում):

Կազմակերպություններ, որոնք սկզբում կիրառել են 2009թ.-ին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ը

- 7.2.16 Կազմակերպությունը պետք է սկզբնական կիրառման համապատասխան ամսաթվով կիրառի անցմանը վերաբերող՝ 7.2.1-7.2.15 պարագրաֆների պահանջները: Այլ կերպ ասած, կազմակերպությունը պետք է կիրառի 7.2.4-7.2.11 պարագրաֆները, եթե կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը (2009թ.-ին հրապարակված), կամ, եթե դա չի արվել, ապա երբ այն կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը (2010թ.-ին հրապարակված)՝ ամբողջությամբ վերցրած: Կազմակերպությանը չի թույլատրվում կիրառել այդ պարագրաֆները մեկ անգամից ավելի:

7.3 ՖՀՄՍԿ 9-ի և ՖՀՄՍ 9-ի (2009) գործողությունների դադարեցումը

- 7.3.1 Սույն ՖՀՄՍ-ն փոխարինում է «Պարունակվող ածանցյալ գործիքների գնահատման վերանայումը» ՖՀՄՍԿ 9-ին: 2010թ.-ի հոկտեմբերին ՖՀՄՍ 9-ում ավելացրած պահանջներն ընդգրկում են նախկինում ՖՀՄՍԿ 9-ի 5-րդ և 7-րդ պարագրաֆներում ներկայացված պահանջները: Որպես դրանից բխող փոփոխություն, «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների

առաջին անգամ որդեգրումը» ՖՀՄՍ 1-ին ընդգրկեց այն պահանջները, որոնք նախկինում սահմանվել էին ՖՀՄՄԿ 9-ի 8-րդ պարագրաֆում:

7.3.2 Սույն ՖՀՄՍ-ն փոխարինում է 2009թ.-ին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ին: Սակայն, 2015թ.-ի հունվարի 1-ին նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, կազմակերպությունը կարող է, իր ընտրությամբ, կիրառել 2009թ.-ին հրապարակված ՖՀՄՍ 9-ը՝ սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառելու փոխարեն:

Հավելված Ա

Սահմանումներ

Սույն հավելվածը ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է:

Ապաճանաչում	Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից նախկինում ճանաչված ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հեռացումը:
աճանցյալ գործիք	Ֆինանսական գործիք կամ սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտում գտնվող այլ պայմանագիր (տե՛ս 2.1 պարագրաֆը)՝ օժտված ստորև նշված բոլոր երեք հատկանիշներով՝ <ul style="list-style-type: none"> (ա) դրա արժեքը փոփոխվում է՝ ի պատասխան սահմանված տոկոսադրույքի, ֆինանսական գործիքի գնի, ապրանքի գնի, արտարժույթի փոխարժեքի, գների կամ դրույքների ինդեքսի, պարտքային վարկանիշի կամ պարտքային ինդեքսի կամ այլ փոփոխականի փոփոխությունների՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին (երբեմն կոչվում են «հիմքում ընկած»): (բ) այն չի պահանջում սկզբնական գույտ ներդրում կամ պահանջում է ավելի փոքր սկզբնական գույտ ներդրում պայմանագրերի այլ տեսակների համեմատ, որոնք շուկայական գործոնների փոփոխություններին, ըստ ակնկալիքների, կհակազդեին նույնանման կերպով: (գ) նրա գծով վերջնահաշվարկը կատարվում է ապագա ամսաթվին:
իրական արժեք	<i>Իրական արժեքն</i> այն գինն է, որը, չափման ամսաթվի դրությամբ, շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց (Տե՛ս ՖՀՄՍ 13-ը):
ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիր	Պայմանագիր, որով թողարկողից պահանջվում է կատարել սահմանված վճարումներ՝ փոխհատուցելու համար վնասը, որը կրում է այդ պայմանագրի տիրապետողը՝ որոշակի պարտապանի կողմից պարտքային գործիքի սկզբնական կամ փոփոխված պայմանների համաձայն վճարումը ժամանակին չկատարելու հետևանքով:
ֆինանսական պարտավորություն՝ «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ	Ֆինանսական պարտավորություն, որը բավարարում է հետևյալ պայմաններից որևէ մեկին:

վնասի միջոցով չափվող»

- (ա) այն համապատասխանում է «որպես առևտրական նպատակներով պահվող» սահմանմանը:
- (բ) սկզբնական ճանաչման ժամանակ կազմակերպության կողմից այն նախորոշվել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»՝ 4.2.2 կամ 4.3.5 պարագրաֆի համաձայն:

առևտրական

Ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական

նպատակով պահվող

պարտավորություն, որը

- (ա) ձեռք է բերվել կամ ստանձնվել է հիմնականում կարճ ժամանակամիջոցում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով.
- (բ) սկզբնական ճանաչման պահին որոշելի, միասին կառավարվող ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մի մաս է, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի պատկերի վերաբերյալ, կամ
- (գ) ածանցյալ գործիք է (բացառությամբ այնպիսի ածանցյալ գործիքի, որը ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիր է կամ նախորոշված և արդյունավետ հեջավորման գործիք է).

վերադասակարգման

Առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրն է,

ամսաթիվ

որը հաջորդում է բիզնես մոդելի փոփոխությանը,

ինչի արդյունքում կազմակերպությունը վերադասակարգում է ֆինանսական ակտիվները:

կանոնավոր

Ֆինանսական ակտիվի գնումը կամ վաճառքը

կերպով գնում կամ վաճառք

համաձայն պայմանագրի, որի դրույթները պահանջում են այդ ակտիվի առաքումը՝ տվյալ շուկայում սովորական կանոններով կամ ընդունված կարգով սահմանված ժամկետներում:

Հետևյալ տերմինները սահմանվում են ՀՀՄՍ 32-ի 11-րդ պարագրաֆում, ՀՀՄՍ 39-ի 9-րդ պարագրաֆում կամ ՖՀՄՍ 7-ի Հավելված Ա-ում և օգտագործվում են սույն ՖՀՄՍ-ում այն նշանակությամբ, որը ներկայացվել է ՀՀՄՍ 32-ում, ՀՀՄՍ 39-ում կամ ՖՀՄՍ 7-ում.

- (ա) ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք
- (բ) պարտքային ռիսկ
- (գ) արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ
- (դ) բաժնային գործիք
- (ե) ֆինանսական ակտիվ
- (զ) ֆինանսական գործիք
- (է) ֆինանսական պարտավորություն
- (ը) հեջավորված հոդված
- (թ) հեջավորման գործիք
- (ժ) գործարքի հետ կապված ծախսումներ:

Հավելված Բ

Կիրառման ուղեցույց

Այս հավելվածը սույն ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է:

Ճանաչումը և ապաճանաչումը (գլուխ 3)

Սկզբնական ճանաչումը (հատված 3.1)

- Բ3.1.1 3.1.1 սկզբունքի կիրառման արդյունքում կազմակերպությունը ճանաչում է ածանցյալ գործիքների հետ կապված իր բոլոր պայմանագրային իրավունքներն ու պարտականությունները իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես համապատասխանաբար ակտիվներ և պարտավորություններ, բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք արգելում են ֆինանսական ակտիվների փոխանցման հաշվառումը որպես վաճառք (տե՛ս Բ3.2.14 պարագրաֆը): Եթե ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմաններին, ապա ստացողը չի ճանաչում փոխանցված ակտիվը որպես իր ակտիվ (տե՛ս Բ3.2.15 պարագրաֆը):
- Բ3.1.2 Ստորև ներկայացված են 3.1.1 պարագրաֆի սկզբունքի կիրառման օրինակներ.
- (ա) ոչ պայմանական դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են որպես ակտիվներ և պարտավորություններ, երբ կազմակերպությունը դառնում է պայմանագրային կողմ և, որպես հետևանք, ունենում է դրամական միջոցներ ստանալու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք կամ վճարելու իրավական պարտականություն.
 - (բ) ապրանքների կամ ծառայությունների գնման կամ վաճառքի կայուն հանձնառության արդյունքում ձեռքբերման ենթակա ակտիվները և ստանձնվելիք պարտավորությունները սովորաբար չեն ճանաչվում, քանի դեռ կողմերից առնվազն մեկը չի կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները: Օրինակ կազմակերպությունը, որը ստանում է կայուն պատվեր, սովորաբար չի ճանաչում ակտիվ (և պատվեր տվող կազմակերպությունը չի ճանաչում պարտավորություն) հանձնառության առաջացման ժամանակ, այլ փոխարենը հետաձգում է ճանաչումը մինչև պատվիրված ապրանքների կամ ծառայությունների առաքումը, մատակարարումը կամ մատուցումը: Եթե ոչ ֆինանսական հոդվածների գնման կամ վաճառքի կայուն հանձնառությունը սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտում է՝ ըստ ՀՀՄՍ 39-ի 5–7-րդ պարագրաֆների, ապա դրա գուտ իրական արժեքը ճանաչվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն հանձնառության առաջացման ամսաթվին (տե՛ս ստորև (գ) կետը): Ի հավելումն, եթե նախկինում չճանաչված կայուն հանձնառությունը նախորոշվում է որպես հեջավորված հոդված իրական արժեքի հեջի շրջանակներում, հեջավորված ռիսկին վերագրելի իրական արժեքի ցանկացած գուտ փոփոխություն ճանաչվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն հեջի սկզբնավորման պահից հետո (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 93-րդ և 94-րդ պարագրաֆները).
 - (գ) ֆորվարդային պայմանագիրը, որը սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտում է (տե՛ս 2.1 պարագրաֆը), ճանաչվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն հանձնառության առաջացման ամսաթվին, այլ ոչ թե այն ամսաթվին, երբ իրականացվում է վերջնահաշվարկ: Երբ կազմակերպությունը դառնում է ֆորվարդային պայմանագրի կողմ, իրավունքի և պարտականության իրական արժեքները հաճախ հավասար են. այդպիսով, ֆորվարդի գուտ իրական արժեքը գրո է: Եթե իրավունքի և պարտականության գուտ իրական արժեքը գրո չէ, ապա պայմանագիրը ճանաչվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն.
 - (դ) օպցիոնի պայմանագրերը, որոնք սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտում են (տե՛ս 2.1 պարագրաֆը), ճանաչվում են որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ, երբ տիրապետողը կամ տրամադրողը դառնում է պայմանագրային կողմ.
 - (ե) պլանավորված ապագա գործարքները՝ անկախ դրանց հավանականությունից, ակտիվներ և պարտավորություններ չեն, քանի որ կազմակերպությունը չի դարձել պայմանագրային կողմ:

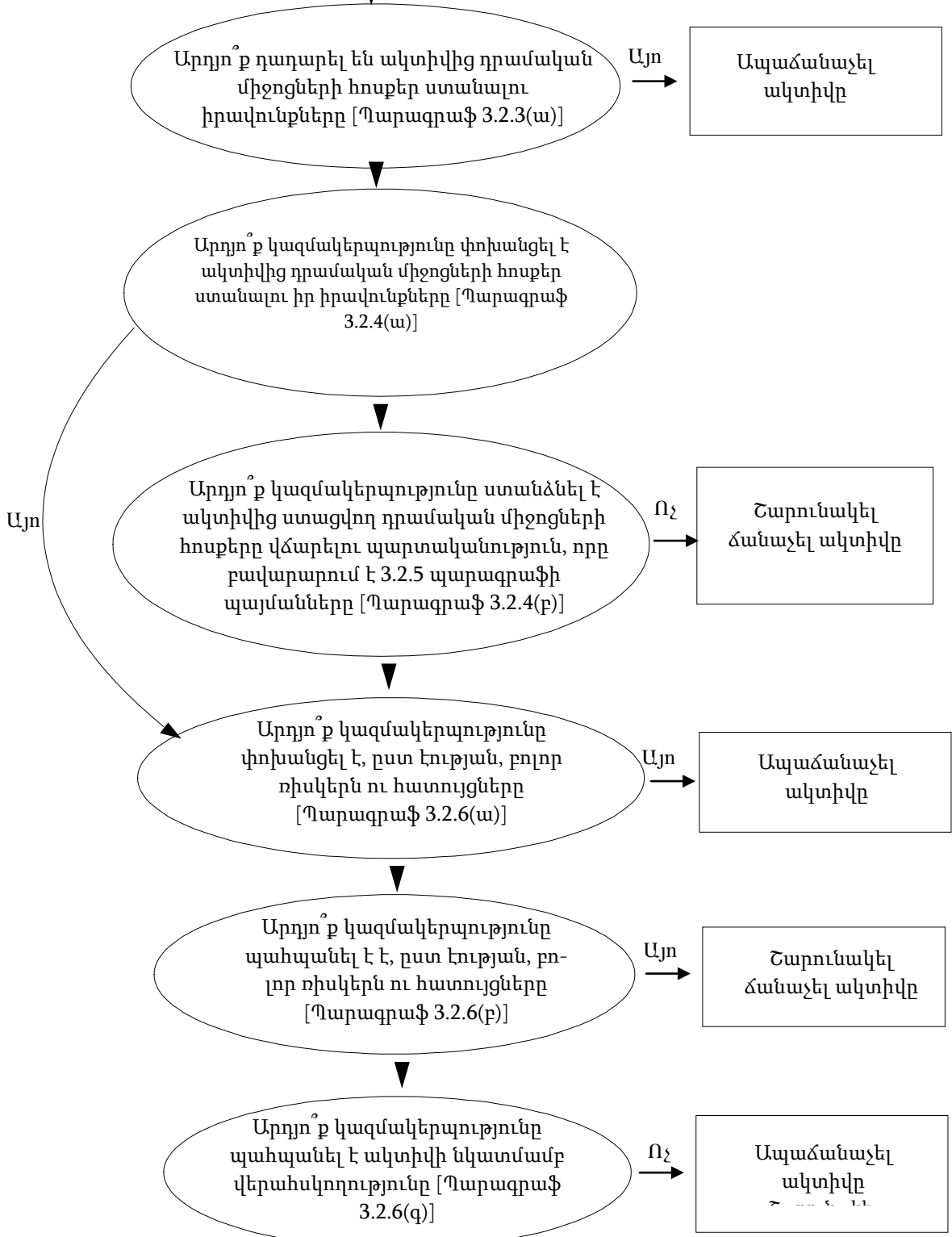
Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքը

- Բ3.1.3 Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքը ճանաչվում է՝ օգտագործելով կամ անառնի ամսաթիվով հաշվառումը, կամ վերջնահաշվարկի ամսաթիվով հաշվառումը, ինչպես նկարագրված է Բ3.1.5 և Բ3.1.6 պարագրաֆներում: Կազմակերպությունը պետք է հետևողականորեն կիրառի նույն մեթոդը այն ֆինանսական ակտիվների բոլոր գնումների և վաճառքների նկատմամբ, որոնք դասակարգվում են նույն կերպ՝ համաձայն սույն ՖՀՄՍ-ի: Այս նպատակով պարտադիր կերպով «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ակտիվները ձևավորում են առանձին դասակարգում այն ակտիվներից, որոնք նախորոշված են որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»: Բացի այդ, բաժնային գործիքներում ներդրումները, որոնք հաշվառվում են 5.7.5 պարագրաֆում ներկայացված հնարավորության կիրառմամբ, ձևավորում են առանձին դասակարգում:
- Բ3.1.4 Պայմանագիրը, որը պահանջում կամ թույլատրում է պայմանագրի իրական արժեքի փոփոխության մարում գուտ հիմունքով, կանոնավոր կերպով պայմանագիր չի համարվում: Փոխարենը՝ այդպիսի պայմանագիրը հաշվառվում է որպես ածանցյալ գործիք առևտրի ամսաթվի և վերջնահաշվարկի ամսաթվի միջև ընկած ժամանակահատվածում:
- Բ3.1.5 Առևտրի ամսաթիվն այն ամսաթիվն է, երբ կազմակերպությունը հանձնառություն է ստանձնում գնել կամ վաճառել ակտիվ: Առևտրի ամսաթիվով հաշվառումը վերաբերում է՝ (ա) ստացման ենթակա ակտիվի և դրա դիմաց վճարման պարտավորության ճանաչմանը առևտրի ամսաթվի դրությամբ, և (բ) վաճառված ակտիվի ապաճանաչմանը, օտարումից ցանկացած օգուտի կամ կորստի ճանաչմանը և գնորդից ստացվելիք գումարի գծով դեբիտորական պարտքի ճանաչմանը առևտրի ամսաթվի դրությամբ: Սովորաբար ակտիվի և համապատասխան պարտավորության գծով տոկոսավճարի հաշվեգրումը չի սկսվում մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը, երբ փոխանցվում է սեփականության իրավունքը:
- Բ3.1.6 Վերջնահաշվարկի ամսաթիվն այն ամսաթիվն է, երբ ակտիվը մատակարարվում է կազմակերպությանը կամ նրա կողմից: Վերջնահաշվարկի ամսաթիվով հաշվառումը վերաբերում է՝ (ա) ակտիվի ճանաչմանը կազմակերպության կողմից դրա ստացման օրվա դրությամբ և (բ) ակտիվի ապաճանաչմանը, օտարումից օգուտի կամ վնասի ճանաչմանը կազմակերպության կողմից դրա մատակարարման օրվա դրությամբ: Երբ կիրառվում է վերջնահաշվարկի ամսաթիվով հաշվառումը, առևտրի ամսաթվի և վերջնահաշվարկի ամսաթվի միջև ընկած ժամանակահատվածի ընթացքում կազմակերպությունը հաշվառում է ստացման ենթակա ակտիվի իրական արժեքի ցանկացած փոփոխություն այնպես, ինչպես կհաշվառեր ձեռք բերված ակտիվը: Այլ կերպ ասած՝ արժեքի փոփոխությունը չի ճանաչվում ամորտիզացված արժեքով չափվող ակտիվների դեպքում: Ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» դասակարգված ֆինանսական ակտիվների դեպքում: Իսկ 5.7.5 պարագրաֆին համապատասխան հաշվառվող բաժնային գործիքներում ներդրումների դեպքում ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումը (հատված 3.2)

Բ3.2.1 Հետևյալ սխեմայում ցուցադրվում է այն հարցի գնահատման ընթացքը, թե արդյոք և ինչ չափով պետք է ապաճանաչել ֆինանսական ակտիվը:

Որոշել, թե արդյոք ստորև ներկայացված ապաճանաչման սկզբունքները կիրառելի են ակտիվի (կամ նմանատիպ ակտիվների խմբի) մի մասի, թե ամբողջի նկատմամբ [Պարագրաֆ 3.2.2]

Շարունակել ճանաչել ակտիվը՝ կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափով

Պայմանավորվածություններ, որոնցով կազմակերպությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, սակայն ստանձնում է պայմանագրային պարտականություն՝ վճարել այդ դրամական միջոցների հոսքերը մեկ կամ ավելի ստացողների (պարագրաֆ 3.2.4(բ))

Բ3.2.2 3.2.4(բ) պարագրաֆում նկարագրված իրավիճակը (երբ կազմակերպությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, սակայն ստանձնում է պայմանագրային պարտականություն՝ վճարել այդ դրամական միջոցների հոսքերը մեկ կամ ավելի ստացողների) առաջանում է, օրինակ, եթե կազմակերպությունը տրաստ է և ներդրողներին տրամադրում է շահառուական մասնակցություն հիմքում ընկած ֆինանսական ակտիվներում, որոնք պատկանում են իրեն, և որոնք ինքը սպասարկում է: Այս դեպքում ֆինանսական ակտիվները բավարարում են ապաճանաչման պայմանները, եթե բավարարվում են 3.2.5 և 3.2.6 պարագրաֆների պայմանները:

Բ3.2.3 3.2.5 պարագրաֆը կիրառելիս կազմակերպությունը կարող է լինել, օրինակ, ֆինանսական ակտիվի սկզբնավորողը կամ կարող է լինել խումբ, որը ներառում է դուստր կազմակերպություն, որը ձեռք է բերել ֆինանսական ակտիվը և դրամական միջոցների հոսքերը փոխանցում է չկապակցված երրորդ կողմ հանդիսացող ներդրողների:

Սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերի ու հատույցների փոխանցման գնահատումը (պարագրաֆ 3.2.6)

Բ3.2.4 Կազմակերպության կողմից սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերի ու հատույցների փոխանցման օրինակներ են՝

- (ա) ֆինանսական ակտիվի՝ ոչ պայմանական վաճառքը.
- (բ) ֆինանսական ակտիվի վաճառքը՝ հետգնման ամսաթվին իրական արժեքով այն հետ գնելու օպցիոնով.
- (գ) ֆինանսական ակտիվի վաճառքը՝ վաճառքի կամ գնման օպցիոնով, որը մեծապես ոչ ձեռնտու է (այսինքն՝ այնպիսի օպցիոն, որն այնքան ոչ ձեռնտու է, որ խիստ անհավանական է, որ այն դառնա ձեռնտու մինչև ժամկետի լրանալը):

Բ3.2.5 Կազմակերպության կողմից սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերի ու հատույցների պահպանման օրինակներ են՝

- (ա) վաճառքի և հետգնման գործարքը, որտեղ հետգնման գինը ֆիքսված գին է կամ հավասար է վաճառքի գնին՝ գումարած փոխատուի հատույցը.
- (բ) արժեթղթերի փոխառության համաձայնագիրը.
 - (գ) ֆինանսական ակտիվի վաճառքը՝ ընդհանուր հատույցների սվոպով, որը շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը հետ է փոխանցում կազմակերպությանը.
 - (դ) ֆինանսական ակտիվի վաճառքը՝ մեծապես ձեռնտու վաճառքի կամ գնման օպցիոնով իրագործումը (այսինքն՝ այնպիսի օպցիոն է, որի իրագործումն այնքան ձեռնտու է, որ մեծապես անհավանական է, որ այն դառնա ոչ ձեռնտու մինչև ժամկետի լրանալը).
 - (ե) կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի վաճառքը, որի դեպքում կազմակերպությունը երաշխավորում է ստացողին փոխհատուցել պարտքային կորուստները, որոնք կարող են առաջանալ:

Բ3.2.6 Եթե կազմակերպությունը որոշում է, որ փոխանցման արդյունքում փոխանցել է փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա նորից չի ճանաչում փոխանցված ակտիվն ապագա ժամանակաշրջանում, եթե միայն նորից ձեռք չի բերում փոխանցված ակտիվը նոր գործարքում:

Վերահսկողության փոխանցման գնահատումը

Բ3.2.7 Կազմակերպությունը չի պահպանել փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, եթե ստացողը գործնականում հնարավորություն ունի վաճառելու փոխանցված ակտիվը: Կազմակերպությունը պահպանել է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, եթե ստացողը գործնականում հնարավորություն չունի վաճառելու փոխանցված ակտիվը: Ստացող կողմը գործնականում հնարավորություն ունի վաճառելու փոխանցված ակտիվը, եթե այն շրջանառվում է գործող շուկայում, քանի որ ստացողը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը շուկայից, եթե ակտիվը պետք է վերադարձնի կազմակերպությանը: Օրինակ՝ ստացողը կարող է գործնականում հնարավորություն ունենալ վաճառելու փոխանցված ակտիվը, եթե փոխանցված ակտիվը կապված է օպցիոնի հետ, որը կազմակերպությանն այն հետ գնելու իրավունք է տալիս, բայց ստացողը կարող է փոխանցված ակտիվը հեշտությամբ ձեռք բերել շուկայից, եթե օպցիոնն իրագործվի: Ստացող կողմը գործնականում հնարավորություն չունի վաճառելու փոխանցված ակտիվը, եթե կազմակերպությունն ունի այդպիսի օպցիոն, իսկ ստացողը չի կարող հեշտությամբ ձեռք բերել փոխանցված ակտիվը շուկայից, եթե կազմակերպությունն իրագործի իր օպցիոնը:

Բ3.2.8 Ստացող կողմը գործնականում հնարավորություն ունի վաճառելու փոխանցված ակտիվը, միայն եթե կարող է փոխանցված ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել երրորդ չկապակցված կողմին և կարող է դա անել միակողմանի և առանց փոխանցման վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու: Կարևոր հարցն այն է, թե գործնականում ինչ կարող է անել ստացողը, և ոչ թե այն, թե ստացողն ինչ պայմանագրային իրավունքներ ունի՝ կապված այն բանի հետ, թե նա ինչ կարող է անել փոխանցված ակտիվի հետ, կամ թե ինչ պայմանագրային սահմանափակումներ գոյություն ունեն: Մասնավորապես՝

- (ա) փոխանցված ակտիվն օտարելու պայմանագրային իրավունքն ունի փոքր գործնական նշանակություն, եթե փոխանցված ակտիվի համար շուկա չկա.
- (բ) փոխանցված ակտիվն օտարելու հնարավորությունն ունի փոքր գործնական նշանակություն, եթե այն չի կարող ազատորեն իրագործվել: Այդ պատճառով՝
 - (i) փոխանցված ակտիվն օտարելու՝ ստացողի հնարավորությունը պետք է անկախ լինի այլ կողմերի գործողություններից (այսինքն՝ դա պետք է լինի միակողմանի կարողություն).
 - (ii) ստացողը պետք է հնարավորություն ունենա օտարելու փոխանցված ակտիվը՝ առանց փոխանցման վրա սահմանափակող պայմաններ կամ «կապեր» դնելու կարիք ունենալու (օրինակ՝ պայմաններ, թե ինչպես է սպասարկվում փոխառության գծով ակտիվը կամ օպցիոն, որը ստացողին ակտիվը հետգնելու իրավունք է տալիս):

Բ3.2.9 Այն, որ քիչ հավանական է, որ ստացողը կվաճառի փոխանցված ակտիվը, ինքնին չի նշանակում, որ փոխանցողը պահպանել է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Սակայն, եթե վաճառքի օպցիոնը կամ երաշխիքը սահմանափակում են ստացողին վաճառելու փոխանցված ակտիվը, ապա փոխանցողը պահպանել է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Օրինակ՝ եթե վաճառքի օպցիոնը կամ երաշխիքը բավական արժեքավոր են, ապա դա ստացողին խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվը վաճառելուց, քանի որ ստացողը գործնականում չէր վաճառի փոխանցված ակտիվը երրորդ կողմին՝ առանց նմանատիպ օպցիոն կամ այլ սահմանափակող պայմաններ առաջադրելու: Փոխարենը՝ ստացողը կպահեր փոխանցված ակտիվը երաշխիքի կամ վաճառքի օպցիոնի դիմաց վճարումներ ստանալու նպատակով: Նման հանգամանքներում փոխանցողը պահպանել է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Փոխանցումներ, որոնք բավարարում են ապաճանաչման պայմանները

Բ3.2.10 Կազմակերպությունը կարող է պահպանել փոխանցված ակտիվի տոկոսային վճարումների մի մասը ստանալու իրավունքը՝ որպես այդ ակտիվների սպասարկման փոխհատուցում: Տոկոսային վճարումների այն մասը, որից կազմակերպությունը կգրկվեր սպասարկման պայմանագիրը դադարեցնելիս կամ փոխանցելիս, բաշխվում է սպասարկման ակտիվի կամ սպասարկման պարտավորության վրա: Տոկոսային վճարումների այն մասը, որից կազմակերպությունը չէր գրկվի, ստացվելիք գուտ «տոկոսային սթրիպ» է: Օրինակ՝ եթե սպասարկման պայմանագիրը դադարեցնելիս կամ փոխանցելիս կազմակերպությունը չէր գրկվի որևէ տոկոսավճարից, ապա ամբողջ տոկոսը ստացվելիք գուտ «տոկոսային սթրիպ» է: 3.2.13 պարագրաֆի կիրառման նպատակով՝ սպասարկման ակտիվի և ստացվելիք գուտ «տոկոսային սթրիպ»-ի իրական արժեքներն օգտագործվում են՝ բաշխելու

համար դերիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքն ակտիվի այն մասի, որն ապաճանաչվում է, և այն մասի միջև, որը շարունակվում է ճանաչվել: Եթե սպասարկման վճարը սահմանված չէ, կամ եթե չի ակնկալվում, որ ստացվելիք վճարը բավարար չափով կփոխհատուցի կազմակերպությանը սպասարկումն իրականացնելու համար, ապա սպասարկման պարտականության մասով ճանաչվում է պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Բ3.2.11 Դեռևս ճանաչվող մասի և ապաճանաչվող մասի իրական արժեքները գնահատելիս՝ 3.2.13 պարագրաֆի կիրառման նպատակով կազմակերպությունը, ի լրումն 3.2.14 պարագրաֆի, կիրառում է ՖՀՄՍ 13-ի իրական արժեքի չափման պահանջները:

Փոխանցումներ, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմաններին

Բ3.2.12 Հետևյալը 3.2.15 պարագրաֆում ներկայացված սկզբունքի կիրառությունն է: Եթե փոխանցված ակտիվի գծով պարտավորությունների չկատարումից կորուստների համար կազմակերպության կողմից տրամադրված երաշխիքը խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը, քանի որ կազմակերպությունը պահպանել է փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա փոխանցված ակտիվը շարունակում է ամբողջությամբ ճանաչվել, իսկ ստացված հատուցումը ճանաչվում է որպես պարտավորություն:

Շարունակվող ներգրավվածությունը փոխանցված ակտիվներում

Բ3.2.13 Ստորև ներկայացված են օրինակներ, թե ինչպես է կազմակերպությունը փոխանցված ակտիվը և դրա հետ կապված պարտավորությունը չափում ըստ 3.2.16 պարագրաֆի:

Բոլոր ակտիվները

(ա) Եթե կազմակերպության կողմից փոխանցված ակտիվի գծով պարտավորությունները չկատարելու պատճառով առաջացած կորուստների համար տրամադրված երաշխիքը խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը շարունակվող ներգրավվածության չափով, ապա փոխանցման ամսաթվի դրությամբ փոխանցված ակտիվը չափվում է ստորև նշվածներից նվազագույնով. (i) ակտիվի հաշվեկշռային արժեքից և (ii) փոխանցումից ստացված հատուցման այն առավելագույն գումարից, որը կազմակերպությունից կարող է պահանջվել վերադարձնել («երաշխիքի գումար»): Համապատասխան պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է երաշխիքի գումարով՝ գումարած երաշխիքի իրական արժեքը (որը սովորաբար երաշխիքի համար ստացված հատուցումն է): Հետագայում երաշխիքի սկզբնական իրական արժեքը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ժամանակային համամասնության հիմունքով (տե՛ս ՀՀՄՍ 18), իսկ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է ցանկացած արժեզրկման կորստի չափով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ակտիվները

(բ) Եթե կազմակերպության կողմից տրված վաճառքի օպցիոնի պարտականությունը կամ տիրապետվող գնման օպցիոնի իրավունքը խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը, և կազմակերպությունը փոխանցված ակտիվը չափում է ամորտիզացված արժեքով, ապա համապատասխան պարտավորությունը չափվում է իր սկզբնական արժեքով (այսինքն՝ ստացված հատուցման գումարով)՝ ճշգրտված այդ սկզբնական արժեքի և օպցիոնի գործողության ժամկետի ավարտի ամսաթվի դրությամբ փոխանցված ակտիվի ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերության ամորտիզացիայի չափով: Օրինակ՝ ենթադրենք, որ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ ակտիվի ամորտիզացված արժեքը և հաշվեկշռային արժեքը 98 ԱՄ է, իսկ ստացված հատուցումը՝ 95 ԱՄ: Օպցիոնի իրագործման ամսաթվի դրությամբ ակտիվի ամորտիզացված արժեքը կլինի 100 ԱՄ: Համապատասխան պարտավորության սկզբնական հաշվեկշռային արժեքը 95 ԱՄ է, իսկ 95 ԱՄ-ի ու 100 ԱՄ-ի միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եթե օպցիոնը իրագործվում է, ապա համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և իրագործման գնի միջև ցանկացած տարբերություն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ

- (գ) Եթե կազմակերպության կողմից պահպանված գնման օպցիոնի իրավունքը խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը, և կազմակերպությունը փոխանցված ակտիվը չափում է իրական արժեքով, ապա ակտիվը շարունակվում է չափվել իրական արժեքով: Համապատասխան պարտավորությունը չափվում է՝ (i) օպցիոնի իրագործման գնով՝ հանած օպցիոնի ժամանակային արժեքը, եթե օպցիոնի իրագործումը ձեռնադրում է, կամ (ii) փոխանցված ակտիվի իրական արժեքով՝ հանած օպցիոնի ժամանակային արժեքը, եթե օպցիոնի իրագործումը ոչ ձեռնադրում է: Համապատասխան պարտավորության չափման ճշգրտումն ապահովում է, որպեսզի ակտիվի և համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային զուտ արժեքը հավասար լինի գնման օպցիոնի իրավունքի իրական արժեքին: Օրինակ՝ եթե հիմքում ընկած ակտիվի իրական արժեքը 80 ԱՄ է, օպցիոնի իրագործման գինը՝ 95 ԱՄ և օպցիոնի ժամանակային արժեքը՝ 5 ԱՄ, ապա համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը 75 ԱՄ է (80 ԱՄ – 5 ԱՄ), իսկ փոխանցված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը՝ 80 ԱՄ (այսինքն՝ դրա իրական արժեքը):
- (դ) Եթե կազմակերպության կողմից տրված վաճառքի օպցիոնը խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը, և կազմակերպությունը փոխանցված ակտիվը չափում է իրական արժեքով, ապա համապատասխան պարտավորությունը չափվում է օպցիոնի իրագործման գնով՝ գումարած օպցիոնի ժամանակային արժեքը: Ակտիվի չափումը իրական արժեքով սահմանափակվում է իրական արժեքից և օպցիոնի իրագործման գնից նվազագույնով, քանի որ կազմակերպությունը իրավունք չունի փոխանցված ակտիվի իրական արժեքի այնպիսի աճի նկատմամբ, որը կգերազանցի օպցիոնի իրագործման գինը: Սա ապահովում է, որ ակտիվի և համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային զուտ արժեքը հավասար լինի վաճառքի օպցիոնի գծով պարտականության իրական արժեքին: Օրինակ՝ եթե ակտիվի իրական արժեքը 120 ԱՄ է, օպցիոնի իրագործման գինը՝ 100 ԱՄ և օպցիոնի ժամանակային արժեքը՝ 5 ԱՄ, ապա համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը կլինի 105 ԱՄ (100 ԱՄ + 5 ԱՄ), իսկ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը՝ 100 ԱՄ (տվյալ դեպքում՝ օպցիոնի իրագործման գինը):
- (ե) Եթե ձեռք բերված գնման օպցիոնի և տրված վաճառքի օպցիոնի միջոցով ձևավորված «քուլարը» խոչընդոտում է փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը, և կազմակերպությունը փոխանցված ակտիվը չափում է իրական արժեքով, ապա ակտիվը շարունակվում է չափվել իրական արժեքով: Համապատասխան պարտավորությունը չափվում է՝ (i) գնման օպցիոնի իրագործման գնի և վաճառքի օպցիոնի իրական արժեքի գումարով՝ հանած գնման օպցիոնի ժամանակային արժեքը, եթե գնման օպցիոնի իրագործումը ձեռնադրում է, կամ եթե դրա իրագործման գինը հավասար է հիմքում ընկած ակտիվների շուկայական գնին, կամ (ii) ակտիվի իրական արժեքի և վաճառքի օպցիոնի իրական արժեքի գումարով՝ հանած գնման օպցիոնի ժամանակային արժեքը, եթե գնման օպցիոնի իրագործումը ոչ ձեռնադրում է: Համապատասխան պարտավորության ճշգրտումն ապահովում է, որ ակտիվի և համապատասխան պարտավորության հաշվեկշռային զուտ արժեքը հավասար լինի կազմակերպության կողմից տիրապետվող և տրված օպցիոնների իրական արժեքին: Օրինակ՝ ենթադրենք կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվ, որը չափվում է իրական արժեքով՝ միաժամանակ ձեռք բերելով գնման օպցիոն 120 ԱՄ իրագործման գնով և տրամադրելով վաճառքի օպցիոն 80 ԱՄ իրագործման գնով: Ենթադրենք նաև, որ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ ակտիվի իրական արժեքը 100 ԱՄ է: Վաճառքի և գնման օպցիոնների ժամանակային արժեքները համապատասխանաբար 1 ԱՄ և 5 ԱՄ են: Այս դեպքում կազմակերպությունը ճանաչում է ակտիվ 100 ԱՄ-ով (ակտիվի իրական արժեք) և պարտավորություն՝ 96 ԱՄ-ով [(100 ԱՄ + 1 ԱՄ) – 5 ԱՄ]: Սա հանգեցնում է 4 ԱՄ արժեքով զուտ ակտիվի, ինչը կազմակերպության կողմից տիրապետվող և տրամադրված օպցիոնների իրական արժեքն է:

Բոլոր փոխանցումները

Բ3.2.14 Այնքանով, որքանով ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմաններին, փոխանցման հետ կապված փոխանցողի պայմանագրային իրավունքները կամ պարտականությունները չեն հաշվառվում առանձին՝ որպես ածանցյալ գործիքներ, եթե ածանցյալ գործիքի և փոխանցված ակտիվի կամ փոխանցումից առաջացած պարտավորության ճանաչումը կհանգեցնի նույն իրավունքների և պարտականությունների կրկնակի ճանաչման: Օրինակ՝

փոխանցողի կողմից պահպանված գնման օպցիոնը կարող է խոչընդոտել ֆինանսական ակտիվի փոխանցման հաշվառումը որպես վաճառք: Այդ դեպքում գնման օպցիոնը չի ճանաչվում առանձին՝ որպես ածանցյալ գործիք հանդիսացող ակտիվ:

Բ3.2.15 Այնքանով, որքանով ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմաններին, ստացողը չի ճանաչում փոխանցված ակտիվը որպես իր ակտիվ: Ստացողը ապաճանաչում է դրամական միջոցները կամ այլ վճարված հատուցումը և ճանաչում է դեբիտորական պարտք՝ փոխանցողից: Եթե փոխանցողն ունի և՛ իրավունք, և՛ պարտականություն՝ ֆիքսված գումարով հետ ստանալու ամբողջ փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը (օրինակ՝ համաձայն հետգնման պայմանագրի), ստացողը կարող է չափել իր դեբիտորական պարտքն ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է 4.1.2 պարագրաֆի չափանիշներին:

Օրինակներ

Բ3.2.16 Հետևյալ օրինակները ցուցադրում են սույն ստանդարտի ապաճանաչման սկզբունքների կիրառությունը:

- (ա) *Հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի փոխատվություն:* Եթե ֆինանսական ակտիվը վաճառվում է՝ համաձայնությամբ, որ այն հետ կգնվի ֆիքսված գնով կամ վաճառքի գնով՝ գումարած փոխատուի հատույցը, կամ եթե այն հանձնվում է փոխատվության՝ այն փոխանցողին վերադարձնելու համաձայնությամբ, ապա այն չի ապաճանաչվում, քանի որ փոխանցողը պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե ստացողն իրավունք է ստանում վաճառելու կամ գրավադրելու ակտիվը, ապա փոխանցողն իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ վերադասակարգում է ակտիվը, օրինակ՝ որպես փոխատվության գծով ակտիվ կամ հետգնման գծով դեբիտորական պարտք:
- (բ) *Հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի փոխատվություն՝ ակտիվներ, որոնք, ըստ էության, նույնն են:* Եթե ֆինանսական ակտիվը վաճառվում է՝ համաձայնությամբ, որ նույն կամ, ըստ էության, նույն ակտիվը հետ կգնվի ֆիքսված գնով կամ վաճառքի գնով՝ գումարած փոխատուի հատույցը, կամ եթե ֆինանսական ակտիվը վերցվում կամ հանձնվում է փոխատվության նույն կամ, ըստ էության, նույն ակտիվը փոխանցողին վերադարձնելու համաձայնությամբ, ապա այն չի ապաճանաչվում, քանի որ փոխանցողը պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:
- (գ) *Հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի փոխատվություն՝ փոխարինման իրավունք:* Եթե ֆիքսված հետգնման գնով կամ վաճառքի գին՝ գումարած փոխատուի հատույցին հավասար գնով հետգնման պայմանագիրը, կամ նմանատիպ արժեթղթերի փոխատվության գործարքը ստացողին իրավունք են տալիս փոխարինելու փոխանցված ակտիվները նմանատիպ և հետգնման ամսաթվի դրությամբ հավասար իրական արժեքով ակտիվներով, հետգնման կամ արժեթղթերի փոխատվության գործարքով վաճառված կամ փոխատվությամբ տրված ակտիվը չի ապաճանաչվում, քանի որ փոխանցողը պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:
- (դ) *Իրական արժեքով հետգնման առաջին ընտրության իրավունք:* Եթե կազմակերպությունը վաճառում է ֆինանսական ակտիվ և ստանում է միայն իրական արժեքով հետգնման առաջին ընտրության իրավունք՝ ստացողի կողմից հետագայում դրա վաճառքի դեպքում, ապա կազմակերպությունը ապաճանաչում է ակտիվը, քանի որ փոխանցել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:
- (ե) *«Լվացման վաճառքի» գործարք:* Ֆինանսական ակտիվի հետգնումը վաճառքից կարճ ժամանակ անց երբեմն կոչվում է «լվացման վաճառք»: Այսպիսի հետգնումը չի արգելում ապաճանաչումը, եթե սկզբնական գործարքը բավարարում էր ապաճանաչման պահանջներին: Սակայն, եթե ֆինանսական ակտիվի վաճառքի պայմանագիրը կնքվել է նույն ակտիվը ֆիքսված գնով կամ վաճառքի գին՝ գումարած փոխատուի հատույցին հավասար գումարով հետգնման պայմանագրի հետ միաժամանակ, ապա ակտիվը չի ապաճանաչվում:
- (զ) *Վաճառքի կամ գնման օպցիոններ, որոնք մեծապես ձեռնտու են:* Եթե փոխանցված ֆինանսական ակտիվը կարող է հետգնվել փոխանցողի կողմից, և գնման օպցիոնը

մեծապես ձեռնտու է, փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմաններին, քանի որ փոխանցողը պահպանել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նմանապես, եթե ֆինանսական ակտիվը կարող է հետ վաճառվել ստացողի կողմից, և վաճառքի օպցիոնը մեծապես ձեռնտու է, փոխանցումը չի որակվում որպես ապաճանաչման ենթակա, քանի որ փոխանցողը պահպանել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:

- (ե) *Վաճառքի կամ գնման օպցիոններ, որոնք մեծապես ոչ ձեռնտու են:* Ֆինանսական ակտիվը, որի փոխանցումը ենթակա է միայն ստացողի կողմից պահվող մեծապես ոչ ձեռնտու վաճառքի օպցիոնի կամ փոխանցողի կողմից պահվող մեծապես ոչ ձեռնտու գնման օպցիոնի, ապաճանաչվում է: Դրա պատճառն այն է, որ փոխանցողը փոխանցել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:
- (ը) *Հեշտությամբ ձեռք բերվող ակտիվներ, որոնք առարկա են գնման օպցիոնի, որը ոչ մեծապես ձեռնտու կամ ոչ մեծապես ոչ ձեռնտու է:* Եթե կազմակերպությունն ունի որևէ ակտիվի գնման օպցիոն, որը հեշտությամբ ձեռք բերվող է շուկայում, և օպցիոնի իրագործումը ոչ մեծապես ձեռնտու կամ ոչ մեծապես ոչ ձեռնտու է, ապա ակտիվը ապաճանաչվում է: Դրա պատճառն այն է, որ կազմակերպությունը՝ (i) ոչ պահպանել, ոչ էլ փոխանցել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և (ii) չի պահպանել վերահսկողությունը: Մակայն, եթե ակտիվը հեշտությամբ ձեռք բերվող չէ շուկայում, ապաճանաչումը արգելվում է այն գումարի չափով, որը առարկա է գնման օպցիոնին, քանի որ կազմակերպությունը պահպանել է վերահսկողությունը ակտիվի նկատմամբ:
- (թ) *Հեշտությամբ ձեռք բերվող ակտիվ, որը առարկա է կազմակերպության կողմից տրված վաճառքի օպցիոնի, որը ոչ մեծապես ձեռնտու կամ ոչ մեծապես ոչ ձեռնտու է:* Եթե կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվ, որը հեշտությամբ ձեռք բերվող չէ շուկայում և տրամադրում է վաճառքի օպցիոն, որի իրագործումը մեծապես ոչ ձեռնտու չէ, կազմակերպությունը ոչ պահպանել է, ոչ էլ փոխանցել սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները՝ տրված վաճառքի օպցիոնի պատճառով: Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, եթե վաճառքի օպցիոնը բավարար արժեքավոր է, որպեսզի կանխի ստացողի կողմից ակտիվի վաճառքը, որի դեպքում ակտիվը շարունակվում է ճանաչվել փոխանցողի շարունակվող ներգրավվածության չափով (տե՛ս Բ3.2.9 պարագրաֆը): Կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, եթե վաճառքի օպցիոնը բավարար արժեքավոր չէ, որպեսզի կանխի ստացողի կողմից ակտիվի վաճառքը, որի դեպքում ակտիվն ապաճանաչվում է:
- (ժ) *Ակտիվներ, որոնք առարկա են իրական արժեքով վաճառքի կամ գնման օպցիոնի կամ հետգնման ֆորվարդային պայմանագրի:* Ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը, որը ենթակա է միայն վաճառքի կամ գնման օպցիոնի կամ հետգնման ֆորվարդային պայմանագրի, որի իրագործման կամ հետգնման գինը հավասար է հետգնման ժամանակ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքին, հանգեցնում է ապաճանաչման, քանի որ փոխանցվել են սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:
- (ժա) *Դրամական միջոցներով մարվող վաճառքի կամ գնման օպցիոններ:* Կազմակերպությունը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը, որը առարկա է վաճառքի կամ գնման օպցիոնի կամ հետգնման ֆորվարդային պայմանագրի, որը մարվելու է զուտ հիմունքով՝ դրամական միջոցներով, որպեսզի որոշի, արդյոք այն պահպանել, թե փոխանցել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե կազմակերպությունը չի պահպանել փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա որոշում է, թե արդյոք պահպանել է վերահսկողությունը փոխանցված ակտիվի նկատմամբ: Այն, որ վաճառքի կամ գնման օպցիոնը կամ հետգնման ֆորվարդային պայմանագիրը մարվելու է զուտ հիմունքով՝ դրամական միջոցներով, ինքնաբերաբար չի նշանակում, որ կազմակերպությունը փոխանցել է վերահսկողությունը (տե՛ս Բ3.2.9 և վերը ներկայացված (ե), (ը) և (թ) պարագրաֆները):

- (ժբ) *Հաշիվների դուրսբերման պայման:* Հաշիվների դուրսբերման պայմանը հետգնման (գնման) ոչ պայմանական օպցիոն է, որը կազմակերպությանը իրավունք է տալիս հետ պահանջելու փոխանցված ակտիվները՝ որոշակի սահմանափակումներով: Եթե այսպիսի օպցիոնը հանգեցնում է այն բանին, որ կազմակերպությունը ո՛չ պահպանել, ո՛չ էլ փոխանցել է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ապա այն արգելում է ապաճանաչումը միայն այն գումարի չափով, որը ենթակա է հետգնման (ենթադրելով, որ ստացողը չի կարող վաճառել այդ ակտիվները): Օրինակ՝ եթե փոխառության գծով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը և դրանց փոխանցումից ստացված գումարը 100,000 ԱՄ է, և յուրաքանչյուր առանձին փոխառություն կարող է հետ գնվել, բայց փոխառությունների ընդհանուր գումարը, որ կարող է հետ գնվել, չի կարող գերազանցել 10,000 ԱՄ, ապա 90,000 ԱՄ գումարով փոխառությունները կբավարարեն ապաճանաչման պայմաններին:
- (ժգ) *«Մաքրման» գնման օպցիոններ:* Կազմակերպությունը, որը կարող է լինել փոխանցողը, և որը սպասարկում է փոխանցված ակտիվները, կարող է «մաքրման» գնման օպցիոն ունենալ փոխանցված ակտիվների մնացորդի գնման համար, երբ ակտիվների մնացորդային գումարը նվազում է մինչև որոշակի մակարդակ, որի դեպքում այդ ակտիվների սպասարկման ծախսումները դառնում են **ան ոչ** ձեռնտու՝ սպասարկման գծով հատուցումների համեմատությամբ: Եթե այսպիսի «մաքրման» գնման օպցիոնը հանգեցնում է այն բանին, որ կազմակերպությունը ո՛չ պահպանում, ո՛չ էլ փոխանցում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, իսկ ստացողը չի կարող վաճառել ակտիվները, ապա այն արգելում է ապաճանաչումը ակտիվների միայն այն գումարի չափով, որը ենթակա է գնման օպցիոնին:
- (ժդ) *Ստորադաս պահպանված մասնակցություններ և պարտքային երաշխիքներ:* Կազմակերպությունը ստացողի համար կարող է ապահովել պարտքային դիրքի ամրացում՝ ստորադասելով փոխանցված ակտիվում իր պահպանած մասնակցությունը մասամբ կամ ամբողջությամբ: Որպես այլընտրանք՝ կազմակերպությունը ստացողի համար կարող է ապահովել պարտքային դիրքի ամրացում պարտքային երաշխիքի ձևով, որը կարող է լինել անսահմանափակ կամ որոշակի գումարով սահմանափակված: Եթե կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, ակտիվը շարունակվում է ճանաչվել ամբողջությամբ: Եթե կազմակերպությունը պահպանում է որոշ, բայց սեփականության հետ կապված, ըստ էության, ոչ բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, սակայն պահպանում է վերահսկողությունը, ապա ապաճանաչումը արգելում է դրամական միջոցների կամ այլ ակտիվների այն գումարի չափով, որը կազմակերպությունից կարող է պահանջվել վճարել:
- (ժե) *Ամբողջ հատույցի սվոպեր:* Կազմակերպությունը կարող է վաճառել ֆինանսական ակտիվ և ստացողի հետ կնքել ամբողջ հատույցների սվոպ, որով հիմքում ընկած ակտիվից տոկոսային վճարումների գծով ամբողջ դրամական միջոցների հոսքերը փոխանցվում են կազմակերպությանը ֆիքսված վճարի կամ փոփոխուն դրույքով վճարի դիմաց, և հիմքում ընկած ակտիվի իրական արժեքի ցանկացած աճ կամ նվազում կլանվում է կազմակերպության կողմից: Նման դեպքում ամբողջ ակտիվի ապաճանաչումն արգելված է:
- (ժզ) *Տոկոսադրույքի սվոպեր:* Կազմակերպությունը կարող է ստացողին փոխանցել ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվ և ստացողի հետ մտնել տոկոսադրույքի սվոպի մեջ՝ ստանալու համար ֆիքսված տոկոսադրույք և վճարելու փոփոխուն տոկոսադրույք՝ հիմնված անվանական գումարի վրա, որը հավասար է փոխանցված ֆինանսական ակտիվի հիմնական գումարին: Տոկոսադրույքի սվոպը չի բացառում փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը՝ պայմանով, որ սվոպի գծով վճարումները պայմանավորված չեն փոխանցված ակտիվի գծով կատարվող վճարումներով:
- (ժէ) *Ամորտիզացվող տոկոսադրույքի սվոպ:* Կազմակերպությունը կարող է ստացողին փոխանցել ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվ, որը մարվում է ժամանակի ընթացքում և ստացողի հետ մտնել ամորտիզացվող տոկոսադրույքի սվոպի մեջ՝ ստանալու համար ֆիքսված տոկոսադրույք և վճարելու փոփոխուն տոկոսադրույք՝ հիմնված որևէ անվանական գումարի վրա: Եթե սվոպի անվանական գումարն ամորտիզացվում է այնպես, որ ժամանակի յուրաքանչյուր պահի դրությամբ այն հավասար է փոխանցված ֆինանսական ակտիվի մնացորդային հիմնական գումարին, ապա սվոպը սովորաբար հանգեցնում է այն բանին, որ կազմակերպությունը պահպանում է վաղաժամկետ

վճարման նշանակալի ռիսկ, որի դեպքում կազմակերպությունը կա՛մ շարունակում է ճանաչել ամբողջ փոխանցված ակտիվը, կա՛մ շարունակում է ճանաչել փոխանցված ակտիվն իր շարունակվող ներգրավվածության չափով: Եվ հակառակը՝ եթե սվոպի անվանական գումարի ամորտիզացիան պայմանավորված չէ փոխանցված ակտիվի մնացորդային հիմնական գումարի հետ, ապա այսպիսի սվոպը չի հանգեցնում այն բանին, որ կազմակերպությունը պահպանի ակտիվի վաղաժամկետ վճարման նշանակալի ռիսկը: Այդպիսով, այն չի բացառի փոխանցված ակտիվի ապաճանաչումը՝ պայմանով, որ սվոպի գծով վճարումները պայմանավորված չեն փոխանցված ակտիվի գծով կատարվող տոկոսային վճարումներով, և սվոպը չի հանգեցնում այն բանին, որ կազմակերպությունը պահպանի փոխանցված ակտիվի սեփականության հետ կապված այլ նշանակալի ռիսկեր ու հատույցներ:

Բ3.2.17 Այս պարագրաֆը ցուցադրում է շարունակվող ներգրավվածության մոտեցման կիրառությունը, երբ կազմակերպությունը շարունակվող ներգրավվածություն ունի ֆինանսական ակտիվի միայն որևէ մասի մեջ:

Ենթադրենք, կազմակերպությունն ունի վաղաժամկետ վճարման հնարավորությամբ փոխառությունների պորտֆել, որի արժեկտրոնային և արդյունավետ տոկոսադրույքը 10 տոկոս է, և որի հիմնական գումարը և ամորտիզացված արժեքը 10,000 ԱՄ է: Կազմակերպությունը մտնում է գործարքի մեջ, որով 9,115 ԱՄ գումարի վճարման դիմաց ստացողն իրավունք է ձեռք բերում՝ հիմնական գումարի ցանկացած հավաքումներից ստանալու 9,000 ԱՄ՝ գումարած դրա նկատմամբ հաշվարկված տոկոսավճարներ՝ 9,5 տոկոս տոկոսադրույքով: Կազմակերպությունը իրավունքներ է պահպանում հիմնական գումարի հավաքումներից 1,000 ԱՄ-ի, գումարած դրա նկատմամբ 10 տոկոս տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսավճարների, գումարած մնացած 9,000 ԱՄ հիմնական գումարի նկատմամբ 0,5 տոկոս տոկոսադրույքով հաշվարկված լրացուցիչ տոկոսավճարի նկատմամբ: Վաղաժամկետ վճարումներից հավաքագրումները բաշխվում են կազմակերպության և ստացողի միջև համամասնորեն՝ 1:9 հարաբերակցությամբ, բայց ցանկացած չվճարում նվազեցվում է կազմակերպության 1,000 ԱՄ մասնաբաժնից մինչև այդ մասնաբաժնի սպառվելը: Փոխառությունների իրական արժեքը գործարքի ամսաթվի դրությամբ 10,100 ԱՄ է, իսկ 0,5 տոկոս լրացուցիչ Կազմակերպությունը որոշում է, որ փոխանցել է սեփականության հետ կապված որոշ նշանակալի ռիսկեր ու հատույցներ (օրինակ՝ վաղաժամկետ վճարման նշանակալի ռիսկը), բայց նաև պահպանել է սեփականության հետ կապված որոշ նշանակալի ռիսկեր ու հատույցներ (իր ստորադաս պահպանված մասնակցության պատճառով), և պահպանել է վերահսկողությունը: Կազմակերպությունը, հետևաբար, կիրառում է շարունակվող ներգրավվածության մոտեցումը: Սույն ՖՀՄՍ-ի կիրառման նպատակով կազմակերպությունը վերլուծում է գործարքը որպես՝ (ա) լիովին համամասնական 1,000 ԱՄ մասնաբաժնի պահպանում, գումարած (բ) այդ պահպանված մասնակցության ստորադասում՝ ստացողի պարտքային վնասների մասով պարտքային դիրքի ամրացման նպատակով:

Կազմակերպությունը հաշվարկում է, որ ստացված 9,115 ԱՄ վճարից 9,090 ԱՄ-ն (90 տոկոս x 10,100 ԱՄ) ներկայացնում է լիովին համամասնական 90 տոկոս մասնաբաժնի համար հատուցումը: Ստացված հատուցման մնացած մասը (25 ԱՄ) ներկայացնում է ստացողի պարտքային վնասների մասով պարտքային դիրքի ամրացման նպատակով կազմակերպության կողմից պահպանած մասնաբաժնի ստորադասման համար ստացված հատուցումը: Բացի այդ, 0,5 տոկոս լրացուցիչ տոկոսավճարը ներկայացնում է պարտքային դիրքի ամրացման համար ստացված հատուցում: Հետևաբար, պարտքային դիրքի ամրացման համար ստացված ամբողջ հատուցումը կազմում է 65 ԱՄ (25 ԱՄ + 40 ԱՄ): Կազմակերպությունը հաշվարկում է դրամական միջոցների հոսքերի 90 տոկոս մասնաբաժնի վաճառքից օգուտը կամ կորուստը: Ենթադրելով, որ փոխանցված 90 տոկոս մասի և պահպանված 10 տոկոս մասի առանձին իրական արժեքներն առկա չեն փոխանցման ամսաթվի դրությամբ՝ կազմակերպությունը բաշխում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը 3.2.14 պարագրաֆի համաձայն հետևյալ կերպ.

Գնահատված իրական արժեք

Տոկոս

Բաշխված հաշվեկշռային արժեք

ՖՀՄՄ 9
9,090

90%

9,000
1,010

10%

1,000
10,100

10,000
Դեբետ

Կրեդիտ
–

9,000
1,000

–
40

–
–

90
–

1,065
9,115

–
10,155

10,155

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչումը (հատված 3.3)

Բ3.3.1 Ֆինանսական պարտավորությունը (կամ դրա մի մասը) մարվում է, երբ պարտապանը՝

- (ա) մարում է պարտավորությունը (կամ դրա մի մասը)՝ վճարելով պարտատիրոջը՝ սովորաբար դրամական միջոցներով, այլ ֆինանսական ակտիվներով, ապրանքներով կամ ծառայություններով, կամ
- (բ) իրավականորեն ազատվում է պարտավորության (կամ դրա մի մասի) գծով հիմնական պատասխանատվությունից՝ իրավական ընթացակարգով կամ պարտատիրոջ կողմից: (Եթե պարտապանը տրամադրել է երաշխիք, այս պայմանը, միևնույն է, կարող է բավարարվել:)

Բ3.3.2 Եթե պարտքային գործիք թողարկողը հետ է գնում այդ գործիքը, պարտքը մարվում է, եթե նույնիսկ թողարկողն այդ գործիքի «մարկետ մեյքեր» է (շուկա ստեղծող) կամ մտադրված է վաճառել այն կարճ ժամանակամիջոցում:

Բ3.3.3 Երբորդ կողմին, ներառյալ որևէ տրաստի, վճարումը (որ երբեմն կոչվում է «ըստ էության չեղյալ ճանաչում») ինքնին պարտապանին չի ազատում իր սկզբնական պարտականությունից պարտատիրոջ նկատմամբ, եթե առկա չէ իրավական տեսանկյունից ազատում:

- Բ3.3.4 Եթե պարտապանը վճարում է երրորդ կողմին՝ պարտականությունն ստանձնելու դիմաց, և տեղեկացնում է պարտատիրոջը, որ երրորդ կողմը ստանձնել է իր պարտքային պարտականությունը, ապա պարտապանը չի ապաճանաչում պարտքային պարտականությունը, քանի դեռ չի բավարարվել Բ3.3.1(բ) պարագրաֆի պայմանը: Եթե պարտապանը վճարում է երրորդ կողմին՝ պարտականությունն ստանձնելու դիմաց, և պարտատիրոջից ստանում է իրավական ազատում, ապա պարտապանը մարել է պարտքը: Սակայն, եթե պարտապանը համաձայնում է կատարել պարտքի գծով վճարումներ երրորդ կողմին կամ ուղղակիորեն իր սկզբնական պարտատիրոջը, ապա պարտապանը ճանաչում է նոր պարտքային պարտականություն երրորդ կողմի հանդեպ:
- Բ3.3.5 Թեև իրավական ազատումը՝ դատական կարգով կամ պարտատիրոջ կողմից, հանգեցնում է պարտավորության ապաճանաչման, կազմակերպությունը կարող է ճանաչել նոր պարտավորություն, եթե փոխանցված ֆինանսական ակտիվների համար բավարարված չեն 3.2.1-3.2.23 պարագրաֆների ապաճանաչման չափանիշները: Եթե այդ չափանիշները բավարարված չեն, փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում, և կազմակերպությունը ճանաչում է փոխանցված ակտիվների հետ կապված նոր պարտավորություն:
- Բ3.3.6 3.3.2 պարագրաֆի նպատակներով՝ պայմանները, ըստ էության, տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական միջոցների հոսքերի գեղջված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները գուտ ստացված վճարներով և գեղջված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական միջոցների հոսքերի գեղջված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորստի մաս: Եթե փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:
- Բ3.3.7 Որոշ դեպքերում պարտատերը պարտապանին ազատում է վճարումները կատարելու իր ներկա պարտականությունից, բայց պարտապանը ստանձնում է վճարելու երաշխիքային պարտականություն, եթե հիմնական պատասխանատվությունը ստանձնած կողմը չկատարի պայմանագրային պարտավորությունները: Այս դեպքում պարտապանը՝
- (ա) ճանաչում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ հիմնված երաշխիքի գծով իր պարտականության իրական արժեքի վրա.
 - (բ) ճանաչում է օգուտ կամ վնաս՝ հիմնված հետևյալ գումարների տարբերության վրա՝ (i) վճարված որևէ գումարի և (ii) սկզբնական ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի՝ հանած նոր ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքը:

Դասակարգումը (գլուխ 4)

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը (բաժին 4.1)

Կազմակերպության բիզնես մոդելը՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար

- Բ4.1.1 4.1.1(ա) պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը դասակարգի ֆինանսական ակտիվները որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով չափվող՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար կազմակերպության բիզնես մոդելի հիման վրա: Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք իր ֆինանսական ակտիվները բավարարում են այդ պայմանին՝ հիմք ընդունելով բիզնես մոդելի նպատակը, ինչպես դա որոշվել է կազմակերպության առանցքային կառավարչական անձնակազմի կողմից (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 24-ում):
- Բ4.1.2 Կազմակերպության բիզնես մոդելը կախված չէ առանձին գործիքի վերաբերյալ ղեկավարության մտադրություններից: Հետևաբար, այս պայմանը գործիք առ գործիք դասակարգման մոտեցում չէ և պետք է որոշվի խմբավորման ավելի բարձր մակարդակով: Սակայն կազմակերպություն կարող է ունենալ մեկից ավելի բիզնես մոդել՝ իր ֆինանսական գործիքների կառավարման համար: Հետևաբար, կարիք չկա, որ դասակարգումը որոշվի հաշվետու կազմակերպության մակարդակով: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է ունենալ ներդրումների պորտֆել, որը կառավարում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար, և ներդրումների մեկ այլ

պորտֆել, որը կառավարում է առևտրի միջոցով՝ իրական արժեքի փոփոխությունների իրականացման համար:

Բ4.1.3 Թեև կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակը կարող է լինել ֆինանսական ակտիվներ պահելը՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար, կազմակերպությունը կարիք չունի պահելու բոլոր այդ գործիքները մինչև մարման ժամկետը: Այսպիսով, կազմակերպության բիզնես մոդելը կարող է լինել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար ֆինանսական ակտիվներ պահելը նույնիսկ այն դեպքում, երբ տեղի է ունենում ֆինանսական ակտիվների վաճառք: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է ֆինանսական ակտիվ վաճառել, եթե՝

- (ա) ֆինանսական ակտիվն այլևս չի բավարարում կազմակերպության ներդրումային քաղաքականությանը (օրինակ, ակտիվի պարտքային վարկանիշը կազմակերպության ներդրումային քաղաքականությամբ սահմանված մակարդակից ցածր է իջնում):
- (բ) ապահովագրողը ճշգրտում է իր ներդրումային պորտֆելը՝ արտացոլելու համար ակնկալվող տևողության փոփոխությունը (այսինքն՝ վճարումների ակնկալվող ժամկետները), կամ
- (գ) կազմակերպությունը կարիք ունի ֆինանսավորելու իր կապիտալ ծախսումները:

Այնուամենայնիվ, եթե պորտֆելից կատարվող վաճառքները հազվադեպ չեն, կազմակերպությունը պետք է գնահատի, թե արդյոք և ինչպես են այդպիսի վաճառքները համապատասխանում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու նպատակին:

Բ4.1.4 Ստորև բերված են օրինակներ, թե երբ կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակը կարող է լինել ֆինանսական ակտիվներ պահելը՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար: Օրինակների ցուցակը սպառիչ չէ:

Օրինակ	Վերլուծություն
<p>Օրինակ 1</p> <p>Կազմակերպությունը ներդրումներ է պահում՝ հավաքելու համար դրանց պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը, սակայն որոշակի հանգամանքներում կվաճառի ներդրումը:</p>	<p>Թեև կազմակերպությունն այլ տեղեկատվության հետ մեկտեղ կարող է քննարկել ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը իրացվելիության տեսանկյունից (այսինքն՝ այն դրամական գումարը, որը կիրացվի, եթե կազմակերպությունը կարիք ունենա վաճառելու ակտիվները), սակայն կազմակերպության նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը: Որոշ քանակի վաճառքներն այդ նպատակին չեն հակասի:</p>
<p>Օրինակ 2</p> <p>Կազմակերպության բիզնես մոդելն է ֆինանսական ակտիվների, ինչպես օրինակ՝ վարկերի, պորտֆելներ գնելը: Այդ պորտֆելները կարող են ներառել կամ չներառել ֆինանսական ակտիվներ՝ պարտքային վնասների առկայությամբ: Եթե այդ վարկերի գծով վճարումը չի կատարվում ժամանակին, կազմակերպությունը փորձում է դուրս բերել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը տարբեր միջոցներով, օրինակ, հաղորդակցվելով պարտապանի հետ փոստով, հեռախոսով կամ այլ միջոցներով:</p> <p>Որոշ դեպքերում կազմակերպությունը մտնում է տոկոսադրույքի սվոպերի մեջ՝ փոխելու համար պորտֆելի առանձին ֆինանսական ակտիվների տոկոսադրույքը՝ լողացող տոկոսադրույքը փոխելով հաստատուն տոկոսադրույքով:</p>	<p>Կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակն է ֆինանսական ակտիվներ պահելը և պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելը: Կազմակերպությունը չի գնում պորտֆելը՝ դրա վաճառքի միջոցով շահույթ ստանալու համար:</p> <p>Նույն վերլուծությունը կկիրառվի, նույնիսկ եթե կազմակերպությունը չի ակնկալում ստանալ բոլոր պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը (օրինակ, որոշ ֆինանսական ակտիվներ կրել են պարտքային վնասներ):</p> <p>Ավելին, այն փաստը, որ կազմակերպությունը դիմում է ածանցյալ գործիքների՝ փոփոխելու համար պորտֆելի դրամական միջոցների հոսքերը, ինքնին չի փոխում կազմակերպության բիզնես մոդելը: Եթե պորտֆելի կառավարումը չի կատարվում իրական արժեքի հիմունքով, բիզնես մոդելի խնդիրը կարող է լինել ակտիվները պահելը՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու նպատակով:</p>

<p>Օրինակ 3</p> <p>Կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակն է՝ վարկեր նախաձեռնել հաճախորդների համար և հետագայում վաճառել այդ վարկերը արժեթղթավորման կազմակերպությանը: Արժեթղթավորման կազմակերպությունը գործիքներ է թողարկում ներդրողների համար:</p> <p>Նախաձեռնող կազմակերպությունը վերահսկում է արժեթղթավորման կազմակերպությանը և, հետևաբար, համախմբում է այն:</p> <p>Արժեթղթավորման կազմակերպությունը հավաքում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը վարկերից և փոխանցում դրանք իր ներդրողներին:</p> <p>Սույն օրինակի նպատակներով ենթադրվում է, որ վարկերը շարունակում են ճանաչվել ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, քանի որ դրանք չեն ապահովվել արժեթղթավորման կազմակերպության կողմից:</p>	<p>Համախմբված խումբը նախաձեռնել է վարկերը՝ նպատակ ունենալով պահել դրանք՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու համար:</p> <p>Սակայն նախաձեռնող կազմակերպության նպատակն է իրացնել վարկային պորտֆելի գծով դրամական միջոցների հոսքերը՝ վաճառելով այդ վարկերը արժեթղթավորման կազմակերպությանը: Այնպես որ, իր առանձին ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակներով, չի համարվի, որ կազմակերպությունը կառավարում է այդ պորտֆելը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու համար:</p>
--	---

Բ4.1.5 Բիզնես մոդելներից մեկը, որում նպատակը գործիքներ պահելը չէ՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար, այն է, թե արդյոք կազմակերպությունը կառավարում է ֆինանսական ակտիվների պորտֆելի արդյունքը՝ նպատակ ունենալով այդ ակտիվների վաճառքի միջոցով իրացնել դրամական միջոցների հոսքերը: Օրինակ, եթե կազմակերպությունն ակտիվորեն կառավարում է ակտիվների պորտֆելը՝ իրացնելու համար իրական արժեքի փոփոխությունները, որոնք առաջանում են պարտքային տիրույթի (սփրեդի) և եկամտաբերության կորի փոփոխություններից, ապա նրա բիզնես մոդելն այդ ակտիվները պահելը չէ՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու համար: Կազմակերպության նպատակը բերում է ակտիվ առք ու վաճառքի, և կազմակերպությունը կառավարում է գործիքները՝ իրացնելու համար իրական արժեքի օգուտները, այլ ոչ թե հավաքելու պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը:

Բ4.1.6 Ֆինանսական ակտիվների պորտֆելը, որը կառավարվում է, և որի արդյունքը (եկամտաբերությունը) գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով (ինչպես դա նկարագրվում է 4.2.2(բ) պարագրաֆում), չի պահվում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար: Նմանապես, ֆինանսական ակտիվների պորտֆելը, որը համապատասխանում է «առևտրական նպատակներով պահվող» սահմանմանը, չի պահվում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքելու համար: Գործիքների այդպիսի պորտֆելները պետք է չափվեն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են

Բ4.1.7 4.1.1 պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը (բացառությամբ եթե կիրառվում է 4.1.5 պարագրաֆը) դասակարգի ֆինանսական ակտիվը որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով չափվող՝ այն ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրի հիման վրա, որը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքման համար կառավարվող ֆինանսական ակտիվների խմբում է:

Բ4.1.8 Կազմակերպությունը պետք է գնահատի, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներն են այն արժույթի համար, որով արտահայտված է ֆինանսական ակտիվը (տե՛ս նաև Բ5.7.2 պարագրաֆը):

Բ4.1.9 Լծակավորումը որոշ ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հատկանիշն է: Լծակավորումը մեծացնում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխականությունը, ինչի արդյունքում դրանք չեն ունենում տոկոսավճարի տնտեսական բնութագրերը: Առանձին օպցիոնի, ֆորվարդի կամ սվոպի պայմանագրերը լծակավորում ներառող ֆինանսական ակտիվների օրինակներ են: Հետևաբար, այդպիսի պայմանագրերը չեն բավարարում 4.1.2 (բ) պարագրաֆի պայմանին և չեն կարող հետագայում չափվել ամորտիզացված արժեքով:

Բ4.1.10 Պայմանագրային դրույթները, որոնք թույլ են տալիս թողարկողին (այսինքն՝ պարտապանին) վաղաժամկետ մարել պարտքային գործիքը (օրինակ, վարկ կամ պարտատոմս), կամ թույլ են տալիս տիրապետողին (այսինքն՝ վարկատուին) վաղաժամկետ հետ վաճառել պարտքային գործիքը թողարկողին, հանգեցնում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի միայն, երբ

- (ա) դրույթը պայմանավորված չէ ապագա իրադարձություններով, բացի նրանցից՝ պաշտպանող.
- (i) տիրապետողին՝ թողարկողի պարտքային դիրքի վատթարացումից (օրինակ՝ պարտականությունների չկատարման, պարտքային վարկանիշի իջեցման կամ վարկային պայմանների խախտման) կամ թողարկողի վերահսկողության փոփոխության, կամ
- (ii) տիրապետողին կամ թողարկողին՝ ընդդեմ համապատասխան հարկման կամ օրենսդրության փոփոխությունների, և
- (բ) վաղաժամկետ մարման գումարը, ըստ էության, ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցում՝ պայմանագրի վաղաժամկետ դադարեցման համար:

Բ4.1.11 Պայմանագրային դրույթները, որոնք թույլ են տալիս թողարկողին կամ տիրապետողին երկարաձգել պարտքային գործիքի պայմանագրային ժամկետը (այսինքն՝ երկարացման հնարավորությունը), հանգեցնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի միայն, երբ

- (ա) դրույթը պայմանավորված չէ ապագա իրադարձություններով, բացի նրանցից, որոնք պաշտպանում են.
- (i) տիրապետողին՝ թողարկողի պարտքային դիրքի վատթարացումից (օրինակ՝ պարտականությունների չկատարումից, պարտքային վարկանիշի իջեցումից կամ վարկային պայմանների խախտումից) կամ թողարկողի վերահսկողության փոփոխությունից, կամ
- (ii) տիրապետողին կամ թողարկողին՝ համապատասխան հարկային կամ օրենսդրության փոփոխություններից, և
- (բ) երկարաձման հնարավորության պայմանները հանգեցնում են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ժամկետի երկարացման ժամանակահատվածում, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումները:

Բ4.1.12 Պայմանագրային պայմանը, որը փոխում է մայր գումարի կամ տոկոսի վճարումների ժամկետը կամ գումարը, չի հանգեցնում միայն մայր գումար և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոս հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի՝ բացառությամբ, երբ այն

- (ա) փոփոխուն տոկոսադրույք է, որը փողի ժամանակային արժեքի և չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի (որը կարող է որոշվել միայն սկզբնական ճանաչման պահին և այդպիսով կարող է ֆիքսված լինել) փոխհատուցում է և
- (բ) բավարարում է Բ4.1.10 պարագրաֆի պայմաններին, եթե պայմանագրային պայմանը կանխավճարի հնարավորությունն է, կամ
 - (գ) բավարարում է Բ4.1.11 պարագրաֆի պայմաններին, եթե պայմանագրային պայմանը երկարացման հնարավորությունն է:

Բ4.1.13 Հետևյալ օրինակները ցուցադրում են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներն են: Օրինակների այս ցուցակը սպառիչ չէ:

Գործիք	Վերլուծություն
<p>Գործիք Ա</p> <p>Գործիք Ա-ն պարտատուն է՝ նշված մարման ժամկետով: Մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները կապված են սղաճի ինդեքսի հետ այն արժույթի, որով թողարկվել է գործիքը: Սղաճի կապը չի լծակավորվում, և մայր գումարը պաշտպանված է:</p>	<p>Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներն են: Մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումների կապակցումը սղաճի չլծակավորված ինդեքսին վերականգնում է փողի ժամանակային արժեքը ընթացիկ մակարդակին: Այլ խոսքերով, գործիքին վերաբերող տոկոսադրույքը արտացոլում է «իրական» տոկոսավճարը: Այսպիսով, տոկոսավճարի գումարներն իրենցից ներկայացնում են չմարված մայր գումարի գծով՝ փողի ժամանակային արժեքի համար փոխհատուցում:</p> <p>Այնուամենայնիվ, եթե տոկոսի վճարումներն ինդեքսավորվեն մեկ այլ փոփոխում մեծությամբ, ինչպիսին է պարտապանի գործունեության արդյունքը (օրինակ՝ պարտապանի գուտ եկամուտը) կամ սեփական կապիտալի ինդեքսը, ապա պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն: Պատճառն այն է, որ տոկոսի վճարումները փողի ժամանակային արժեքի և չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի փոխհատուցումը չէ: Առկա է պայմանագրային տոկոսավճարների փոփոխականություն, որն անհամաչափ է շուկայական տոկոսադրույքների հետ:</p>
<p>Գործիք Բ</p> <p>Գործիք Բ-ն փոփոխումն տոկոսադրույքով գործիք է՝ նշված մարման ժամկետով, որը փոխառուին թույլ է տալիս ընտրել շուկայական տոկոսադրույքը՝ շարունակական հիմունքով: Օրինակ, տոկոսադրույքի յուրաքանչյուր նորացման ամսաթվին փոխառուն կարող է ընտրել եռամսյա ԼԻԲՈՐ-ի վճարում՝ երեք ամիս ժամկետով կամ միամսյա ԼԻԲՈՐ-ի վճարում՝ մեկ ամիս ժամկետով:</p>	<p>Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են, քանի դեռ գործիքի օգտակար օգտագործման ժամկետում վճարված տոկոսն արտացոլում է փոխհատուցումը փողի ժամանակային արժեքի և գործիքի հետ առնչվող պարտքային ռիսկի համար: Այն փաստը, որ ԼԻԲՈՐ-ի տոկոսադրույքը նորացվում է գործիքի օգտակար օգտագործման ժամկետում, ինքնին չի որակագրվում գործիքը:</p> <p>Սակայն եթե փոխառուն կարողություն ունի ընտրելու միամսյա ԼԻԲՈՐ-ի վճարում՝ երեք ամիսների համար, և այդ միամսյա ԼԻԲՈՐ-ը չի նորացվում յուրաքանչյուր ամիս, ապա պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և տոկոսի վճարումներ չեն:</p> <p>Նույն վերլուծությունը կիրառելի է, եթե փոխառուն կարողություն ունի ընտրելու փոխատուի հրապարակած միամսյա փոփոխումն տոկոսադրույքի և փոխատուի հրապարակած եռամսյա փոփոխումն տոկոսադրույքի միջև:</p> <p>Սակայն եթե գործիքն ունի պայմանագրային տոկոսադրույք՝ հիմնված գործիքի մնացած օգտակար օգտագործման ժամկետը գերազանցող ժամկետի վրա, ապա նրա պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ չեն հանդիսանում: Օրինակ, անփոփոխ մարման ժամկետով պարտատուները, որի ժամկետը հինգ տարի է, և որի համար վճարվում է պարբերաբար նորացվող, սակայն մշտապես հնգամյա մարման ժամկետն արտացոլող փոփոխումն տոկոսադրույք, չի հանգեցնում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են: Սա բացատրվում է նրանով, որ յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վճարման ենթակա տոկոսն անջատված է գործիքի ժամկետից (բացառությամբ սկզբնավորման պահի):</p>

<p>Գործիք Գ</p> <p>Գործիք Գ-ն պարտատու է՝ նշված մարման ժամկետով, և վճարումը կատարվում է փոփոխուն շուկայական տոկոսադրույքով: Այդ փոփոխուն տոկոսադրույքը վերին մակարդակի սահմանափակում ունի:</p>	<p>Ստորև երկու նշվածների, այսինքն՝</p> <p>(ա) հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքի. և</p> <p>(բ) փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքի</p> <p>պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են, քանի որ տոկոսն արտացոլում է փոխհատուցումը փողի ժամանակային արժեքի և գործիքի հետ առնչվող պարտքային ռիսկի համար՝ գործիքի օգտակար օգտագործման ժամկետում:</p> <p>Հետևաբար, (ա) և (բ) կետերի համակցությունը ներկայացնող գործիքը (օրինակ, տոկոսադրույքի վերին մակարդակի սահմանափակումով պարտատու) կարող է ունենալ դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են: Այդպիսի առանձնահատկությունը կարող է կրճատել դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխականությունը՝ սահմանափակում դնելով փոփոխուն տոկոսադրույքի վրա (օրինակ, տոկոսադրույքի վերին կամ ստորին մակարդակի սահմանափակում) կամ մեծացնել դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխականությունը, քանի որ հաստատուն տոկոսադրույքը վերածվում է փոփոխուն տոկոսադրույքի:</p>
<p>Գործիք Դ</p> <p>Գործիք Դ-ն ամբողջությամբ վերադարձելի վարկ է և ապահովված է գրավով:</p>	<p>Ամբողջությամբ վերադարձելի վարկի գրավով ապահովված լինելու փաստն ինքնին չի ազդում վերլուծության վրա, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են:</p>

Բ4.1.14 Հետևյալ օրինակները ցուցադրում են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումները չեն: Օրինակների այս ցուցակը սպառիչ չէ:

<p>Գործիք Ե</p> <p>Գործիք Ե-ն պարտատու է, որը փոխարկելի է թողարկողի բաժնային գործիքների:</p>	<p>Վերլուծություն</p> <p>Տիրապետողը վերլուծության է ենթարկում փոխարկելի պարտատուսն ամբողջությամբ:</p> <p>Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն, քանի որ տոկոսադրույքը չի արտացոլում միայն փոխհատուցումը փողի ժամանակային արժեքի և պարտքային ռիսկի համար: Հատուցը կապված է նաև թողարկողի սեփական կապիտալի արժեքին:</p>
<p>Գործիք Զ</p> <p>Գործիք Զ-ն վարկ է, որը վճարում է հակադարձ լողացող տոկոսադրույքով (այսինքն, տոկոսադրույքը հակադարձ կապի մեջ է շուկայական տոկոսադրույքների հետ):</p>	<p>Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն:</p> <p>Տոկոսավճարի գումարները չմարված մայր գումարի գծով փողի ժամանակային արժեքի փոխհատուցումը չեն:</p>

<p>Գործիք Է</p> <p>Գործիք Է-ն անժամկետ գործիք է, սակայն թողարկողը կարող է ցանկացած պահի հետ գնել գործիքը և վճարել տիրապետողին անվանական գումարը՝ գումարած վճարման ենթակա հաշվեգրված տոկոսը: Գործիք Է-ն վճարում է շուկայական տոկոսադրույքով, բայց տոկոսը կարող է վճարվել միայն այն դեպքում, եթե թողարկողը դրանից անմիջապես հետո պահպանի վճարունակությունը:</p> <p>Հետաձգված տոկոսավճարը լրացուցիչ տոկոսավճար չի հաշվեգրում:</p>	<p>Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն: Դա բացատրվում է նրանով, որ թողարկողից կարող է պահանջվել հետաձգել տոկոսի վճարումները, և այդ հետաձգված տոկոսագումարների գծով լրացուցիչ տոկոսավճար չի հաշվեգրվում: Արդյունքում տոկոսավճարի գումարները չմարված մայր գումարի գծով փողի ժամանակային արժեքի փոխհատուցումը չեն:</p> <p>Եթե հետաձգված գումարի վրա տոկոսավճար հաշվեգրվի, ապա պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կարող են լինել մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ:</p>
	<p>Գործիք Է-ի անժամկետ լինելու փաստն ինքնին չի նշանակում, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն: Իրականում անժամկետ գործիքն ունի շարունակական (բազմակի) երկարացման հնարավորություններ: Այդպիսի հնարավորությունները կարող են հանգեցնել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են, եթե տոկոսավճարները պարտադիր վճարումներ են և պետք է վճարվեն անսահմանափակ ժամկետով:</p> <p>Միաժամանակ, այն փաստը, որ Գործիք Է-ն հնարավոր է հետ գնել, չի նշանակում, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն, եթե միայն այն հետ չի գնվում մի գումարով, որն էապես չի արտացոլում չմարված մայր գումարի և դրա վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումը: Նույնիսկ եթե հետգնման ենթակա գումարը ներառում է մի գումար, որը փոխհատուցում է տիրապետողին գործիքին առնչվող պայմանագրի վաղ դադարեցման համար, պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կարող են լինել մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները:</p>

Բ4.1.15 Որոշ դեպքերում ֆինանսական ակտիվը կարող է ունենալ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք նկարագրված են որպես մայր գումար և տոկոս, սակայն այդ դրամական միջոցների հոսքերը չեն ներկայացնում մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումը, ինչպես դա նկարագրվում է սույն ՖՀՄՍ-ի 4.1.2(բ) և 4.1.3 պարագրաֆներում:

Բ4.1.16 Այսպիսի իրավիճակ կարող է լինել, եթե ֆինանսական ակտիվը ներկայացնում է որոշակի ակտիվներում կամ դրամական միջոցների հոսքերում ներդրում և, հետևաբար, պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումները չեն: Օրինակ, պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կարող են ներառել փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չվճարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի փոխհատուցմանը չվերաբերող գործոնների համար վճարումը: Արդյունքում գործիքը չի բավարարի 4.1.2(բ) պարագրաֆի պայմանին: Այդպիսի իրավիճակ կարող է լինել, երբ վարկատուի պահանջը սահմանափակվում է պարտապանի որոշակի ակտիվներով կամ որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերով (օրինակ, «ոչ վերադարձնելի» ֆինանսական ակտիվից):

Բ4.1.17 Սակայն այն փաստը, որ ֆինանսական ակտիվը «ոչ վերադարձնելի» է, ինքնին արգելք չի հանդիսանում, որ ֆինանսական ակտիվը բավարարի 4.1.2(բ) պարագրաֆի պայմանին: Նման իրավիճակներում վարկատուն պարտավոր է գնահատել («մանրակրկիտ ուսումնասիրել») հիմքում

գտնվող առանձին ակտիվները կամ դրամական միջոցների հոսքերը՝ որոշելու համար, թե արդյոք դասակարգման ենթարկվող ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումներն են: Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմաններն առաջացնում են որևէ այլ դրամական միջոցների հոսքեր կամ սահմանափակում են դրամական միջոցների հոսքերը՝ մայր գումարը և տոկոսը ներկայացնող վճարումներին չհամապատասխանող ձևով, ապա ֆինանսական ակտիվը չի բավարարում 4.1.2(բ) պարագրաֆի պայմանին: Արդյոք հիմքում դրված ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են կամ ոչ ֆինանսական ակտիվներ՝ ինքնին ազդեցություն չի թողնում այս գնահատման վրա:

- Բ4.1.18 Եթե պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի բնութագիրն իրական չէ, ապա այն չի ազդում ֆինանսական ակտիվի դասակարգման վրա: Դրամական միջոցների հոսքերի բնութագիրն անիրական է, երբ այն ազդեցություն է գործում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի վրա միայն չափազանց հազվադեպ, վերին աստիճանի տարականոն իրադարձության դեպքում, որը շատ անհավանական է, որ տեղի կունենա:
- Բ4.1.19 Փոխատվության գրեթե յուրաքանչյուր գործարքում փոխատուի գործիքի աստիճանակարգումն իրականացվում է պարտապանի մյուս փոխատուների գործիքների համեմատ: Այլ գործիքների նկատմամբ ստորադասված գործիքը կարող է ունենալ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումներն են, եթե պարտապանի չվճարումը պայմանագրի խախտում է, և տիրապետողը պայմանագրային իրավունք ունի մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի չվճարված գումարների նկատմամբ նույնիսկ պարտապանի սնանկացման դեպքում: Օրինակ, առևտրական դեբիտորական պարտքը, որը դասում է իր փոխատուին սովորական պարտատերերի շարքին, որակվում է որպես մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումներ ունեցող: Սա վերաբերում է նույնիսկ այն դեպքին, երբ պարտապանը գրավով ապահովված վարկեր է թողարկել, ինչը սնանկացման դեպքում այդ վարկը տիրապետողին կտա առաջնություն՝ գրավի վերաբերյալ սովորական պարտատիրոջ պահանջների նկատմամբ, սակայն ազդեցություն չի ունենա չվճարված մայր գումարի և վճարման ենթակա այլ գումարների նկատմամբ սովորական պարտատիրոջ պայմանագրային իրավունքների վրա:

Պայմանագրով կապված գործիքներ

- Բ4.1.20 Գործարքների որոշ տեսակներում կազմակերպությունը կարող է վճարումների՝ առաջնահերթություն սահմանել ֆինանսական ակտիվներ տիրապետողներին համար՝ օգտագործելով պայմանագրով կապված բազմաթիվ գործիքներ, որոնք ստեղծում են պարտքային ռիսկի կենտրոնացումներ (տրանշեր): Յուրաքանչյուր տրանշ ունի աստիճանակարգում՝ ըստ ստորադասության, որը սահմանում է թողարկողի կողմից ստեղծվող ցանկացած դրամական միջոցների հոսքերի՝ տրանշին հատկացնելու հերթականությունը: Այսպիսի իրավիճակներում տրանշի տիրապետողներն իրավունք ունեն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումների նկատմամբ միայն այն դեպքում, եթե թողարկողը ստեղծում է բավականաչափ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ավելի բարձր դասվող տրանշերին բավարարելու համար:
- Բ4.1.21 Նման գործարքներում տրանշի դրամական միջոցների հոսքերը բնութագրվում են որպես մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումներ միայն այն դեպքում, երբ
- (ա) դասակարգման համար գնահատվող տրանշի պայմանագրային պայմանները (առանց ուսումնասիրելու ֆինանսական գործիքների՝ հիմքում ընկած համախումբ) առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկած տոկոսի վճարումներն են (օրինակ, տրանշի գծով տոկոսադրույքը կապված չէ ապրանքային ինդեքսի հետ).
 - (բ) ֆինանսական գործիքների՝ հիմքում ընկած համախումբը (փուլ) ունի Բ4.1.23 և Բ4.1.24 պարագրաֆներում նկարագրված դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրերը. և
 - (գ) ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած համախումբում՝ տրանշին բնորոշ պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը հավասար է ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած համախումբի՝ պարտքային ռիսկի ենթարկվածությանը կամ դրանից ցածր է (օրինակ, այս պայմանը կբավարարվեր, եթե գործիքների հիմքում ընկած համախումբը կորցներ 50 տոկոսը պարտքային կորուստների արդյունքում, և բոլոր հանգամանքներում տրանշը կորցներ 50 տոկոսը կամ դրանից պակաս):

Բ4.1.22 Կազմակերպությունը պետք է շարունակի ուսումնասիրությունը, մինչև որ կարողանա հայտնաբերել հիմքում ընկած համախումբն այն գործիքների, որոնք ստեղծում են դրամական միջոցների հոսքերը (այլ ոչ թե փոխանցում դրանք): Սա է ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած համախումբն է:

Բ4.1.23 Հիմքում ընկած համախումբը պետք է պարունակի մեկ կամ ավելի գործիքներ, որոնք ունեն պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր, և այդ հոսքերը միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են:

Բ4.1.24 Գործիքների հիմքում ընկած համախումբը կարող է նաև ներառել գործիքներ, որոնք՝

(ա) կրճատում են Բ4.1.23 պարագրաֆում ներկայացված՝ գործիքների դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխականությունը և, Բ4.1.23 պարագրաֆի գործիքների հետ միավորելու դեպքում, հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներն են (օրինակ, տոկոսադրույքի վերին կամ ստորին մակարդակի սահմանափակում կամ պայմանագիր, որը կրճատում է պարտքային ռիսկը՝ Բ4.1.23 պարագրաֆի մի քանի կամ բոլոր գործիքների գծով):

(բ) համապատասխանեցնում են տրանշերի դրամական միջոցների հոսքերը Բ4.1.23 պարագրաֆի հիմքում ընկած գործիքների դրամական միջոցների հոսքերին՝ կարգավորելու համար տարբերությունները, որոնք արտահայտվում են միայն և միայն

(i) տոկոսադրույքի հաստատուն կամ լողացող լինելով:

(iii) արժույթով, որով արտահայտված են դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ այդ արժույթի սղաճը, կամ

(iv) դրամական միջոցների հոսքերի ժամանակացույցով:

Բ4.1.25 Եթե համախումբում որևէ գործիք չի բավարարում Բ4.1.23 կամ Բ4.1.24 պարագրաֆի պայմաններին, ապա չի բավարարվում Բ4.1.21(բ) պարագրաֆի պայմանը:

Բ4.1.26 Եթե տիրապետողը չի կարողանում գնահատել Բ4.1.21 պարագրաֆի պայմանները սկզբնական ճանաչման պահին, ապա տրանշը պետք է չափվի իրական արժեքով: Եթե գործիքների հիմքում ընկած համախումբը սկզբնական ճանաչումից հետո կարող է փոխվել այնպես, որ համախումբը, հնարավոր է, չբավարարի Բ4.1.23 և Բ4.1.24 պարագրաֆների պայմաններին, ապա տրանշը չի բավարարում Բ4.1.21 պարագրաֆի պայմաններին և պետք է չափվի իրական արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության՝ որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու հնարավորությունը (հատվածներ 4.1 և 4.2)

Բ4.1.27 Համաձայն 4.1.5 և 4.2.2 պարագրաֆների պայմաններին՝ սույն ՖՀՄՍ-ն թույլ է տալիս կազմակերպությանը նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, ֆինանսական պարտավորությունը կամ ֆինանսական գործիքների խումբը (ֆինանսական ակտիվներ, ֆինանսական պարտավորություններ, կամ երկուսը միասին) որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» այն դեպքում, երբ դա հանգեցնում է առավել տեղին տեղեկատվության:

Բ4.1.28 Կազմակերպության որոշումը՝ նախորոշել ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», նման է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրությանը (թեև, ի տարբերություն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրության, չի պահանջվում, որ այն հետևողականորեն կիրառվի բոլոր նմանատիպ գործարքների նկատմամբ): Երբ կազմակերպությունն ունի նման ընտրություն, ՀՀՄՍ 8-ի 14(բ) պարագրաֆը պահանջում է, որ ընտրած քաղաքականության արդյունքում ֆինանսական հաշվետվությունները տրամադրեն վստահելի ու առավել տեղին տեղեկատվություն կազմակերպության ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական արդյունքի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա գործարքների, այլ իրադարձությունների ու հանգամանքների ազդեցության վերաբերյալ: Օրինակ, ֆինանսական պարտավորությունը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու դեպքում 4.2.2 պարագրաֆը նկարագրում է երկու հանգամանք, երբ առավել տեղին տեղեկատվության պահանջը բավարարվում է: Հետևաբար, 4.2.2 պարագրաֆի համաձայն, այդպիսի

նախորոշումն ընտրելու համար կազմակերպությունը կարիք ունի ցուցադրելու, որ համապատասխանում է այդ երկու հանգամանքներից մեկից (կամ երկուսին):

Նախորոշումը վերացնում է կամ էապես կրճատում է հաշվառման անհամապատասխանությունը

- Բ4.1.29 Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության չափումը և դրա արժեքում ճանաչված փոփոխությունների դասակարգումը որոշվում է տվյալ միավորի դասակարգմամբ և նրանով, թե արդյոք միավորը նախորոշված հեջավորման փոխհարաբերության մաս է կազմում: Այդ պահանջները կարող են ստեղծել չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանություն (որը երբեմն կոչվում է «հաշվառման անհամապատասխանություն»), երբ, օրինակ, որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշման բացակայության դեպքում ֆինանսական ակտիվը դասակարգվեր որպես հետագայում իրական արժեքով չափվող, իսկ պարտավորությունը, որը կազմակերպությունը համարում է տվյալ ակտիվի հետ կապված, հետագայում չափվեր ամորտիզացված արժեքով (որի իրական արժեքի փոփոխությունները չէին ճանաչվի): Այդպիսի հանգամանքներում կազմակերպությունը կարող է եզրակացնել, որ իր ֆինանսական հաշվետվությունները կտրամադրեին ավելի տեղին տեղեկատվություն, եթե ն՝ ակտիվը, և՛ պարտավորությունը չափվեին «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով»:
- Բ4.1.30 Հետևյալ օրինակները ցույց են տալիս, թե երբ կարող է բավարարված լինել այս պայմանը: Բոլոր դեպքերում կազմակերպությունը կարող է այս պայմանն օգտագործել ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական պարտավորությունները որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու համար, միայն եթե այն բավարարում է 4.1.5 կամ 4.2.2(ա) պարագրաֆում ներկայացված սկզբունքին:

- (ա) Կազմակերպությունն ունի ապահովագրական պայմանագրերի գծով պարտավորություններ, որոնց չափումը պարունակում է ընթացիկ տեղեկատվությունը (ինչպես թույլատրված է ՖՀՄՍ 4-ի 24-րդ պարագրաֆով), ինչպես նաև ֆինանսական ակտիվներ, որոնք կազմակերպությունը համարում է դրանց հետ կապված, և որոնք այլապես կդասակարգվեին որպես վաճառքի համար մատչելի կամ կչափվեին ամորտիզացված արժեքով:
- (բ) Կազմակերպությունն ունի ֆինանսական ակտիվներ, ֆինանսական պարտավորություններ կամ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք կիսում են այնպիսի մի ռիսկ, օրինակ՝ տոկոսադրույքի ռիսկը, որն առաջացնում է իրական արժեքների հակառակ ուղղությամբ փոփոխություններ, որոնք միտում ունեն փոխադարձաբար չեզոքացվելու: Սակայն միայն որոշ գործիքներ կչափվեին «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով» (այսինքն՝ ածանցյալ գործիքներ են կամ դասակարգված են որպես առևտրական նպատակներով պահվող): Հնարավոր է նաև այնպիսի դեպք, երբ բավարարված չլինեն հեջի հաշվառման պահանջները, օրինակ՝ ՀՀՄՍ 39-ի 88-րդ պարագրաֆի արդյունավետության պահանջների բավարարված չլինելու պատճառով:
- (գ) Կազմակերպությունն ունի ֆինանսական ակտիվներ, ֆինանսական պարտավորություններ կամ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք կիսում են այնպիսի մի ռիսկ, օրինակ՝ տոկոսադրույքի ռիսկը, որն առաջացնում է իրական արժեքների հակառակ ուղղությամբ փոփոխություններ, որոնք միտում ունեն փոխադարձաբար չեզոքացվելու, և կազմակերպությունը չի բավարարում հեջի հաշվառման պայմաններին, քանի որ գործիքներից ոչ մեկն ածանցյալ գործիք չէ: Ավելին՝ հեջի հաշվառման բացակայության պարագայում առկա է օգուտների և կորուստների ճանաչման նշանակալի անհետևողականություն: Օրինակ, կազմակերպությունը ֆինանսավորել է տրամադրված փոխառությունների որոշակի խումբ՝ թողարկելով շրջանառվող պարտատոմսեր: Ընդ որում, դրանց իրական արժեքների փոփոխությունները միտում ունեն փոխադարձաբար չեզոքացվելու: Եթե, ի լրումն, կազմակերպությունը պարբերաբար գնում և վաճառում է պարտատոմսերը, բայց հազվադեպ է գնում և վաճառում փոխառությունները, եթե երբևէ գնում կամ վաճառում է դրանք, ապա փոխառությունների ու պարտատոմսերի ներկայացումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» վերացնում է օգուտների և վնասների ճանաչման ժամանակային անհետևողականությունը, որն այլապես կառաջանար դրանք երկուսն էլ ամորտիզացված արժեքով չափելու և օգուտը կամ վնասը՝ պարտատոմսի յուրաքանչյուր հետզման ժամանակ ճանաչելու արդյունքում:

- Բ4.1.31 Նախորդ պարագրաֆում նկարագրված և նման այլ դեպքերում, սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների նախորոշումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», եթե այլապես դրանք այդպես չէին չափվի, կարող է վերացնել կամ նշանակալիորեն նվազեցնել չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունը և ներկայացնել ավելի տեղին տեղեկատվություն: Կիրառական նկատառումներով պարտադիր չէ, որ չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունն առաջացնող բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները կազմակերպության մոտ առաջանան ճիշտ նույն ժամանակ: Խելամիտ ժամանակային շեղումը թույլատրելի է, եթե յուրաքանչյուր գործարք սկզբնական ճանաչման պահին նախորոշվում է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», և եթե այդ պահի դրությամբ մնացած գործարքները, ըստ ակնկալության, տեղի կունենան:
- Բ4.1.32 Անհետևողականությունն առաջացնող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների միայն որոշ մասի նախորոշումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ընդունելի չէ, եթե դա չի վերացնի կամ նշանակալիորեն նվազեցնի չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունը և, հետևաբար, չի հանգեցնի ավելի տեղին տեղեկատվության: Այնուամենայնիվ, մի շարք համանման ֆինանսական ակտիվների կամ համանման ֆինանսական պարտավորությունների միայն մի մասի նախորոշումն ընդունելի է, եթե դա ապահովում է անհետևողականության նշանակալի նվազում (և, հավանաբար, ավելի մեծ նվազում, քան թույլատրելի այլ նախատեսումները): Օրինակ՝ ենթադրենք կազմակերպությունն ունի մի շարք համանման ֆինանսական պարտավորություններ, որոնց գումարը կազմում է 100 ԱՄ, և մի շարք համանման ֆինանսական ակտիվներ, որոնց գումարը կազմում է 50 ԱՄ, բայց որոնք չափվում են տարբեր հիմունքներով: Կազմակերպությունը կարող է նշանակալիորեն նվազեցնել չափման անհետևողականությունը՝ սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախորոշելով բոլոր ակտիվները, սակայն պարտավորությունների միայն որոշ մասը (օրինակ՝ 45 ԱՄ ընդհանուր գումարով առանձին պարտավորությունները) որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»: Սակայն, քանի որ նախորոշումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» կարող է կիրառվել միայն ամբողջ ֆինանսական գործիքի նկատմամբ, այս օրինակում կազմակերպությունը պետք է նախորոշի մեկ կամ մի քանի պարտավորություններ ամբողջությամբ: Այն չի կարող նախորոշել ո՛չ պարտավորության որևէ մի բաղադրիչ (օրինակ՝ միայն մեկ ռիսկին վերագրելի արժեքի փոփոխությունները, ինչպիսիք են ուղենիշային տոկոսադրույքի փոփոխությունները), ո՛չ էլ պարտավորության որևէ մի մասը (այսինքն՝ որևէ տոկոսը):

Ֆինանսական պարտավորությունների կամ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների խումբը կառավարվում է, և դրա արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով

- Բ4.1.33 Կազմակերպությունը կարող է ֆինանսական պարտավորությունների կամ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների խումբը կառավարել և դրա արդյունքը գնահատել այնպես, որ այդ խմբի չափումն «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով», հանգեցնի ավելի տեղին տեղեկատվության: Այս դեպքում շեշտը դրվում է կազմակերպության կողմից կառավարման և արդյունքի գնահատման եղանակի, այլ ոչ թե ֆինանսական գործիքների բնույթի վրա:
- Բ4.1.34 Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է այս պայմանն օգտագործել ֆինանսական պարտավորությունները որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու համար, եթե այն բավարարում է 4.2.2(բ) պարագրաֆում ներկայացված սկզբունքին, և կազմակերպությունն ունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք կիսում են միևնույն ռիսկը կամ ռիսկերը, և այդ ռիսկերը կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով՝ ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման փաստաթղթավորված քաղաքականության համաձայն: Օրինակ կարող է հանդիսանալ կազմակերպությունը, որը թողարկել է բազմաթիվ պարունակվող ածանցյալ գործիքներ ներառող «կառուցավորված գործիքներ», և առաջացող ռիսկերը կառավարում են իրական արժեքի հիմունքով՝ օգտագործելով ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների համակցությունը:
- Բ4.1.35 Ինչպես վերևում նշված է, այս պայմանը հիմնվում է այն եղանակի վրա, որով կազմակերպությունն իրականացնում է դիտարկվող ֆինանսական գործիքների խմբի կառավարումը և արդյունքի գնահատումը: Հետևաբար (սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախորոշման պահանջի բավարարման պայմանով), կազմակերպությունն այս պայմանի հիման վրա ֆինանսական

պարտավորությունները որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելիս պետք է այդպես դասակարգի պայմաններին համապատասխանող բոլոր այն ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք կառավարվում և գնահատվում են միասին:

Բ4.1.36 Պարտադիր չէ, որ կազմակերպության ռազմավարության փաստաթղթավորումը լինի ընդարձակ, սակայն այն պետք է լինի բավարար՝ 4.2.2(բ) պարագրաֆին համապատասխանությունը ցուցադրելու համար: Այդպիսի փաստաթղթավորում չի պահանջվում յուրաքանչյուր առանձին միավորի համար. այն կարող է լինել պորտֆելի մակարդակով: Օրինակ՝ եթե որևէ ստորաբաժանման արդյունքի կառավարման համակարգը՝ ինչպես հաստատված է կազմակերպության առանցքային կառավարչական անձնակազմի կողմից, հստակ ցուցադրում է, որ այդ ստորաբաժանման արդյունքը գնահատվում է ընդհանուր հատույցի հիմունքով, ապա 4.2.2(բ) պարագրաֆին համապատասխանությունը ցուցադրելու համար որևէ այլ փաստաթղթավորում չի պահանջվում:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներ (հատված 4.3)

Բ4.3.1 Երբ կազմակերպությունը դառնում է հիբրիդային պայմանագրի կողմ, որի «հիմնական» մասը սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում ակտիվ չէ, 4.3.3 պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը նույնականացնի ցանկացած պարունակվող ածանցյալ գործիք, գնահատի, թե արդյոք այն պահանջվում է առանձնացնել «հիմնական» պայմանագրից, և առանձնացման ենթակա ածանցյալ գործիքները չափի իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում:

Բ4.3.2 Եթե «հիմնական» պայմանագիրը չունի սահմանված կամ նախորոշված մարման ժամկետ և իրենից ներկայացնում է որևէ կազմակերպության գուտ ակտիվներում մնացորդային մասնակցություն, ապա դրա տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը բաժնային գործիքի տնտեսական բնութագրեր և ռիսկեր են, և պարունակվող ածանցյալ գործիքը պետք է ունենա նույն կազմակերպության հետ կապված սեփական կապիտալի բնութագրեր, որպեսզի համարվի սերտորեն կապված: Եթե «հիմնական» պայմանագիրը բաժնային գործիք չէ և բավարարում է ֆինանսական գործիքի սահմանմանը, ապա դրա տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը պարտքային գործիքի տնտեսական բնութագրեր և ռիսկեր են:

Բ4.3.3 Պարունակվող՝ օպցիոն չհանդիսացող ածանցյալ գործիքը (ինչպիսին է պարունակվող ֆորվարդը կամ սվոպը) իր «հիմնական» պայմանագրից առանձնացվում է իր սահմանված կամ ենթադրվող հիմնական պայմանների հիման վրա այնպես, որ արդյունքում այն սկզբնական ճանաչման պահին ունենա զրոյական իրական արժեք: Օպցիոնի վրա հիմնված պարունակվող ածանցյալ գործիքը (ինչպիսիք են պարունակվող վաճառքի օպցիոնը, գնման օպցիոնը, քեփը, ֆլորը (վերին և ստորին սահմանները) կամ սվոպցիոնը) առանձնացվում է իր «հիմնական» պայմանագրից՝ օպցիոնի հատկանիշի սահմանված պայմանների հիման վրա: «Հիմնական» գործիքի սկզբնական հաշվեկշռային արժեքը պարունակվող ածանցյալ գործիքն առանձնացնելուց հետո մնացորդային գումարն է:

Բ4.3.4 Սովորաբար մեկ հիբրիդային պայմանագրում բազմաթիվ պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես մեկ բաղադրյալ պարունակվող ածանցյալ գործիք: Սակայն որպես սեփական կապիտալ դասակարգված պարունակվող ածանցյալ գործիքները (տե՛ս ՀՀՄՍ 32) հաշվառվում են որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ դասակարգվածներից առանձին: Բացի այդ, եթե հիբրիդային պայմանագիրն ունի մեկից ավելի պարունակվող ածանցյալ գործիք, և այդ ածանցյալ գործիքները կապված են տարբեր ռիսկերի հետ և հեշտությամբ առանձնացվող ու միմյանցից անկախ են, ապա դրանք հաշվառվում են միմյանցից առանձին:

Բ4.3.5 Հետևյալ օրինակներում պարունակվող ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն «հիմնական» պայմանագրի հետ (պարագրաֆ 4.3.3(ա)): Այս օրինակներում, ենթադրելով, որ բավարարված են 4.3.3(բ) և (գ) պարագրաֆների պայմանները, կազմակերպությունը պարունակվող ածանցյալ գործիքը հաշվառում է «հիմնական» պայմանագրից առանձին:

(ա) Որևէ գործիքում պարունակվող վաճառքի օպցիոնը, որը դրա տիրապետողին հնարավորություն է տալիս թողարկողից պահանջելու հետ գնել գործիքը դրամական միջոցների կամ այլ ակտիվների մի գումարով, որը տատանվում է որևէ բաժնային գործիքի կամ ապրանքի գնի կամ ինդեքսի հիման վրա, սերտորեն կապված չէ «հիմնական» պարտքային գործիքի հետ:

(բ) Պարտքային գործիքի՝ մինչև մարման ժամկետը մնացյալ ժամանակահատվածը երկարաձգելու օպցիոնը կամ ինքնաբերաբար պայմանը սերտորեն կապված չէ «հիմնական» պարտքային գործիքի հետ, բացառությամբ, եթե երկարաձգման պահին միաժամանակ տեղի է ունենում տոկոսադրույքի ճշգրտում՝ ըստ մոտավոր ընթացիկ շուկայական դրույքի: Եթե կազմակերպությունը թողարկում է պարտքային գործիք, և այդ պարտքային գործիքի տիրապետողը երրորդ կողմին տրամադրում է այդ պարտքային գործիքի գնման օպցիոն, ապա թողարկողը գնման օպցիոնը համարում է պարտքային գործիքի մարման ժամկետը երկարաձգող՝ պայմանով, որ գնման օպցիոնի իրագործման արդյունքում թողարկողից կարող է պահանջվել մասնակցել կամ օժանդակել պարտքային գործիքի վերատեղաբաշխմանը:

(գ) Բաժնային գործիքներով ինդեքսավորվող տոկոսավճարի կամ հիմնական գումարի վճարումները, որոնք պարունակվում են «հիմնական» պարտքային գործիքում կամ ապահովագրական պայմանագրում, որով տոկոսավճարի կամ հիմնական գումարի գումարներն ինդեքսավորվում են ըստ բաժնային գործիքների արժեքի, սերտորեն կապված չեն «հիմնական» գործիքի հետ, քանի որ «հիմնական» գործիքին և պարունակվող ածանցյալ գործիքին ներհատուկ ռիսկերը համանման չեն:

(դ) Ապրանքների գներով ինդեքսավորվող տոկոսավճարի կամ հիմնական գումարի վճարումները, որոնք պարունակվում են «հիմնական» պարտքային գործիքում կամ ապահովագրական պայմանագրում, որով տոկոսավճարի կամ հիմնական գումարի գումարներն ինդեքսավորվում են ըստ որևէ ապրանքի (օրինակ՝ ոսկու) գնի, սերտորեն կապված չեն «հիմնական» գործիքի հետ, քանի որ «հիմնական» գործիքին և պարունակվող ածանցյալ գործիքին ներհատուկ ռիսկերը համանման չեն:

(ե) «Հիմնական» պարտքային պայմանագրում կամ «հիմնական» ապահովագրական պայմանագրում պարունակվող գնման, վաճառքի կամ վաղաժամկետ մարման օպցիոնը սերտորեն կապված չէ «հիմնական» պայմանագրի հետ՝ բացառությամբ, երբ

(ii) օպցիոնի իրագործման գինը իրագործման յուրաքանչյուր ամսաթվի դրությամբ մոտավորապես հավասար է «հիմնական» պարտքային գործիքի ամորտիզացված արժեքին կամ «հիմնական» ապահովագրական պայմանագրի հաշվեկշռային արժեքին, կամ

(ii) վաղաժամկետ մարման օպցիոնի իրագործման գինը փոխհատուցում է պարտատիրոջը մինչև կորցրած տոկոսավճարի մոտավոր ներկա արժեքի չափով, «հիմնական» պայմանագրի ամբողջ մնացած ժամկետի համար: Կորցրած տոկոսավճարը մայր գումարի վաղաժամկետ մարված մասի և տոկոսադրույքների տարբերության արտադրյալն է: Տոկոսադրույքների տարբերությունը «հիմնական» պայմանագրի արդյունավետ տոկոսադրույքի ավելցուկն է այն արդյունավետ տոկոսադրույքի նկատմամբ, որը կազմակերպությունը կստանար վաղաժամկետ մարման ամսաթվին, եթե վերաներդներ մայր գումարի վաղաժամկետ մարված մասը նմանատիպ պայմանագրի մեջ՝ «հիմնական» պայմանագրի մնացած ժամկետի համար:

Գնահատումը, թե արդյոք գնման կամ վաճառքի օպցիոնը սերտորեն կապված է «հիմնական» պարտքային պայմանագրի հետ, կատարվում է մինչև փոխարկելի պարտքային գործիքի՝ սեփական կապիտալի տարրն առանձնացնելը՝ ՀՀՄՍ 32-ին համապատասխան:

(զ) Պարտքային ածանցյալ գործիքները, որոնք պարունակվում են «հիմնական» պարտքային գործիքում և մի կողմին («շահառուին») թույլ են տալիս որոշակի նշված ակտիվի, որը կարող է իր սեփականությունը չլինել, պարտքային ռիսկը փոխանցել մեկ այլ կողմի («երաշխավորող»), սերտորեն կապված չեն «հիմնական» պարտքային գործիքի հետ: Այսպիսի պարտքային ածանցյալ գործիքները երաշխավորողին թույլ են տալիս ստանձնել նշված ակտիվի հետ կապված պարտքային ռիսկը՝ առանց դրա ուղղակի սեփականատերը լինելու:

Բ4.3.6 Հիբրիդային պայմանագրի օրինակ է ֆինանսական գործիքը, որը տիրապետողին իրավունք է տալիս ֆինանսական գործիքը հետ վաճառելու դրա թողարկողին՝ փոխանակելով այն դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների մի գումարի հետ, որը տատանվում է որևէ բաժնային գործիքի կամ ապրանքի ինդեքսի փոփոխման հիման վրա, որը կարող է աճել կամ նվազել («վաճառքի իրավունքով գործիք»): Բացառությամբ, երբ թողարկողը վաճառքի իրավունքով գործիքը սկզբնական ճանաչման պահին նախորոշվում է որպես ֆինանսական պարտավորություն՝ «իրական արժեքով»

շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», ապա պահանջվում է առանձնացնել պարունակվող ածանցյալ գործիքը (այսինքն՝ հիմնական գումարի ինդեքսավորված վճարը)՝ համաձայն 4.3.3 պարագրաֆի, քանի որ «հիմնական» պայմանագիրը պարտքային գործիք է՝ համաձայն 4.3.2 պարագրաֆի, և հիմնական գումարի ինդեքսավորված վճարը սերտորեն կապված չէ «հիմնական» պարտքային գործիքի հետ՝ համաձայն Բ4.3.5(ա) պարագրաֆի: Քանի որ հիմնական գումարի վճարը կարող է աճել կամ նվազել, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքը ոչ օպցիոն ածանցյալ գործիք է, որի արժեքն ինդեքսավորվում է ըստ հիմքում ընկած փոփոխականի:

- Բ4.3.7 Վաճառքի իրավունքով գործիքի դեպքում, որը ցանկացած ժամանակ կարող է հետ վաճառվել կազմակերպության գուտ ակտիվների արժեքի համամասնական մասնաբաժնին հավասար դրամական միջոցների դիմաց (ինչպիսիք են բաց տիպի փոխադարձ ֆոնդի միավորները կամ միավորներին կապված որոշ ներդրումային հողվածներ), պարունակվող ածանցյալ գործիքն առանձնացնելու և յուրաքանչյուր բաղադրիչն առանձին հաշվառելու արդյունքն այն է, որ հիբրիդային պայմանագիրը կչափվի մարման գումարով, որը ենթակա է վճարման հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, եթե տիրապետողն իրագործի գործիքը դրա թողարկողին հետ վաճառելու իր իրավունքը:
- Բ4.3.8 Հետևյալ օրինակներում պարունակվող ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված են «հիմնական» պայմանագրի տնտեսական բնութագրերի և ռիսկերի հետ: Այս դեպքերում կազմակերպությունը պարունակվող ածանցյալ գործիքը չի հաշվառում «հիմնական» պայմանագրից առանձին.

- (ա) Պարունակվող ածանցյալ գործիքը, որի հիմքում ընկածը տոկոսադրույք է կամ տոկոսադրույքի ինդեքս, որը կարող է փոփոխել տոկոսավճարի գումարը, որն այլապես կվճարվեր կամ կստացվեր տոկոսակիր «հիմնական» պարտքային պայմանագրի կամ ապահովագրական պայմանագրի շրջանակներում, սերտորեն կապված է «հիմնական» պայմանագրի հետ, բացառությամբ, եթե հիբրիդային պայմանագիրը կարող է մարվել այնպես, որ դրա տիրապետողին չփոխհատուցվի ըստ էության ամբողջ ճանաչված ներդրումը, կամ եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքը կարող է առնվազն կրկնապատկել «հիմնական» պայմանագրից տիրապետողի հատույցի սկզբնական դրույքը և կարող է հանգեցնել այնպիսի հատույցադրույքի, որն առնվազն կրկնակին է այն շուկայական դրույքի, որը կստացվեր «հիմնական» պայմանագրի միևնույն պայմաններով պայմանագրի գծով:
- (բ) Պարտքային պայմանագրի կամ ապահովագրական պայմանագրի տոկոսադրույքի պարունակվող ստորին (ֆլոր) կամ վերին(քեփ) մակարդակը սերտորեն կապված է «հիմնական» պայմանագրի հետ՝ պայմանով, որ պայմանագիրը թողարկելու ժամանակ վերին մակարդակը հավասար կամ մեծ է շուկայական տոկոսադրույքից, և ստորին մակարդակը հավասար կամ փոքր է շուկայական տոկոսադրույքից, և վերին կամ ստորին մակարդակը լծակավորված (լեվերիջ) չեն «հիմնական» պայմանագրի նկատմամբ: Նմանապես, ակտիվի (օրինակ՝ որևէ ապրանքի) գնման կամ վաճառքի պայմանագրում ներառված դրույթները, որոնք ակտիվի համար վճարվող կամ ստացվող գնի նկատմամբ սահմանում են վերին և ստորին մակարդակներ, սերտորեն կապված են «հիմնական» պայմանագրի հետ, եթե և՛ վերին մակարդակը, և՛ ստորին մակարդակը սկզբնավորման պահին ոչ ձեռնտու են օպցիոնի իրագործման համար և լծակավորված (լեվերիջ) չեն:
- (գ) Պարունակվող արտարժույթային ածանցյալ գործիքը, որը տալիս է հիմնական գումարի կամ տոկոսավճարի՝ արտարժույթով արտահայտված վճարումների հոսք, և որը պարունակվում է «հիմնական» պարտքային գործիքում (օրինակ՝ երկակի արժույթով պարտատոմս) սերտորեն կապված է «հիմնական» պարտքային պայմանագրի հետ: Այսպիսի ածանցյալ գործիքը չի առանձնացվում «հիմնական» պայմանագրից, քանի որ ՀՀՄՍ 21-ը պահանջում է, որ դրամային հողվածների գծով արտարժույթային օգուտները կամ կորուստները ճանաչվեն շահույթում կամ վնասում:
- (դ) Այնպիսի «հիմնական» պայմանագրում պարունակվող արտարժույթային ածանցյալ գործիքը, որն ապահովագրական պայմանագիր է կամ ֆինանսական գործիք չէ (ինչպիսին է ոչ ֆինանսական հողվածի գնման կամ վաճառքի պայմանագիրը, որում գինն արտահայտված է արտարժույթով), սերտորեն կապված է «հիմնական» պայմանագրի հետ՝ պայմանով, որ այն լծակավորված չէ, չի պարունակում օպցիոնի հատկանիշ և պահանջում է վճարումներ՝ արտահայտված հետևյալ արժույթներից որևէ մեկով՝

- (i) այդ պայմանագրի հիմնական կողմերից որևէ մեկի ֆունկցիոնալ արժույթով.
 - (ii) այն արժույթով, որով համապատասխան ձեռք բերվող կամ մատակարարվող ապրանքի կամ ծառայության գինը սովորաբար արտահայտվում է աշխարհի տարբեր երկրներում կատարվող առևտրային գործարքներում (ինչպես, օրինակ, ԱՄՆ դոլարը նավթի գործարքների դեպքում), կամ
 - (iii) այն արժույթով, որը սովորաբար կիրառվում է ոչ ֆինանսական հոդվածների գնման կամ վաճառքի պայմանագրերում այն տնտեսական միջավայրում, որում տեղի է ունենում գործարքը (օրինակ՝ համեմատաբար կայուն և իրացվելի արժույթը, որը սովորաբար կիրառվում է տեղական ձեռնարկատիրական գործարքներում կամ արտաքին առևտրում):
- (ե) Պարունակվող վաղաժամկետ մարման օպցիոնը միայն տոկոսավճարի կամ միայն հիմնական գումարի սթրիպի դեպքում սերտորեն կապված է «հիմնական» պայմանագրի հետ՝ պայմանով, որ «հիմնական» պայմանագիրը՝ (i) սկզբնապես ձևավորվել է այնպիսի ֆինանսական գործիքի պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ստացման իրավունքի առանձնացումից, որն իրենում և իրենով չէր ներառում պարունակվող ածանցյալ գործիք և (ii) չի պարունակում որևէ պայման, որն առկա չէր սկզբնական «հիմնական» պարտքային պայմանագրում:
- (զ) «Հիմնական» վարձակալության պայմանագրում պարունակվող ածանցյալ գործիքը սերտորեն կապված է «հիմնական» պայմանագրի հետ, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքը՝ (i) սղաճի հետ կապված ինդեքս է, ինչպիսին է վարձավճարների ինդեքսը կապված սպառողական գների ինդեքսի հետ (պայմանով, որ վարձակալությունը լծակավորված չէ, և ինդեքսը կապված է կազմակերպության տնտեսական միջավայրի սղաճի հետ), (ii) պայմանական վարձավճարներ է՝ հիմնված դրա հետ առնչվող վաճառքների վրա կամ (iii) պայմանական վարձավճարներ է՝ հիմնված փոփոխուն տոկոսադրույքների վրա:
- (է) «Հիմնական» ֆինանսական գործիքում կամ «հիմնական» ապահովագրական պայմանագրում պարունակվող միավորին կապակցման հատկանիշը սերտորեն կապված է «հիմնական» գործիքի կամ «հիմնական» պայմանագրի հետ, եթե միավորներով արտահայտված վճարումները չափվում են միավորների ընթացիկ արժեքով, որոնք արտացոլում են ֆոնդի ակտիվների իրական արժեքը: Միավորին կապակցման հատկանիշը պայմանագրային դրույթ է, որը պահանջում է վճարումներ՝ արտահայտված ներքին կամ արտաքին ներդրումային հիմնադրամի միավորներով:
- (ը) Ապահովագրական պայմանագրում պարունակվող ածանցյալ գործիքը սերտորեն կապված է «հիմնական» ապահովագրական պայմանագրի հետ, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքը և «հիմնական» ապահովագրական պայմանագիրն այնքան փոխկապակցված են, որ կազմակերպությունը չի կարող չափել պարունակվող ածանցյալ գործիքն առանձին (այսինքն՝ առանց հաշվի առնելու «հիմնական» պայմանագիրը):

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներ ներառող գործիքներ

4.3.9 Ինչպես նշվեց F4.3.1 պարագրաֆում, երբ կազմակերպությունը դառնում է հիբրիդային պայմանագրի կողմ, որի «հիմնական» մասը սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում ակտիվ չէ, և որն ունի մեկ կամ ավելի պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, 4.3.3 պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը բացահայտի ցանկացած այդպիսի պարունակվող ածանցյալ գործիք, գնահատի, թե արդյոք այն պահանջվում է առանձնացնել «հիմնական» պայմանագրից, և առանձնացման ենթակա ածանցյալ գործիքները չափի իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում: Այս պահանջները կարող են լինել ավելի բարդ կամ կարող են հանգեցնել պակաս արժանահավատ չափումների, քան ամբողջ գործիքի չափումն «իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով»: Այդ պատճառով սույն ՖՀՄՍ-ն թույլատրում է նախորոշել ամբողջ հիբրիդային պայմանագիրը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»:

F4.3.10 Այդպիսի նախորոշումը կարող է օգտագործվել՝ անկախ այն բանից, թե արդյոք 4.3.3 պարագրաֆը պահանջում է պարունակվող ածանցյալ գործիքներն առանձնացնել «հիմնական» պայմանագրից, թե արգելում է այդ առանձնացումը: Սակայն 4.3.5 պարագրաֆը հիբրիդային պայմանագրի

նախորոշումը որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» հիմնավոր չի համարում 4.3.5(ա) և (բ) պարագրաֆներում շարադրված դեպքերում, քանի որ այդպիսով չի նվազեցվի բարդությունը կամ բարելավվի արժանահավատությունը:

Պարունակվող գործիքների վերանայումը

Բ4.3.114.3.3 պարագրաֆին համապատասխան, կազմակերպությունը պետք է գնահատի, թե արդյոք պահանջվում է, որ պարունակվող ածանցյալ գործիքը առանձնացվի «հիմնական» պայմանագրից և հաշվառվի որպես ածանցյալ գործիք, երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ պայմանագրի կողմ է դառնում: Հետագա վերանայումն արգելվում է, եթե միայն չկա փոփոխություն պայմանագրային պայմաններում, որն էապես փոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի ներքո, և որի դեպքում պահանջվում է վերանայում: Կազմակերպությունը որոշում է, թե արդյոք դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունը նշանակալի է՝ հաշվի առնելով պարունակվող ածանցյալ գործիքների, «հիմնական» պայմանագրի կամ այդ երկուսի հետ կապված ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի փոփոխության չափը և նշանակալի լինելը՝ նախկինում այդ պայմանագրի գծով ակնկալվող դրամական հոսքերի համեմատ:

Բ4.3.12Բ4.3.11 պարագրաֆը չի կիրառվում պարունակվող ածանցյալ գործիքների նկատմամբ այն պայմանագրերում, որոնք ձեռք են բերվել.

- (ա) ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքում (ինչպես սահմանված է «*Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ*» ՖՀՄՍ 3-ում).
- (բ) ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների դեպքում, ինչպես նկարագրված է ՖՀՄՍ 3-ի Բ1-Բ4 պարագրաֆներում. Կամ
- (գ) համատեղ ձեռնարկումի հիմնադրման դեպքում, ինչպես սահմանված է է «*Համատեղ պայմանավորվածություններ*» ՖՀՄՍ 11-ում,

կամ դրանց հնարավոր վերանայման դեպքում՝ ձեռք բերման ամսաթվով*

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը (հատված 4.4)

Բ4.4.1 4.4.1 պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը վերադասակարգի ֆինանսական ակտիվները, եթե այդ ֆինանսական ակտիվների կառավարմանն ուղղված՝ կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակը փոփոխություն է կրում: Ակնկալվում է, որ այդպիսի փոփոխությունները չափազանց հազվադեպ կլինեն: Այդպիսի փոփոխությունները պետք է որոշվեն կազմակերպության վերադաս դեկավարության կողմից՝ արտաքին ու ներքին փոփոխությունների արդյունքում և պետք է նշանակալի լինեն կազմակերպության գործունեության համար ու տեսանելի՝ արտաքին կողմերի համար: Բիզնես մոդելի փոփոխության օրինակները ներառում են հետևյալը՝

- (3) կազմակերպությունն ունի առևտրային փոխառությունների պորտֆել, որը նա պահում է՝ կարճ ժամկետում վաճառելու համար: Կազմակերպությունը ձեռք է բերում ընկերություն, որը կառավարում է առևտրային փոխառություններ և ունի բիզնես մոդել, ըստ որի փոխառությունները պահվում են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու համար: Առևտրային փոխառությունների պորտֆելն այլևս վաճառքի համար չէ, և այդ պորտֆելն այժմ կառավարվում է ձեռք բերված առևտրային փոխառությունների հետ միասին, իսկ ամբողջը պահվում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու համար.
- (μ) ֆինանսական ծառայություններ մատուցող ընկերությունը որոշում է փակել իր հիպոթեքային մանրածախ բիզնեսը: Այդ բիզնեսն այլևս չի ընդունում նոր հիպոթեքներ, և ֆինանսական ծառայություններ մատուցող ընկերությունն աշխուժորեն առաջարկում է իր հիպոթեքային վարկային պորտֆելը վաճառքի համար:

Դ4.4.2 Կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակի փոփոխությունը պետք է իրագործվի նախքան վերադասակարգման ամսաթիվը: Օրինակ, եթե ֆինանսական ծառայություններ մատուցող ընկերությունը որոշում է փետրվարի 15-ին փակել իր հիպոթեքային մանրածախ բիզնեսը և, հետևաբար, պետք է վերադասակարգի դրա ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվներն ապրիլի 1-ին (այսինքն՝ կազմակերպության հաջորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը), ապա կազմակերպությունը չպետք է ընդունի նոր հիպոթեքային մանրածախ բիզնես կամ, այլապես,

փետրվարի 15-ից հետո ներգրավվի իր նախկին բիզնես մոդելին համապատասխանող գործունեության մեջ:

4.4.3 Ստորև բերվածները բիզնես մոդելի փոփոխություններ չեն.

- (³) առանձին ֆինանսական ակտիվների վերաբերյալ մտադրության փոփոխություն (նույնիսկ շուկայական պայմաններում նշանակալի փոփոխությունների հանգամանքներում).
- (μ) ֆինանսական ակտիվների համար առանձին շուկայի ժամանակավոր անհետացումը.
- (.) կազմակերպության՝ տարբեր բիզնես մոդելներով մասերի միջև ֆինանսական ակտիվների փոխանցում:

Զափումը (գլուխ 5)

Սկզբնական չափումը (հատված 5.1)

Բ5.1.1 Ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին սովորաբար գործարքի գինն է (այսինքն՝ վճարված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը. տե՛ս նաև Բ5.1.2Ս պարագրաֆը և ՖՀՄՍ 13-ը): Սակայն, եթե վճարված կամ ստացված հատուցման մի մասը ֆինանսական գործիքի դիմաց չէ, ապա կազմակերպությունը պետք է չափի ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը: Օրինակ՝ ոչ տոկոսակիր երկարաժամկետ փոխառության կամ դեբիտորական պարտքի իրական արժեքը կարելի է չափել որպես բոլոր ապագա դրամական միջոցների մուտքերի ներկա արժեք՝ զեղչված համանման պարտքային վարկանիշով համանման գործիքների (համանման՝ արժույթի, ժամկետի, տոկոսադրույքի տեսակի և այլ գործոնների տեսանկյունից) համար շուկայում գերակշռող տոկոսադրույքով (տոկոսադրույքներով): Փոխառությամբ տրված ցանկացած լրացուցիչ գումար ծախս է կամ եկամտի նվազեցում, եթե միայն այն չի համապատասխանում որևէ այլ տիպի ակտիվ ճանաչվելու պահանջներին:

Բ5.1.2 Եթե կազմակերպությունը տրամադրում է փոխառություն, որը կրում է շուկայականից տարբեր տոկոսադրույք (օրինակ՝ 5 տոկոս, երբ համանման փոխառությունների շուկայական տոկոսադրույքը 8 տոկոս է), և որպես հատուցում սկզբնապես գանձում մ է վճար, ապա կազմակերպությունը ճանաչում է փոխառությունն իր իրական արժեքով, այսինքն՝ ստացված վճարը հանած:

Բ5.1.2Ս Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի լավագույն ապացույցը սովորաբար գործարքի գինն է (այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը. տե՛ս նաև ՖՀՄՍ 13-ը): Եթե կազմակերպությունը որոշում է, որ սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքը տարբերվում է գործարքի գնից, ինչպես դա նշվում է 5.1.1Ս պարագրաֆում, ապա կազմակերպությունը պետք է հաշվառի այդ գործիքն այդ ամսաթվով, ըստ ստորև ներկայացվածի.

(ա) 5.1.1 պարագրաֆով պահանջվող չափումով, եթե այդ իրական արժեքը հիմնավորվում է գործող շուկայում նմանատիպ ակտիվի կամ պարտավորության համար գնանշված գնով (այսինքն՝ 1-ին մակարդակի ելակետային տվյալ), կամ հիմնված է գնահատման մեթոդի վրա, որն օգտագործում է միայն դիտելի շուկաների տվյալները: Կազմակերպությունը պետք է սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերությունը ճանաչի որպես օգուտ կամ կորուստ:

(բ) բոլոր այլ դեպքերում, 5.1.1 պարագրաֆով պահանջվող չափումով՝ ճշգրտված սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերության հետաձգումով: Սկզբնական ճանաչումից հետո կազմակերպությունը պետք է ճանաչի այդ հետաձգված տարբերությունը որպես օգուտ կամ վնաս միայն այն չափով, որն առաջանում է ակտիվի կամ պարտավորության գնորոշման ժամանակ շուկայի մասնակիցների կողմից հաշվի առնվող գործոնի (ներառյալ ժամանակը) փոփոխությունից:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը (հատված 5.2)

Բ5.2.1 Եթե ֆինանսական գործիքը, որը նախկինում ճանաչվել է որպես ֆինանսական ակտիվ, չափվում է իրական արժեքով, և դրա իրական արժեքը դառնում է զրոյից ցածր, ապա այն ֆինանսական պարտավորություն է, որը չափվում է 47-րդ պարագրաֆի համաձայն: Այնուամենայնիվ, հիբրիդային պայմանագրերը, որոնք պարունակում են սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում ակտիվ հանդիսացող «հիմնական» պայմանագրեր, միշտ չափվում են պարագրաֆ 4.3.2-ին համապատասխան:

Բ5.2.2 Հետևյալ օրինակը ցուցադրում է գործարքի հետ կապված ծախսումների հաշվառումը վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվի սկզբնական և հետագա չափման ժամանակ: Ակտիվը ձեռք է բերվել 100 ԱՄ-ով՝ գումարած ձեռքբերման միջնորդավճար՝ 2 ԱՄ: Ակտիվը սկզբնապես ճանաչվում է 102 ԱՄ-ով: Հաշվետու ժամանակաշրջանն ավարտվում է մեկ օր անց, երբ ակտիվի գնանշված շուկայական գինը 100 ԱՄ է: Եթե ակտիվը վաճառվեր, ապա կվճարվեր 3 ԱՄ միջնորդավճար: Այդ ամսաթվի դրությամբ ակտիվը չափվում է 100 ԱՄ-ով (առանց հաշվի առնելու վաճառքի հնարավոր միջնորդավճարը) և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչվում է 2 ԱՄ վնաս: Եթե վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվն ունի ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներ, ապա գործարքի հետ կապված ծախսումներն ամորտիզացվում են շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եթե վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվը չունի ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներ, ապա գործարքի հետ կապված ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում այն ժամանակ, երբ ակտիվը ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում:

Բ5.2.2.Ա Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հետագա չափումը և օգուտների ու կորուստների հետագա ճանաչումը, ինչպես նկարագրված է Բ5.1.2Ա պարագրաֆում, պետք է համապատասխանի սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջներին:

Բ5.4.1-Բ5.4.13 [Հանված է]

Ներդրումներ բաժնային գործիքներում և այդ ներդրումների գծով պայմանագրերը

Բ5.4.14 Բաժնային գործիքներում բոլոր ներդրումներն ու այդ ներդրումների գծով պայմանագրերը պետք է չափվեն իրական արժեքով: Սակայն, սահմանափակ հանգամանքներում, ինքնարժեքը կարող է լինել իրական արժեքի պատշաճ գնահատումը: Դա կարող է լինել այն դեպքում, երբ առկա ամենավերջին տեղեկատվությունը բավարար չէ իրական արժեքի գնահատման համար, կամ եթե կա իրական արժեքի հնարավոր գնահատումների ընդարձակ տիրույթ, և այդ տիրույթում իրական արժեքի լավագույն գնահատումը ներկայացնում է ինքնարժեքը:

Բ5.4.15 Ցուցանիշները, որ ինքնարժեքը կարող է չներկայացնել իրական արժեքը, ներառում են.

- (ա) Էական փոփոխություն ներդրման օբյեկտի արդյունքում՝ համեմատած բյուջեների, պլանների կամ ուղենիշների հետ.
- (բ) փոփոխություններ ակնկալիքում, որ ներդրման օբյեկտի տեխնիկական արտադրանքի ուղենիշերը կապահովվեն.
- (գ) շուկայում էական փոփոխություն ներդրման օբյեկտի բաժնային գործիքի կամ նրա արտադրանքի կամ հնարավոր արտադրանքի գծով.
- (դ) Էական փոփոխություն համաշխարհային տնտեսությունում կամ տնտեսական միջավայրում, որում գործում է ներդրման օբյեկտը.
- (ե) Էական փոփոխություն համադրելի կազմակերպությունների արդյունքում կամ համընդհանուր շուկայի կողմից ենթադրվող գնահատումներում.
- (զ) ներդրման օբյեկտի ներքին խնդիրներ, ինչպես օրինակ, խարդախություն, առևտրային վեճեր, դատավարություններ, կառավարման կամ ռազմավարության փոփոխություններ.
- (է) ներդրման օբյեկտի բաժնային գործիքներում գործարքների արտաքին վկայություններ կամ ներդրման օբյեկտի կողմից (ինչպես օրինակ, նոր բաժնետոմսերի թողարկումը), կամ երրորդ կողմերի միջև բաժնային գործիքների փոխանցումներ:

Բ5.4.16 Բ5.4.15 պարագրաֆում բերված ցուցակը սպառիչ չէ: Կազմակերպությունը պետք է օգտագործի ներդրման օբյեկտի արդյունքի և գործունեության վերաբերյալ ամբողջ տեղեկատվությունը, որը մատչելի է դառնում սկզբնական ճանաչման ամսաթվից հետո: Նման գործոնները, առկայության պարագայում, կարող են մատնանշել, որ ինքնարժեքը կարող է չներկայացնել իրական արժեքը: Այդպիսի դեպքերում կազմակերպությունը պարտավոր է չափել իրական արժեքը:

Բ5.4.17 Ինքնարժեքը երբեք իրական արժեքի լավագույն գնահատումը չի հանդիսանում գնանշված բաժնային գործիքներում ներդրումների (կամ գնանշված բաժնային գործիքների վերաբերյալ պայմանագրերի) համար:

Օգուտները և կորուստները (հասված 5.7)

- Բ5.7.1 5.7.5 պարագրաֆը թույլ է տալիս, որ կազմակերպությունը անշրջելի ընտրություն կատարի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու սույն ՖՀՄՍ-ի շրջանակներում *առևտրական նպատակով չպահվող* բաժնային գործիքում ներդրման իրական արժեքի փոփոխությունները: Այս ընտրությունն արվում է գործիք առ գործիք հիմունքով (այսինքն՝ բաժնետոմս առ բաժնետոմս): Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացվող գումարները չպետք է հետագայում տեղափոխվեն շահույթ կամ վնաս: Սակայն կազմակերպությունը կարող է սեփական կապիտալի ներսում փոխանցել օգուտի կամ կորուստի կուտակային գումարը: Այդպիսի ներդրումների գծով շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համաձայն ՀՀՄՍ 18-ի, բացի եթե շահաբաժինը ակնհայտորեն ներկայացնում է ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը:
- Բ5.7.2 Կազմակերպությունը «*Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները*» ՀՀՄՍ 21-ը կիրառում է այն ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք, ըստ ՀՀՄՍ 21-ի, հանդիսանում են դրամային հողվածներ, և որոնք արտահայտված են արտարժույթով: ՀՀՄՍ 21-ի ներքո դրամային ակտիվների և դրամային պարտավորությունների գծով փոխարժեքային ցանկացած օգուտներ և կորուստներ ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Բացառություն է կազմում այն դրամային հողվածը, որը դրամական միջոցների հոսքերի հեջի դեպքում նախորոշված է որպես հեջավորման գործիք (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 95–101-րդ պարագրաֆները) կամ զուտ ներդրման հեջի դեպքում (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 102-րդ պարագրաֆը):
- Բ5.7.3 5.7.5 պարագրաֆը թույլ է տալիս, որ կազմակերպությունը անշրջելի ընտրություն կատարի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու առևտրային նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման իրական արժեքի փոփոխությունները: Այդպիսի ներդրումը դրամական հողված չէ: Համապատասխանաբար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացված օգուտը կամ կորուստը, համաձայն 5.7.5 պարագրաֆի, ներառում է առնչվող ցանկացած փոխարժեքային բաղադրիչ:
- Բ5.7.3 Եթե ոչ ածանցյալ գործիք ներկայացնող դրամական ակտիվի և ոչ ածանցյալ գործիք ներկայացնող դրամական պարտավորության միջև առկա է հեջավորման փոխհարաբերություն, ապա այդ ֆինանսական գործիքների արտարժույթային բաղադրիչի փոփոխությունները ներկայացվում են շահույթում կամ վնասում:
- Պարտավորությունները, որոնք նախորոշված են որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»**
- Բ5.7.5 Երբ կազմակերպությունը ֆինանսական պարտավորությունը նախորոշում է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», ապա պետք է որոշի, թե արդյոք պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության ներկայացումն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կառաջացնի կամ կվեժացնի հաշվառման անհամապատասխանությունը շահույթում կամ վնասում: Հաշվառման անհամապատասխանությունը առաջանում կամ մեծանում է, եթե պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության ներկայացումն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ավելի մեծ անհամապատասխանության է հանգեցնում շահույթում կամ վնասում, քան եթե այդ գումարները ներկայացվեին շահույթում կամ վնասում:
- Բ5.7.6 Այդպիսի որոշում կայացնելու համար կազմակերպությունը պետք է գնահատի, թե արդյոք ակնկալում է, որ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը շահույթում կամ վնասում կհաշվանցվի «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» մեկ այլ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի փոփոխությունով: Այդպիսի ակնկալիքը պետք է հիմնվի պարտավորության բնութագրերի և այլ ֆինանսական գործիքի բնութագրերի միջև տնտեսական փոխհարաբերությունների վրա:
- Բ5.7.7 Այդ որոշումը կայացվում է սկզբնական ճանաչման պահին և չի վերանայվում: Գործնական նպատակներով կազմակերպությունը կարիք չունի հաշվառման անհամապատասխանություն առաջացնող ակտիվների ու պարտավորությունների գծով բոլոր գործարքների մեջ մտնելու միևնույն պահին: Թույլատրվում է ողջամիտ հետաձգում՝ պայմանով, որ մնացած գործարքների կատարումն ակնկալվում է: Կազմակերպությունը պետք է հետևողականորեն կիրառի իր մեթոդաբանությունը՝ որոշելու համար, թե արդյոք պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների

ազդեցության ներկայացումն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կառաջացնի հաշվառման անհամապատասխանությունը կամ կմեծացնի այն շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, կազմակերպությունը կարող է օգտագործել տարբեր մեթոդաբանություններ, երբ առկա են տարբեր տնտեսական փոխհարաբերություններ որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշված պարտավորությունների բնութագրերի և այլ ֆինանսական գործիքների բնութագրերի միջև: ՖՀՄՍ 7-ը պահանջում է, որ կազմակերպությունը ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում տրամադրի որակական բացահայտումներ՝ այդ որոշումը կայացնելու համար կիրառված իր մեթոդաբանության վերաբերյալ:

- Բ5.7.8 Այդպիսի անհամապատասխանության առաջացման կամ մեծացման դեպքում կազմակերպությունը պարտավոր է ներկայացնել իրական արժեքի բոլոր փոփոխությունները (ներառյալ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը) շահույթում կամ վնասում: Եթե այդպիսի անհամապատասխանություն չի առաջանում կամ մեծանում, ապա կազմակերպությունը պարտավոր է ներկայացնել պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:
- Բ5.7.9 Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացրած գումարները չպետք է հետագայում տեղափոխվեն շահույթ կամ վնաս: Սակայն կազմակերպությունը կարող է սեփական կապիտալի ներսում փոխանցել օգուտի կամ կորստի ընդհանուր գումարը:
- Բ5.7.10 Հետևյալ օրինակը նկարագրում է մի իրավիճակ, որում հաշվառման անհամապատասխանություն է առաջանում շահույթում կամ վնասում, եթե պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը ներկայացվի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Հիպոթեքային բանկը տրամադրում է վարկեր հաճախորդներին և ֆինանսավորում է այդ վարկերը՝ շուկայում վաճառելով պարտատուներ՝ իրար համապատասխանող բնութագրերով (օրինակ՝ չմարված գումարը, հետվճարման կարգը, ժամկետներն ու արժույթը): Վարկի պայմանագրային պայմանները թույլ են տալիս հիպոթեքային հաճախորդին վաղաժամկետ մարել իր վարկը (այսինքն՝ կատարել իր պարտականությունը բանկի նկատմամբ)՝ գնելով իրական արժեքով համապատասխան պարտատու շուկայում և հանձնելով այդ պարտատուները հիպոթեքային բանկին: Վաղաժամկետ մարման այդ պայմանագրային իրավունքի արդյունքում, եթե պարտատուսի վարկային որակը վատթարանում է (և, հետևաբար, հիպոթեքային բանկի պարտավորության իրական արժեքը նվազում է), հիպոթեքային բանկի վարկային ակտիվի իրական արժեքը նույնպես նվազում է: Ակտիվի իրական արժեքի փոփոխությունն արտացոլում է հիպոթեքային հաճախորդի պայմանագրային իրավունքը՝ վաղաժամկետ մարելու հիպոթեքային վարկը՝ գնելով հիմքում ընկած պարտատուսի իրական արժեքով (որը տվյալ օրինակում նվազել է) և հանձնելով այդ պարտատուները հիպոթեքային բանկին: Հետևաբար, պարտավորության (պարտատուսի) պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը կհաշվանցվի շահույթում կամ վնասում ֆինանսական ակտիվի (վարկի) իրական արժեքի համապատասխան փոփոխության դիմաց: Եթե պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը ներկայացվեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, ապա հաշվառման անհամապատասխանություն կառաջանար շահույթում կամ վնասում: Հետևաբար, հիպոթեքային բանկը պարտավոր է ներկայացնել պարտավորության իրական արժեքի բոլոր փոփոխությունները (ներառյալ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը) շահույթում կամ վնասում:
- Բ5.7.11 Բ5.7.10 պարագրաֆի օրինակում պայմանագրային կապ կա պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության և ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի փոփոխությունների միջև (այսինքն՝ հիպոթեքային հաճախորդի պայմանագրային իրավունքի արդյունքում, որն է վաղաժամկետ մարել հիպոթեքային վարկը՝ գնելով պարտատուսի իրական արժեքով և հանձնելով այդ պարտատուները հիպոթեքային բանկին): Սակայն հաշվառման անհամապատասխանություն կարող է առաջանալ նաև պայմանագրային կապի բացակայության դեպքում:
- Բ5.7.12 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆների պահանջների կիրառման նպատակներով, հաշվառման անհամապատասխանություն չի առաջանում գուտ այն չափման մեթոդի արդյունքում, որը կազմակերպությունը կիրառում է՝ որոշելու համար պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը: Շահույթում կամ վնասում հաշվառման անհամապատասխանություն կառաջանա միայն այն ժամանակ, երբ ակնկալվում է, որ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը (ինչպես սահմանված է ՖՀՄՍ 7-ում) կհաշվանցվի մեկ այլ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի փոփոխություններով:

Միայն չափման մեթոդի արդյունքում առաջացած անհամապատասխանությունը (այսինքն, այն պատճառով, որ կազմակերպությունը չի տարանջատել պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունները դրա իրական արժեքի որոշ այլ փոփոխություններից) ազդեցություն չունի 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆներով պահանջվող որոշման վրա: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է չտարանջատել պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունները իրացվելիության ռիսկի փոփոխություններից: Եթե կազմակերպությունը ներկայացնում է այդ երկու գործոնների համատեղ ազդեցությունն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, ապա անհամապատասխանություն կարող է առաջանալ, քանի որ իրացվելիության ռիսկի փոփոխությունները կարող են ներառվել կազմակերպության ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի չափման մեջ, իսկ այդ ակտիվների իրական արժեքի ընդհանուր փոփոխությունը ներկայացվում է շահույթում կամ վնասում: Սակայն այդպիսի անհամապատասխանության պատճառը չափման անճշտությունն է, այլ ոչ թե Բ5.7.6 պարագրաֆում նկարագրված հաշվանցման փոխհարաբերությունը և, հետևաբար, այն չի ազդում 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆներով պահանջված որոշման վրա:

«Պարտքային ռիսկի» իմաստը

- Բ5.7.13 ՖՀՄՍ 7-ը սահմանում է պարտքային ռիսկը որպես «ռիսկ, որ ֆինանսական գործիքի մի կողմը իր պարտականությունների չկատարմամբ մյուս կողմի համար կառաջացնի ֆինանսական կորուստ»: 5.7.7(ա) պարագրաֆի պահանջը վերաբերում է ռիսկին, որ թողարկողը չի կատարի իր պարտականություններն այդ առանձին պարտավորության առնչությամբ: Պարտադիր չէ, որ դա վերաբերի թողարկողի վարկունակությանը: Օրինակ՝ եթե կազմակերպությունը թողարկում է գրավով ապահովված պարտավորություն և գրավով չապահովված պարտավորություն, որոնք այլ առումներով նույնանման են, այդ երկու պարտավորությունների պարտքային ռիսկը տարբեր կլինի, չնայած որ դրանք թողարկված են նույն կազմակերպության կողմից: Գրավով ապահովված պարտավորության գծով պարտքային ռիսկն ավելի ցածր կլինի, քան գրավով չապահովված պարտավորության պարտքային ռիսկը: Գրավով ապահովված պարտավորության պարտքային ռիսկը մոտ կլինի գրոյին:
- Բ5.7.14 5.7.7(ա) պարագրաֆի պահանջի կիրառման նպատակներով՝ պարտքային ռիսկը տարբերվում է ակտիվին բնորոշ արդյունքի ռիսկից: Ակտիվին բնորոշ արդյունքի ռիսկը չի վերաբերում այն ռիսկին, որ կազմակերպությունը չի կատարի իր որոշակի պարտականությունը. այլ այն վերաբերում է ռիսկին, որ առանձին ակտիվի կամ ակտիվների խմբի արդյունքը ցածր կլինի (կամ ընդհանրապես չի լինի):
- Բ5.7.15 Ստորև բերված են ակտիվին բնորոշ արդյունքի ռիսկի օրինակներ.
- (ա) «միավորին կապակցման» հատկանիշով պարտավորություն, որտեղ ներդրողներին վճարման ենթակա գումարը, ըստ պայմանագրի, որոշվում է որոշակի ակտիվների ստեղծաց արդյունքի հիման վրա: Միավորին կապակցման այդ հատկանիշի ազդեցությունը պարտավորության իրական արժեքի վրա ակտիվին բնորոշ արդյունքի ռիսկն է, այլ ոչ թե պարտքային ռիսկը:
 - (բ) կառուցավորված կազմակերպության կողմից թողարկված պարտավորություն՝ հետևյալ բնութագրերով: Կազմակերպությունը իրավականորեն առանձնացված է, այնպես որ ակտիվները կազմակերպությունում «պարսպված» են միայն ի օգուտ իր ներդրողների, նույնիսկ սնանկացման դեպքում: Կազմակերպությունը որևէ այլ գործարքների մեջ չի մտնում, և ակտիվները կազմակերպությունում չեն կարող գրավադրվել: Գումարներն ենթակա են վճարման կազմակերպության ներդրողներին միայն այն դեպքում, եթե «պարսպված» ակտիվները դրամական միջոցների հոսքեր են առաջացնում: Այսպիսով, պարտավորության իրական արժեքում փոփոխությունները հիմնականում արտացոլում են փոփոխություններն ակտիվների իրական արժեքում: Ակտիվների ստեղծած արդյունքի ազդեցությունը պարտավորության իրական արժեքի վրա ակտիվին բնորոշ արդյունքի ռիսկ է, այլ ոչ թե պարտքային ռիսկ:

Պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության որոշումը

- Բ5.7.16 5.7.7(ա) պարագրաֆի պահանջի կիրառման նպատակներով՝ կազմակերպությունը պետք է որոշի ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը, որը վերագրելի է այդ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին, կա՛մ

- (ա) որպես դրա իրական արժեքի փոփոխության գումար, որը վերագրելի չէ շուկայական պայմանների փոփոխություններին, որոնք շուկայական ռիսկ են առաջացնում (տե՛ս Բ5.7.17 և Բ5.7.18 պարագրաֆները): Կամ
- (բ) օգտագործելով այլընտրանքային մեթոդ, որը, ըստ կազմակերպության համոզմունքի, ավելի ճիշտ է ներկայացնում պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը, որը վերագրելի է պարտքային ռիսկի փոփոխություններին:

Բ5.7.17 Շուկայական պայմանների փոփոխությունները, որոնք շուկայական ռիսկ են առաջացնում, ներառում են ուղենիշային տոկոսադրույքի, մեկ այլ կազմակերպության ֆինանսական գործիքի գնի, ապրանքի գնի, արտարժույթի փոխարժեքի կամ գների կամ դրույքների ինդեքսի փոփոխությունները:

Բ5.7.18 Եթե պարտավորության համար շուկայական պայմանների միակ համապատասխան կարևոր փոփոխությունները դիտվող (ուղենիշային) տոկոսադրույքի փոփոխություններն են, Բ5.7.16 (ա) պարագրաֆի գումարը կարող է հաշվարկվել հետևյալ կերպ՝

- (ա) նախ և առաջ կազմակերպությունը հաշվարկում է պարտավորության ներքին հատույցադրույքը ժամանակաշրջանի սկզբին՝ օգտագործելով պարտավորության իրական արժեքը և պարտավորության պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը ժամանակաշրջանի սկզբին: Ապա այդ հատույցադրույքից նվազեցնում է դիտվող (ուղենիշային) տոկոսադրույքը ժամանակաշրջանի սկզբին՝ ստանալու համար ներքին հատույցադրույքի՝ գործիքին բնորոշ բաղադրիչը:

(բ) այնուհետև կազմակերպությունը հաշվարկում է պարտավորություններին առնչվող դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքը՝ օգտագործելով պարտավորության պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը ժամանակաշրջանի վերջին, և զեղչման դրույքը, որը հավասար է (i) դիտվող (ուղենիշային) տոկոսադրույքին՝ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, և (ii) ներքին հատույցադրույքի՝ գործիքին բնորոշ բաղադրիչը, ինչպես սահմանված է (ա) կետում:

(գ) ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պարտավորության իրական արժեքի և (բ) կետում որոշված գումարի միջև տարբերությունը իրական արժեքի այն փոփոխությունն է, որը վերագրելի չէ դիտվող (ուղենիշային) տոկոսադրույքի փոփոխություններին: Սա այն գումարն է, որը պետք է ներկայացվի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ 5.7.7 (ա) պարագրաֆի համաձայն:

Բ5.7.19 Բ5.7.18 պարագրաֆի օրինակը ենթադրում է, որ գործիքի պարտքային ռիսկի փոփոխություններին կամ դիտվող (ուղենիշային) տոկոսադրույքի փոփոխություններին չվերաբերող գործոններից առաջացող փոփոխություններն իրական արժեքում էական նշանակություն չունեն: Այս մեթոդը նպատակահարմար չէր լինի, եթե այլ գործոններից առաջացող փոփոխություններն իրական արժեքում նշանակալի են: Այդպիսի դեպքերում կազմակերպությունը պարտավոր է օգտագործել այլընտրանքային մեթոդ, որն ավելի ճշգրիտ ձևով կչափի պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը (տե՛ս 5.7.16(բ) պարագրաֆը): Օրինակ, եթե այս օրինակում հիշատակված գործիքը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, ապա այդ պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքի փոփոխությունը չի ընդգրկվում 5.7.7(ա) պարագրաֆի համաձայն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացվելիք գումարի որոշման ժամանակ:

Բ5.7.20 Ինչպես իրական արժեքի բոլոր չափումների դեպքում, կազմակերպության չափման մեթոդը՝ որոշելու համար պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության այն մասը, որը վերագրելի է իր պարտքային ռիսկի փոփոխություններին, պետք է առավելագույնս օգտագործի համապատասխան դիտելի մուտքերը և նվազագույնս օգտագործի ոչ դիտելի մուտքերը:

Ուժի մեջ մտնելը և անցումային դրույթները (գլուխ 7)

Անցումային դրույթները (հատված 7.2)

Առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ

Բ7.2.1 Սույն ՖՀՄՄ-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվին կազմակերպությունը պետք է որոշի, թե արդյոք իր ֆինանսական ակտիվներից ցանկացածի կառավարմանն ուղղված՝ կազմակերպության բիզնես մոդելի նպատակը բավարարում է 4.1.2 (ա) պարագրաֆի պայմանին, կամ արդյոք ֆինանսական ակտիվը համապատասխանում է 5.7.5 պարագրաֆում նշված ընտրության պահանջին: Այդ

նպատակով, կազմակերպությունը պետք է որոշի, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվները համապատասխանում են «առևտրական նպատակով պահվող» սահմանմանը, ինչպես, ասենք, այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը ձեռք բերած լինել ակտիվները սկզբնական կիրառման ամսաթվին:

Սահմանումներ (Հավելված Ա)

Ածանցյալ գործիքներ

- ԲԱ.1 Ածանցյալ գործիքների տիպային օրինակներ են ֆյուչերսները և ֆորվարդները, սվոպի և օպցիոնի պայմանագրերը: Ածանցյալ գործիքը սովորաբար ունենում է պայմանական քանակ, որն արժույթի որոշակի գումար է, բաժնետոմսերի քանակ, քաշի կամ ծավալի միավորների կամ պայմանագրում նշված այլ միավորների քանակ: Սակայն ածանցյալ գործիքը չի պահանջում, որ դրա տիրապետողը կամ տրամադրողը պայմանագրի սկզբում ներդնի կամ ստանա այդ պայմանական քանակը: Կամ՝ ածանցյալ գործիքը կարող է պահանջել հաստատուն վճարում կամ մի գումարի վճարում, որը կարող է փոխվել (բայց ոչ հիմքում ընկածի փոփոխության համամասնությամբ) պայմանական քանակի հետ չկապված ապագա որևէ իրադարձության արդյունքում: Օրինակ՝ պայմանագիրը կարող է պահանջել 1,000 ԱՄ-ի հաստատուն վճարում, եթե վեցամսյա ԼԻԲՈՐ-ն աճի 100 բազիսային կետով: Այսպիսի պայմանագիրը ածանցյալ գործիք է, թեև պայմանական քանակը չի սահմանված:
- ԲԱ.2 Սույն ՖՀՄՍ-ում ածանցյալ գործիքի սահմանումը ներառում է այնպիսի պայմանագրեր, որոնք մարվում են համախառն հիմունքով՝ հիմքում ընկած հողվածի մատակարարմամբ (օրինակ՝ հաստատուն դրույքով պարտքային գործիքի ձեռքբերման ֆորվարդային պայմանագիրը): Կազմակերպությունը կարող է ունենալ ոչ ֆինանսական հողվածի գնման կամ վաճառքի պայմանագիր, որը կարող է մարվել գուտ հիմունքով՝ դրամական միջոցներով կամ մեկ այլ ֆինանսական գործիքով, կամ ֆինանսական գործիքների փոխանակմամբ (օրինակ՝ ապագա ամսաթվին ֆիքսված գնով ապրանքի գնման կամ վաճառքի պայմանագիր): Այդպիսի պայմանագիրը սույն ՖՀՄՍ-ի գործողության ոլորտում է, եթե միայն չի կնքվել և շարունակվում է պահվել ոչ ֆինանսական հողվածի մատակարարման նպատակով՝ ըստ կազմակերպության ակնկալվող գնման, վաճառքի կամ օգտագործման պահանջների (տե՛ս ՀՀՄՍ 39-ի 5-7-րդ պարագրաֆները):
- ԲԱ.3 Ածանցյալ գործիքի բնորոշ հատկանիշներից է այն, որ ունի սկզբնական գուտ ներդրում, որն ավելի փոքր է, քան կպահանջվել այլ տիպի պայմանագրերի համար, որոնք, ըստ ակնկալիքների, նմանատիպ կերպով կարձագանքեին շուկայական գործոնների փոփոխություններին: Օպցիոնի պայմանագիրը բավարարում է այդ սահմանմանը, քանի որ պարզավճարն ավելի փոքր է, քան ներդրումը, որը կպահանջվել հիմքում ընկած այն ֆինանսական գործիքի ձեռքբերման համար, որի հետ կապված է օպցիոնը: Արժույթային սվոպը, որը պահանջում է հավասար իրական արժեքներով տարբեր արժույթների սկզբնական փոխանակում, բավարարում է սահմանմանը, քանի որ այն ունի զրոյական սկզբնական գուտ ներդրում:
- ԲԱ.4 Կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքը առաջացնում է ֆիքսված գնով հանձնառություն գործարքի օրվա և վերջնահաշվարկի օրվա միջև, որը բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը: Սակայն հանձնառության կարճ ժամկետայնության պատճառով այն չի ճանաչվում որպես ածանցյալ ֆինանսական գործիք: Փոխարենը՝ սույն ՖՀՄՍ-ն նախատեսում է հատուկ հաշվառում այդպիսի կանոնավոր կերպով գնման կամ վաճառքի պայմանագրերի համար (տե՛ս 3.1.2 և Բ3.1.3-Բ3.1.6 պարագրաֆները):
- ԲԱ.5 Ածանցյալ գործիքի սահմանումը վերաբերում է ոչ ֆինանսական փոփոխականների, որոնք հատուկ չեն պայմանագրային կողմին: Դրանք ներառում են որոշակի տարածաշրջանում երկրաշարժից վնասների ինդեքսը և որոշակի քաղաքում ջերմաստիճանների ինդեքսը: Պայմանագրային կողմին հատուկ ոչ ֆինանսական փոփոխականները ներառում են հրդեհի առաջանալը կամ չառաջանալը, որը վնասում կամ ոչնչացնում է պայմանագրային կողմի ակտիվը: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի փոփոխությունը հատուկ է դրա սեփականատիրոջը, եթե իրական արժեքն արտացոլում է ոչ միայն այդպիսի ակտիվների շուկայական գների փոփոխությունները (ֆինանսական փոփոխական), այլ նաև տիրապետվող ոչ ֆինանսական ակտիվի վիճակը (ոչ ֆինանսական փոփոխական): Օրինակ՝ եթե որոշակի ավտոմեքենայի մնացորդային արժեքի երաշխիքը երաշխավորողին ենթարկում է ավտոմեքենայի ֆիզիկական վիճակի փոփոխությունների ռիսկին, այդ մնացորդային արժեքի փոփոխությունը հատուկ է ավտոմեքենայի սեփականատիրոջը:

Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

- ԲԱ.6 Առևտուրը սովորաբար արտացոլում է ակտիվ և հաճախակի առքուվաճառք, և առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական գործիքները սովորաբար օգտագործվում են գների կարճաժամկետ տատանումներից կամ դիվերսի մարժայից շահույթ ստանալու նպատակով:
- ԲԱ.7 Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են՝
- (ա) ածանցյալ պարտավորություններ, որոնք չեն հաշվառվում որպես հեջավորման գործիքներ.
- (բ) կարճ դիրքով վաճառողի (այսինքն՝ կազմակերպության, որը վաճառում է ֆինանսական ակտիվներ, որոնք այն փոխառել է, բայց դեռ որոնց սեփականատերը չէ) կողմից փոխառված ֆինանսական ակտիվների մատակարարման պարտականություններ.
- (գ) ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք ստանձնվել են կարճ ժամանակամիջոցում դրանց հետզնման մտադրությամբ (օրինակ՝ գնանշված պարտքային գործիք, որը թողարկողը կարող է հետզնել կարճ ժամանակամիջոցում՝ կախված դրա իրական արժեքի փոփոխություններից).
- (դ) ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք նույնականացվող ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մի մաս են, որոնք կառավարվում են միասին, և որոնց համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի պատկերի վերաբերյալ:
- ԲԱ.8 Այն փաստը, որ պարտավորությունը օգտագործվում է առևտրային գործունեությունը ֆինանսավորելու համար, ինքնին այդ պարտավորությունը չի դարձնում առևտրական նպատակներով պահվող: